

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Levanger kommune

Arkivsak: 24/275
Møtedato/tid: 30.04.2024 kl. 09:00
Møtested: Møterom 1045, Rådhuset

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Ragnhild Torsdatter Grønvold på telefon 936 30 946, eller e-post:
ragnhild.gronvold@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 24.04.2024

Olav Dehli (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Ragnhild Torsdatter Grønvold
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
17/24	Behandling av forvaltningsrevisjonsrapport om rus og psykiatri
18/24	Årsregnskap 2023 - kontrollutvalgets uttalelse
19/24	Revisjonsnotat
20/24	Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og revisjonsberetning - Levanger Arena KF
21/24	Forenklet etterlevelseskontroll - nummerert brev nr. 3
22/24	Kommunedirektøren orienterer
23/24	Orientering til kontrollutvalget
24/24	Plan for forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroll 2024-2028
25/24	Reglement for perioden 2023-2024
26/24	Opplæring 30.04.2024
27/24	Innspill til kontrollarbeidet
28/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandling av forvaltningsrevisjonsrapport om rus og psykiatri

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

17/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/169 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering, og innstiller på at kommunestyret fatter følgende vedtak:

1. Kommunedirektøren sørger for å revidere temaplanen for ruspolitikk og psykisk helse snarest, og senest etter at nasjonale veiledere i på plass.
2. Kommunedirektøren ser til at regelverk og rutiner oppdateres og samles i kvalitetssystemet Compilo.
3. Kommunedirektøren ser til at det gjennomføres brukerundersøkelser for brukere av psykiske helsetjenester.
4. Kommunedirektøren orienterer kontrollutvalget skriftlig om status for arbeidet med ovenstående punkter innen 1. november 2024.

Vedlegg

Rapport for forvaltningsrevisjon Rus og psykiatri

Vedtaksbrev

Prosjektplan vedrørende rus og psykisk helse

Bestilling av prosjektplan vedrørende rus og psykiatri - Levanger

Saksopplysninger

På grunnlag av vedtak om bestilling av forvaltningsrevisjon av rus og psykisk helse, sak 03/23, 28.2.2023 og godkjenning av revisors forslag til prosjektplan den 19.06.23, sak 21/23 har Revisjon Midt-Norge SA utarbeidet forvaltningsrevisjonsrapport om temaet. Sekretariatet mottok rapporten den 20.03.2024.

Ut fra kontrollutvalgets bestilling er disse hovedproblemstillingene satt opp:

1. Har kommunen tilfredsstillende system for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?
2. Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?
3. Sikrer kommunen brukervedvirkning (både individuell og på systemnivå) i sammenheng med psykisk helsearbeid og rusarbeid?

Rapporten er avgrenset til å gjelde voksne, og inneholder flest data og funn innenfor rusomsorgsområdet.

Revisjonskriterier og revisors vurdering

En forvaltningsrevisjon skal bygge på kriterier, som i dette tilfellet tar utgangspunkt i kommuneloven, lover, forskrifter og veiledere innenfor helse- og omsorgsområdet, samt pasient- og brukerrettighetsområdet. Se vedlegg 1 i rapporten.

Revisjonskriteriene er opplistet under punkt 2 i rapporten. Nedenfor gjengis kort revisors funn og vurderinger, sammenlignet med revisjonskriteriene.

1. Har kommunen tilfredsstillende system for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?

Revisor vurderer det slik at kommunen mangler oppdaterte handlingsplaner innenfor rus og psykisk helse, selv om det var intensjonen å revidere temaplanen for rus og psykisk helse i

fjor. Kommunen avventer langtidsplan fra regjering og Helsedirektoratet. Kommunen har etter revisors mening et tilfredsstillende system for kvalitetskontroll, Compilo, men at noe regelverk og rutiner også finnes i andre systemer. Systemene gir ansatte kunnskap om regelverk og rutiner. Etter revisors vurdering har de ansatte den kompetanse som er nødvendig for å utføre tjenesten. Kommunen jobber dessuten systematisk med kompetanseplan på området. Når det gjelder samarbeid, så er det skriftlig avtale mellom kommunen og Helse Nord-Trøndelag, men bare delvis skriftlige samarbeidsavtaler innenfor kommunen. Brukene finner i hovedsak selv fram til kommunens tjenester, eller henvises av fastlege/spesialisthelsetjenesten. Kommunen jobber med synliggjøring av tjenestene.

2. Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?

Ut fra revisors vurdering, med unntak for tilrettelagt bolig for enkelte rusbrukere, så har kommunen lavterskeltilbud over et bredt spekter. Disse er lett tilgjengelige og tilpasset den enkelte brukers behov. Tilbudet av tilrettelagte boliger har forbedringsmuligheter. Her kreves det et tettere samarbeid med tekniske tjenester. Brukere som ønsker det, får etter revisors vurdering individuell plan, og oppnevnt koordinator samt koordinerende enhet.

3. Sikrer kommunen brukermedvirkning (både individuell og på systemnivå) i sammenheng med psykisk helsearbeid og rusarbeid?

Det er revisors syn at de brukerne som ønsker det, kan delta aktivt i å utforme sitt eget tjenesteløp. De brukerne som har en individuell plan, er aktivt med i utformingen av denne planen, heter det. Det er lite samarbeid med interesse- bruker og pårørendeorganisasjoner i kommune. Dette skyldes at det er få slike organisasjoner i kommunen. Brukere av tjenester innefor rus og psykiatri har ikke eget brukerutvalg. De er heller ikke representert, slik revisors oppfatter det, i andre brukerutvalg. Kommunen gjennomfører regelmessige brukerundersøkelser innenfor rusomsorgsområdet. Det gjøres ikke slike brukerundersøkelser innenfor området for psykisk helse.

Kommunedirektøren har fått anledning til å uttale seg, men hadde ingen anmerkninger til innholdet i revisjonsrapporten som medførte at rapporten ble endret.

Revisors anbefalinger

- Revidere temaplanen for ruspolitikk og psykisk helse snarest og senest etter at nasjonale veiledere i på plass.
- Oppdatere og samle regelverk og rutiner i kvalitetssystemet.
- Regelmessig gjennomføre brukerundersøkelser for brukere av psykiske helsetjenester

Vurdering og konklusjon

Sekretariatet anser at rapporten svarer ut bestillingen. Sekretariatet foreslår at kontrollutvalget innstiller på at kommunestyret vedtar at kommunedirektøren følger opp revisors anbefalinger, og at det gis skriftlig orientering til kontrollutvalget innen 1.11.24 om status for arbeidet.

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Levanger kommunes kontrollutvalg i perioden september 2024 til mars 2024. Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Trondheim 20.03.24

Anna Ølnes

Oppdragsansvarlig revisor

Trine Holter

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Levanger kommune. Følgende problemstillinger er undersøkte:

- Har kommunen tilfredsstillende system for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?
- Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?
- Sikrer kommunen brukermedvirkning (både individuell og på systemnivå) i sammenheng med psykisk helsearbeid og rusarbeid?

Analysen er basert på gjennomgang av tilgjengelig planverk, interne retningslinjer og rutiner, i tillegg til intervjuer med ledelse, tre ansatte og to brukerrepresentanter innenfor tjenestene. Datagrunnlaget og metode er gjort rede for i kapittel 1. Vi har vurdert datagrunnlaget opp mot bestemmelser i regelverk som kommuneloven, helse- og omsorgstjenesteloven, forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring og tilhørende veiledere. Oversikt over lovverk og hvilke revisjonskriterier som er utledet er vedlagt rapporten (vedlegg 1). Et utkast til rapport har vært sendt til kommunedirektøren for uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse er lagt ved rapporten (vedlegg 2). Det har ikke vært behov for å gjøre endringer på grunn av uttalelsen.

I **første problemstilling** konkluderer vi med at kommunen i hovedsak har system, men ikke oppdatert handlingsplan innen temaområdet ruspolitikk og psykisk helse. Levanger kommune har etablert internkontroll ved at alle rutiner og retningslinjer er samlet i et kvalitetssikringssystem. Disse er tilgjengelige for alle som arbeider innenfor tjenesten. Revisor ser at ikke alle rutiner og retningslinjer er oppdaterte, og enkelte av disse dokumentene ligger i tillegg lagret andre steder. Kommunen har nødvendig kompetanse og kompetanseutvikling innen tjenestene for rus og psykisk helse. Det er delvis utarbeidet skriftlige avtaler mellom tjenesteytere internt i kommunen og det er inngått skriftlige avtaler med Helse Nord-Trøndelag. Revisor mener at tjenestene synliggjøres, og at kommunen tilbyr lavterskeltjenester og aktiviteter som brukerne selv finner fram til.

I **andre problemstilling** konkluderer vi med at kommunen gir et bredt spekter av lavterskeltilbud, og at disse er tilgjengelig for brukerne. Informasjonen vår tilsier at det kan være behov for tilbud som er bedre tilpasset brukere med rusmiddelproblemer, for eksempel tilrettelagte boliger. Tjenestene blir i stor grad utformet i tett samarbeid med brukerne for å

møte deres individuelle utfordringer. Etter revisors vurdering får alle som ønsker det utarbeidet individuell plan.

I **tredje underproblemstilling** konkluderer vi med at kommunen i hovedsak sikrer individuell brukermedvirkning. Revisor konkluderer videre med at det gjennomføres systematiske brukerundersøkelser blant brukere av tjenester innen rus, men ikke for brukere med kun tjenester innen psykiske helse.

Revisor anbefaler kommunedirektøren å:

- Revidere temaplanen for ruspolitikk og psykisk helse snarest og senest etter at nasjonale veiledere er på plass
- Oppdatere og samle regelverk og rutiner i kvalitetssystemet
- Regelmessig gjennomføre brukerundersøkelser for brukere av psykiske helsetjenester

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	2
Sammendrag.....	3
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling.....	7
1.2 Problemstillinger.....	7
1.3 Metoder.....	8
1.4 Uttalelse om rapport	10
1.5 Om temaet	10
2 System	13
2.1 Problemstilling	13
2.2 Revisjonskriterier.....	13
2.3 Funn.....	13
2.3.1 Handlingsplaner.....	13
2.3.2 Internkontroll, rutiner og retningslinjer for tjenestene og opplæring i disse	16
2.3.3 System for kompetanseutvikling og opplæring	17
2.3.4 Skriftlige samarbeidsavtaler	18
2.3.5 Identifisering og oppfølging.....	19
2.4 Revisors vurdering.....	20
3 Tilbudet til målgruppen	23
3.1 Problemstilling	23
3.2 Revisjonskriterier.....	23
3.3 Funn.....	23
3.3.1 Lett tilgang på tilbud som er tilpasset etter behov.....	23
3.3.2 Koordinerte tilbud i kommunen – individuell plan (IP).....	24
3.4 Revisors vurdering.....	25
4 Brukermedvirkning.....	27
4.1 Problemstilling	27
4.2 Revisjonskriterier.....	27
4.3 Funn.....	27
4.3.1 Brukeren er aktiv i utforming av sitt individuelle tjenestetilbud	27
4.3.2 Samarbeid med interesse-/pårørende- og brukerorganisasjoner.....	28
4.3.3 Systematiske brukerundersøkelser blant brukere og/eller pårørende.....	29
4.4 Revisors vurdering.....	29
5 Konklusjoner og anbefalinger	31
5.1 Konklusjon.....	31
5.2 Anbefalinger	32

Kilder	33
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	35
Vedlegg 2 – Uttalelse	40

Figurer

Figur 1. Organisatorisk plassering av avdeling for psykisk helse og rus i Levanger kommune.....	11
--	----

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Levanger kommune bestilte den 28.2.2023, sak 03/23, forvaltningsrevisjon av rus og psykisk helse. Kontrollutvalget ønsket at følgende temaer ble nærmere belyst:

- Om kommunen har tilfredsstillende planer og rutiner for å identifisere og følge opp personer med vanskeligheter med rus og psykiske helse
- Om kommunen har tilfredsstillende tilbud til personer med vansker med rus og psykisk helse
- Om kommunen har tilfredsstillende system for saksbehandling av tildeling av tjenester
- Om kommunen sikrer brukermedvirkning for disse gruppene

Revisjonen la fram prosjektplan i kontrollutvalgets møte den 19.6.2023, sak 21/23. Kontrollutvalget sluttet seg til den fremlagte prosjektplanen.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger er belyst i forvaltningsrevisjonen:

1. Har kommunen tilfredsstillende system for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?
 - Oppdaterte handlingsplaner for rus og psykisk helse i tråd med lov og regelverk
 - System for internkontroll, interne retningslinjer og rutiner for hvilke tjenester som skal gis
 - Skriftlige samarbeidsavtaler internt i kommunen og med helseforetaket.
2. Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?
 - Lett tilgang på tilbud tilpasset etter behov
 - Koordinerte tilbud internt i kommunen
 - Koordinert samarbeid med spesialisthelsetjenesten
3. Sikrer kommunen brukermedvirkning (både individuell og på systemnivå) i sammenheng med psykisk helsearbeid og rusarbeid?
 - Brukere er aktive i utformingen av sitt behandlingsløp?

- Kommunen ivaretar brukernes behov på systemnivå
- Samarbeid med interesse-/brukerorganisasjoner og pårørende

Problemstillingene blir belyst i kapittel 2 - 4.

1.3 Metoder

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRF - kontroll og revisjon i kommunenes standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Levanger kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

For å belyse problemstillingene er det i hovedsak dokumentgjennomgang og -analyse og samtaleintervju vi har brukt som metoder for datainnsamling. Det er skrevet referat fra intervjuene, som informantene har fått til gjennomgang og mulighet til å korrigere. Alle informantene har gitt tilbakemelding på referatet og det er gjort korrigeringer på noen av dem.

Dokumentgjennomgang og analyse

De viktigste dokumentene som vi har omtalt og vurdert er:

- Planstrategi 2020 – 2023. Levanger kommune. [1]
- Kommuneplanens samfunnsdel 2010 – 2030. Levanger kommune. [2]
- Temaplan for ruspolitikk og psykisk helse 2016 - 2018. Levanger kommune. [3]
- Temaplan for rekruttering og kompetanse i helse- og velferd 2020 – 2023. Levanger kommune. [4]
- Dokumentasjon for Levanger kommune fra presentasjon av Brukerplan 2018.
- Dokumentasjon for Levanger kommune av Brukertilfredshetsevaluering 2017, 2018, 2020, 2021 og 2023¹.

Det er også flere styrende dokument som er nevnt i rapporten og som synliggjort i de avsnittene som de er nevnt.

¹ Vi har ikke gått inn i resultatene, da det kun er kommunens system for brukerundersøkelser som ligger inne i problemstillingen.

Intervju

Vi gjennomførte oppstartsmøte etter at prosjektplanen ble vedtatt i kontrollutvalget. I oppstartsmøtet deltok kommunalsjef for helse og velferd og avdelingsleder for psykisk helse og rus.

Det er gjennomført til sammen sju intervju, inklusive oppstartsmøtet, der kommunalsjef for helse og velferd deltok sammen med tjenesteleder ved Psykisk helse og oppfølgingstjenesten (PHOT) individuelle intervju med avdelingsleder for rus og psykisk helse, og to av de ansatte i tjenesten. De to som ble intervjuet er henholdsvis sykepleier med spesialutdanning innen psykisk helse og helsefagfagarbeider innen psykiatri og rus. Begge har sin funksjon hovedsakelig innen rusfeltet, men jobber også noe inn mot psykiatrifeltet. Det var også planlagt intervju med en tredje ansatt innenfor tjenesten. Det ble avbrutt av brannøvelse i lokalene til PHOT. Vedkommende fikk tilsendt spørsmålene i e-post og skrev sine svar inn i e-posten som ble returnert til revisor. Alle intervjuobjektene har godkjent (verifisert) referatene, med enkelte endringer. Det er informasjonen i de verifiserte referatene som er lagt til grunn i rapporten. Med unntak av intervjuet som ble gjennomført på e-post, er alle intervjuene gjennomført som videointervju, på verktøyet Teams.

Det er få aktive brukerorganisasjoner innenfor feltet i Levanger kommune. Vi har intervjuet to brukere av tjenester innen rus og psykiatri. Avdelingsleder hadde forslag til aktuelle brukere vi kunne intervjuet og hun kontaktet disse to.

Vurdering av metode

Vi har gjennomført forvaltningsrevisjonen med metoder som er tilpasset problemstillingene for denne revisjonen. Vi har etterspurt skriftlig dokumentasjon som i utgangspunktet skal svare ut problemstillinger og kriterier, men det som er tilsendt dekker ikke nødvendigvis alt vi har etterspurt. Vi har tolket det som at dokumentasjonen ikke finnes. Vi kunne ha etterspurt hvordan planer er fulgt opp, men vi har valgt å avgrense mot det. Informasjon om tjenestens tilbud dekkes av intervjuinformasjon, og annen, skriftlig informasjon.

Vi har ikke vært inni systemer eller gjennomgått enkeltsaker i form av for eksempel individuelle planer (IP-er).

De ansatte vi har intervjuet arbeider i større eller mindre grad i hele feltet til tjenesten (psykiatri og rus). Det er likevel en skjevhet i utvalget, hvor rusfeltet er mer dekket. Det samme gjelder de brukerne som har rusproblematikk som hovedbegrunnelse for bruk av tjenestene. Det skal likevel trekkes fram at flertallet av brukerne med rusmiddelproblematikk har tjenester innen både psykiatri og rus.

Avgrensning

Denne forvaltningsrevisjonen er i hovedsak rettet inn mot tjenester for voksne (personer over 18 år). Vi har ikke rettet undersøkelsen inn mot barn og unge.

1.4 Uttalelse om rapport

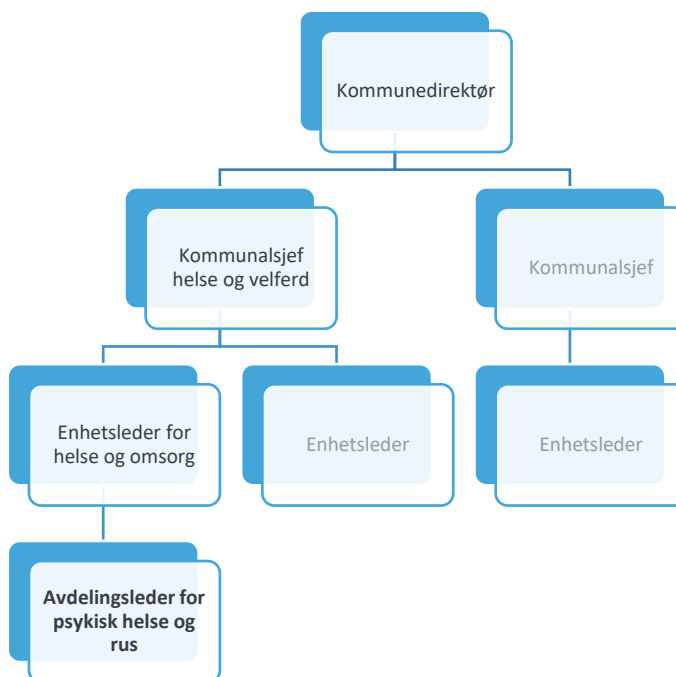
En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren for 01.03.24. Revisjon Midt-Norge SA mottok svar 13.03.2024. Uttalelsen er vedlagt rapporten (vedlegg 2).

Det er ikke gjort noen endringer i rapporten som følge av uttalelsen.

1.5 Om temaet

Levanger kommunes tjenester for rus og psykisk helse er organisert som en avdeling under helse og omsorg, som er organisert under kommunalsjef for helse og velferds ansvarsområde. Organisasjonskartet nedenfor kan illustrere den organisatoriske plasseringen:

Figur 1. Organisasjonell plassering av avdeling for psykisk helse og rus i Levanger kommune.

Kilde: Levanger.kommune.no[5]/Revisjon Midt-Norge

Vi har fått tilsendt et notat med brukeroversikt for tjenestene innen psykisk helse og rus². I notatet fremgår det:

2022: Psykisk helse og oppfølgingstjenesten

- 177 vedtak på tjenester i psykisk helse og oppfølgingstjenesten
- Gjennomsnittsalder på innbyggere som er i kontakt med tjenesten var 38 år
- Det er registrert 21 dager ventetid fra henvisning til ferdigstilt vedtak på forvaltning³
- Det er registrert 11 dager ventetid fra vedtak foreligger til fordelt til behandler i PHOT

2022: Tjenesten rask psykisk helsehjelp (RPH) har behandlet:

- 255 henvendelse uten vedtak (100 henvendelser i 2020, 191 henvendelser i 2021)
- Gjennomsnittsalder 25-45 år

² Statistikk Psykisk helse og Rus, oversendt til Revisjon Midt-Norge fra avdelingsleder

³ Forvaltning helse og omsorg

2023: I perioden januar-juni

- Pr dato 11/7-23 er det 265 aktive vedtak i PHOT
- RPH - 147 henvendelser hvorav 70 % kvinner og 30 % menn
- En brukerkartlegging fra 2018[6], med hovedfokus på rus, viste at brukerne av rustjenester som oftest også er brukere av psykiske helsetjenester.

2 SYSTEM

I dette kapittelet belyser vi og vurderer kriterier og datagrunnlag for den første problemstillingen.

2.1 Problemstilling

Har Levanger kommune tilfredsstillende system for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen (vedlegg 1):

- Kommunen skal ha oppdaterte handlingsplaner for rus og psykisk helse i tråd med lov og regelverk.
- Kommunen skal ha system for internkontroll;
 - konkrete, interne retningslinjer og rutiner for hvilke tjenester som skal gis,
 - opplæring i system og rutiner.
- Skriftlige samarbeidsavtaler internt i kommunen og med og med helseforetaket.

2.3 Funn

I dette kapittelet presenterer vi data fra dokumenter og intervju som belyser problemstillingen.

2.3.1 Handlingsplaner

Planstrategi 2020 - 2023

I *Planstrategi 2020 – 2023*[7] står det om *Temaplan ruspolitikk og psykisk helse 2016 – 2019*[8], at det skal vurderes om en egen plan er hensiktsmessig eller om det kan ivaretas i annet planverk. Andre temaplaner som kan være relevant for rus- og psykisk helseområdet, er *Temaplan for legetjenester helse og velferd*[9] som ble vedtatt i 2020 og gjort gjeldende fra 2021. Om denne temaplanen står det at den skal revideres i 2023, eller senere. Andre relevante temaplaner er *Temaplan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer*[10], som ble vedtatt i 2022, og *Boligsosial handlingsplan*[11], som består av to deler. Begge delene skal være vedtatt i løpet av 2022-2023. *Temaplan for rekruttering og kompetanse i helse og velferd 2020 – 2023*[12] er en annen plan. Denne planen inneholder mål og tiltak for rekruttering og kompetanseutvikling for alle områdene innen helse- og omsorgsområdet. I

tillegg er det en egen kompetanseplan for rus og psykisk helse (omtales nærmere i kapittel 2.3.3.).

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel 2021 - 2030 ble vedtatt i kommunestyret i 2020. Kommuneplanens samfunnsdel inneholder fire satsingsområder. Det ene satsingsområdet er *livskvalitet, verdighet og tilhørighet*.

Satsingsområdene i samfunnsdelen er bygd opp med et skjema, som har disse overskriftene:

- *slik vil vi ha det,*
- *slik skal vi gjøre det,*
- *dette skal vi følge med på.*

Når det gjelder det siste punktet, det som det skal følges med på kan vi nevne Folkehelseinstituttet, Ungdata og Hunt. Dette er kilder som har data om psykisk helse og rus blant barn, unge og voksne. Målene og tiltakene (*oppfølging*) er mer eller mindre indirekte relatert til psykisk helse og rus ved at å vektlegge folkehelse, relasjoner, mestring, forebygging av vold, overgrep, rasisme og radikaliserings. Ett av tiltakene (*slik skal vi gjøre det*) er systematisk forebygging av rus, fattigdom, kriminalitet, vold i nære relasjoner og sikring av støtte til innbyggere i utsatte livssituasjoner.

Temaplan for ruspolitikk og psykisk helse 2016 - 2019

Vi har fått tilsendt temaplan for ruspolitikk og psykisk helse 2016 – 2019⁴. Planen skulle ha vært oppdatert i 2022-2023, ifølge planstrategien. Det bekreftet også avdelingsleder i intervju.

Temaplanen er bygd opp etter følgende struktur:

- Mål
- Strategier
- Effektmål og måleindikatorer
- Handlingsplan 2016 – 2019
- Driftstiltak

Tiltaksdelen i temaplanen er forankret i daværende kommuneplans samfunnsdel og tre strategier i denne. Det er:

- Sikre et bærekraftig samfunn,

⁴ Temaplan for Ruspolitikk og Psykisk helse 2016 – 2019. Versjon 8.6.2015.

- prioritere en god start og mestring hele livet,
- skape rause og robuste livsmiljøer.

I tiltaksdelen er det videre fire kolonner for år (2016 – 2019). Der synliggjøres hvilke år kostnadene av tiltakene skal finansieres. 12 av tiltakene skal helt eller delvis finansieres gjennom økonomiplanen. Dette er:

- Gjennomføre besøk i løpet av de to første døgn etter hjemkomst fra barselavdelingen
- Gi alle foreldretilbud om småbarnsprogrammet i «De urolige årene» og «Circle of security» (relasjonsbygging i familier).
- Styrke skolehelsetjenesten opp mot nasjonal norm
- Miljøarbeider i heim ved alvorlige familiekriser
- Sikre deltakelse i meningsfull fritid for alle barn, unge og deres familier og redusere negative konsekvenser av sosial ulikhet.
- Etablere en utstyrssentral
- Opplevelsespakker
- Friplasser ved kulturskolen
- Øke stillingene til ungdomskontaktene med 1x100 % stilling, inklusive oppfølging av ruskontakter for ungdom under 18 år.
- Etablere familieteam i Familiens hus (med BaFa⁵ og PHOT) og innføre familieplaner som verktøy
- Etablere barnebolig – ressurskrevende tjenester for barn
- Barnevakt, sikre kommunale driftsmidler
- Ny stilling som erfaringskonsulent
- Ny stilling som nettverkskoordinator
- Ny stilling som psykolog for aldersgruppen 18+

I planen framgår det at noen tiltak er betinget av *omstilling*, ikke finansiering. Slike tiltak er å inngå samarbeid med organisasjoner om f.eks. informasjonsmateriell og arrangement. Dette er organisasjoner som for eksempel krisesenter, studentorganisasjoner, utstyrssentral og frisklivssentral.

⁵ Barne- og familietjenesten

De ansatte vi snakket med bekreftet at de hadde kjennskap til planverket. En av de ansatte ga uttrykk for at tjenesten fortsatt har en vei å gå for å konkretisere hva de skal jobbe ut fra. Den nye ledelsen har tatt tak i dette, ifølge den samme ansatte, men det er behov for forankring av psykisk helse- og rusfeltet i den øverste ledelsen.

Statlige planer og veiledere

Avdelingsleder fortalte at en opptrappingsplan for psykisk helse ble lansert våren 2023. En ny opptrappingsplan for rusfeltet er forespeilet fra regjeringen våren 2024.[13].

Opptrappingsplanen har tre innsatsområder:

- Helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid
- gode tjenester der folk bor
- tilbudet til personer med langvarige og sammensatte behov

Med bakgrunn i regjeringens planer, utarbeider Helsedirektoratet veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne. Den skal være et verktøy for kommuner og spesialisthelsetjenesten. Gjeldende nasjonal veileder ble utarbeidet i 2014 «Sammen om mestring» [14]. Avdelingsleder fortalte at kommunen bygger sine tjenester på denne veilederen. Revidert utgave av veilederen «Sammen om mestring» er forespeilet høsten/vinteren 2023⁶. Avdelingsleder mente at ny temaplan for kommunens interne arbeid innen psykisk helse og rus bør tas opp igjen politisk og revideres når regjeringenes planverk og helsedirektoratets veileder foreligger.

2.3.2 Internkontroll, rutiner og retningslinjer for tjenestene og opplæring i disse

Levanger kommune har innført kvalitetssystemet Compilo. Lederen og de ansatte som vi intervjuet bekreftet at alle rutiner og retningslinjer for tjenesten er lagt inn der. Leder legger inn dokument i systemet, ansatt leser og signerer på en leseliste at dokumentene er gjennomgått. Leder kan slik sjekke om ansatte har lest og signert innholdet i de ulike dokumentene. Revisor har fått tilsendt et eksempel på slik leseliste i Compilo.

Lederen for tjenesten fortalte at noen interne rutiner og retningslinjer også ligger i Teams. En av de ansatte sa at noen rutiner og retningslinjer trenger oppdatering. Hvis det er noe som er vanskelig å finne, kan de kontakte *Forvaltning helse* for bistand. Kommunadvokaten er også tilgjengelig hvis det er behov for tolkning av regelverk. De ansatte som vi snakket med, var godt kjent med rutinene og retningslinjene. De blir gjennomgått før de blir godkjent og lagt inn

⁶ Per februar 2024 foreligger det ikke revidert veileder.

i systemet. Tjenesten har drøftingsgrupper og avdelingsmøter der rutiner og retningslinjer kan tas opp og diskuteres. Kommunen har, ifølge en av medarbeiderne som vi intervjuet, en introduksjonspakke og en fadderordning for nyansatte, hvor de får informasjon om hvordan alt fungerer.

Avdelingsleder fortalte videre at Levanger kommune innførte pasientjournalssystemet *Helseplattformen* fra februar 2023. En av de ansatte fortalte at det i forbindelse med den nye Helseplattformen er mange nye komponenter som må bli synkronisert med planverkene, men at dette nærmer seg komplett. Systemet beskrives som tilgjengelig og enkelt å bruke.

2.3.3 System for kompetanseutvikling og opplæring

Ifølge avdelingsleder er Levanger kommune godt rustet med tanke på kompetanse innen dette tjenesteområdet. Det er heller ikke problem med å rekruttere nye fagpersoner og tjenesten er godt tverrfaglig sammensatt.

Avdelingsleder viser til at det er utarbeidet en kompetanseplan og at de ansatte etterspør kurs og kompetanseutviklingstiltak. Avdelingsleder ga uttrykk for at kommunen ikke er særlig pådriver for dette, og at i liten grad er lagt til rette med midler. Kommunen bistår med permisjon til de som søker og gir også støtte til læremidler. Ved studiepoenggivende kurs skjer lønnsøkning ved forhandling, ikke automatisk.

Revisor har fått tilsendt *Kompetanseplan for PHOT* for 2023. I planen går det fram at det er flere av de ansatte som har gjennomført, eller de er i gang med, videreutdanning innenfor ulike felt som veiledning, psykisk helsearbeid, kognitiv terapi, traumebehandling, rus og motiverende intervju/kommunikasjon. I planen for 2023 og 2024 framgår det at ansatte skal gjennomføre utdanning innen *motiverende intervju*. Videre skal tjenesten ha deltakere på LAR⁸-kurs i denne perioden, og flere skal delta på ruskonferanse. Alle skal delta på webinar om overdose.

⁷ Motiverende intervju (MI) er en klientsentrert, veilederstyrt samtalestil som har til hensikt å avdekke motivasjon for endring og påvirke atferdsendring gjennom en systematisk utforskning av grunner for endring, bearbeiding av ambivalens, stimulering av beslutningstaking og styrking av tiltro til egen mestringsevne. Den støtter seg til Prochaska og DiClementes (Barth, Børtveit, & Prescott, 2013/19) tanker om at atferdsendring forløper gjennom faser. <https://www.hiof.no/studier/programmer/s427k-motiverende-intervju/studieplaner/h2022.html#toc1>

⁸ Legemiddelassistert rehabilitering

De ansatte som vi intervjuet bekreftet at de kjente til kompetanseplanen. Alle tre ga uttrykk for at det er en positiv holdning til kompetanseutvikling i tjenesten. Utfordringen er å ha nok personer på jobb.

2.3.4 Skriftlige samarbeidsavtaler

I dette avsnittet beskriver vi kommunens skriftlige avtaler internt, og eksternt med spesialisthelsetjenesten og andre instanser.

Avdelingsleder trakk fram at det er finnes en skriftlig avtale med barnevernstjenesten. Vi har fått tilsendt samarbeidsavtalen med barnevernstjenesten (usignert). Avtalen er datert 29.5.2019. Formålet med avtalen er:

Medvirke til at barn og deres familier med behov for tjenester fra begge forvaltninger, får koordinert innsats med felles målsetting. Bidra til sosial trygghet og lette sårbare overganger. Avtalen skal videre avklare – og sikre forpliktende roller, ansvar, tjenesteflyt, tidsbruk og samarbeidsrutiner ansatte imellom. Der hvor det ikke foreligger tilfredsstillende rutiner og avtaler, eller eventuelt dukker opp behov for å utarbeide dette, konkretiserer denne avtalen hva som skal gjøres for å få dette på plass.

Målgruppe: Vanskeligstilte barn og familier med behov for barneverntjenester og tjenester fra PHOT (psykisk helse og oppfølgingstjenesten i kommunen).

Denne avtalen gir en beskrivelse av hvordan samarbeidet skal gjennomføres i ulike faser av arbeidet. Mer konkret gjennomføring er nedfelt i egne prosedyrer og maler.

En av de ansatte som vi intervjuet mente at avtalen ikke var oppdatert, og inneholder begreper og ordninger som ikke eksisterer lenger.

Avdelingsleder fortalte at det er et arbeid i gang for å inngå en samarbeidsavtale med NAV. Da vi etterspurte dokumentasjon på samarbeidsavtaler, deriblant samarbeidsavtale med NAV, var ikke en slik avtale blant det vi fikk oversendt i starten av februar. Samarbeidet med NAV ble beskrevet som bra av de ansatte.

Avdelingsleder viste videre til at det foreligger en samarbeidsavtale mellom kommunene, inklusive Levanger, og Helse Nord-Trøndelag: *Helsefelleskapet i nordre Trøndelag*. Vi har fått tilsendt avtalen. Formålet med denne avtalen er beskrevet slik:

Avtalen skal bidra til at pasienter og brukere mottar et helhetlig, forutsigbart og faglig godt tilbud i begge forvaltningsnivåene. Avtalen skal konkretisere oppgave- og ansvarsfordelingen mellom kommunen og helseforetaket. Avtalen skal etablere gode

samhandlingsarenaer som sikrer at partene videreutvikler og implementerer omforente samarbeidsrutiner på sentrale samhandlingsområder.

Samarbeidet skal preges av en løsningsorientert tilnærming og prinsippet om at avgjørelser tas så nært brukeren som mulig. Kommunene og helseforetak skal være likeverdige partnere med felles eierskap og ansvar for pasientene framfor parter.

Samarbeidsavtalen skal sikre en tydelig og hensiktsmessig fordeling av oppgaver og ansvar mellom kommunene og helseforetaket. Den angir overordnede bestemmelser om samarbeidsformer, generelle bestemmelser som gjelder uavhengig av tjenesteområder, samt prosess for vedtak av retningslinjer mellom partene.

Avdelingsleder informerte om at det er månedlige samarbeidsmøter med spesialisthelsetjenesten.

Videre sa hun at det er under etablering kommunale døgnplasser, i stedet for sengeplass i sykehuset. Revisor har etterspurt eventuell samarbeidsavtale om kommunale sengeplasser. Avdelingsleder ga i e-post tilbakemelding om at det ikke finnes noen løpende samarbeidsavtale om sengeplasser, men sendte et eksempel på avtale mellom kommunen og privat aktør og at det skrives avtale i det enkelte tilfellet. Revisor fikk tilsendt et eksempel på en slik avtale.

En av de ansatte fortalte at det er lenke til en mal for samarbeid med helseforetak Nord-Trøndelag i Compilo, men den er ikke spisset mot Levanger kommune. Det kunne derfor være behov for en mer konkret, fornyet avtale, ifølge den ansatte.

2.3.5 Identifisering og oppfølging

Avdelingsleder informerte i epost om at innbyggerne enten søker kommunale tjenester selv, eller blir henvist inn av fastlege eller spesialisthelsetjeneste. De tar kontakt selv eller benytter et søknadskjema som er tilgjengelig på hjemmesidene til kommunen. Avdelingsleder viste til kommunens hjemmeside og et søknadsskjema for helse- og omsorgstjenester. For lavterskeltjenester er det ikke behov for søknadsskjema.

En av de ansatte forklarer at de har en rekke måter å fange opp personer med problematikk innenfor rus og psykisk helse. Det er et mål å jobbe mer oppsøkende. I noen tilfeller går de via brukere, andre ganger samarbeider de med andre institusjoner for å fange opp mulige brukere. De har blant annet helsestasjon for rus, som brukere kan ta kontakt med. Ellers samarbeider

de med tverrfaglig ungdomsteam, NAV sosialtjeneste, barnevernstjenesten og politiet. Det kan oppstå noen gråsoner i forbindelse med de tre sistnevnte på grunn av taushetsplikt og vern om brukeren, fortalte avdelingsleder. Generelt oppfordrer tjenesten mulige brukere til å søke om vedtak for å få hjelp. Dette kan ta noen uker, og ventetiden er også lenger etter innføring av Helseplattformen. Det finnes også tilfeller hvor psykisk helse og oppfølgingstjenesten må sette i gang rask hjelp. Vedtaket blir da gjort i ettertid.

Den ene av de ansatte vi intervjuet, sa at den vanligste måten som personer med problemer innen området fanges opp på, er henvisning fra fastlege eller spesialisthelsetjenesten. Den samme ansatte trakk fram helsestasjon rus. Dette er et lavterskeltilbud som er åpent to timer i uka. Dersom personer oppsøker denne tjenesten, har helsearbeiderne mulighet til å drive oppfølging med dem i to uker uten vedtak. Utover dette kan de hjelpe dem med å skrive en henvisning inn til Forvaltning og helse og omsorg⁹. Den samme ansatte sa at flere av de som oppsøker helsestasjonen er veldig «av og på», og ønsker ikke vedtak eller fast tjeneste. De benytter seg av hjelpen i perioder.

Levanger kommune deltar i et kartleggingsprogram, BrukerPlan, i regi av Helse Stavanger. BrukerPlan er et verktøy for å få oversikt over omfanget av rusmiddelbruk blant kommunens brukere av helse-, omsorgs – og velferdstjenester. Ifølge KORUS' nettsider er målet at kunnskapen fra kartlegging ved hjelp av BrukerPlan også kan være grunnlag for en god oversikt inn i det kommunale planarbeidet. Dette vil hjelpe med å prioritere og evaluere arbeid rettet mot spesifikke målgrupper.

Vi har fått tilsendt dokumentasjon fra kartlegginger, senest i 2018. Vi har fått tilsendt et dokument «BrukerPlan Manual 2023», som er et opplegg for kartlegging i 2023, innen rusfeltet.

2.4 Revisors vurdering

I dette kapitlet vurderer revisor informasjonen som er sammenfattet i kapittel 2.3 opp mot kriteriene i kapittel 2.2.

Kriterium: Kommunen skal ha oppdaterte handlingsplaner for rus og psykisk helse i tråd med lov og regelverk.

Revisors vurdering er at kommunen ikke har oppdaterte handlingsplaner for rus og psykisk helse

⁹ Forvaltning helse og omsorg tar imot og behandler alle søknader om helse- og omsorgstjenester.

PHOT hadde planer om å revidere temaplanen for rus og psykisk helse mot slutten av 2023.

I påvente av langtidsplan fra regjering og Helsedirektoratet, har kommunen avvventet oppdatering av temaplanen for rus og psykisk helse. Den er ikke revidert per 2024.

Etter revisors vurdering inneholder kommuneplanens samfunnsdel mål på overordna nivå, som kan bygges videre på i en revidert temaplan for rus og psykisk helse.

Kriterium: Kommunen skal ha system for internkontroll

Etter revisors vurdering har Levanger kommune et system for internkontroll, Compilo, som legger til rette for at PHOT kan jobbe systematisk etter gjeldende regelverk og rutiner. Revisor vurderer at systemet i hovedsak inneholder det regelverket og rutinene som gjelder, men at noe av dette også finnes i andre systemer.

Alle ansatte må rutinemessig signere leseliste i kvalitetssystemet Compilo. På bakgrunn av det vurderer revisor at det i all hovedsak er etablert en internkontroll som sikrer at alle ansatte har kjennskap til regelverk og rutiner.

Basert på intervjuinformasjon har revisor inntrykk av at deler av det interne regelverket og rutinebeskrivelsene ikke er oppdatert. Det kan være risiko for at noe er feil og at det ligger ulik informasjon på ulike plattformer.

Kriterium: Kommunen skal ha system for kompetansesammensetning, kompetanseutvikling og opplæring

Etter revisors vurdering består tjenestene for rus og psykisk helse av ansatte med den kompetansen som det er behov for i tjenestene. Revisor vurderer at PHOT jobber systematisk med å utvikle kompetansen, og har nylig revidert kompetanseplan innen rus og psykisk helse.

Revisor baserer vurderingene på informasjon om at tjenestene ikke har utfordringer med å rekruttere riktig kompetanse, de samarbeider med eksterne fagmiljøer om fag- og tjenesteutvikling og det er lagt til rette for at ansatte tar videre- og etterutdanning innen aktuelle temaer for tjenesten.

Kriterium: Kommunen skal ha skriftlige samarbeidsavtaler internt i kommunen og med helseforetaket

Etter revisors vurdering er det delvis utarbeidet skriftlige samarbeidsavtaler med tjenester internt. Det er utarbeidet avtale med Helse Nord-Trøndelag.

Det er utarbeidet samarbeidsavtale med barnevernstjenesten, men denne er ikke oppdatert. Kommunen er i gang med å utforme samarbeidsavtale med NAV.

Det er under utarbeiding en ordning med kommunale døgnplasser som skal erstatte sengeplasser ved sykehuset. Det er et samarbeid med privat aktør om kjøp av omsorgsplasser. Det skrives avtale for det enkelte tilfellet.

Samarbeidet mellom kommunen og helseforetaket skriftliggjort, og det er månedlige samarbeidsmøter med helseforetaket.

Kriterium: Kommunen skal systematisk jobbe med å identifisere og følge opp brukere

Etter revisors vurdering jobber kommunen med å synliggjøre tjenestene, og tilbyr lavterskel tjenester og aktiviteter som brukerne selv finner fram til. I hovedsak oppsøker brukerne tjenesten selv eller blir henvist av fastlege eller spesialisthelsetjenesten.

Revisors vurdering er at tjenestene er fleksible. Lavterskeltilbudene kan brukes i kortere perioder, uten at det blir fattet vedtak. Det er også fleksibilitet for de som trenger akutte tiltak. Kommunen setter inn tiltak og få vedtak gjort i etterkant

Basert informasjonen vi har fått, har revisor inntrykk av at det er et godt samarbeid mellom helsestasjon rus, barnevern, NAV og politi, men det kan være utfordrende i forhold til taushetsplikt.

3 TILBUDET TIL MÅLGRUPPEN

I denne problemstillingen belyser vi Levanger kommunes tilbud til personer med vansker innen rus og psykisk helse.

3.1 Problemstilling

- Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk innen rus og psykisk helse?

3.2 Revisjonskriterier

- Det bør være enkel tilgang på tilbud, tilpasset brukerens behov.
- Ved behov må tjenestene være koordinerte internt i kommunen.

3.3 Funn

I dette kapittelet presenterer vi data fra skriftlig dokumentasjon og intervju.

3.3.1 Lett tilgang på tilbud som er tilpasset etter behov

Avdelingsleder fortalte at innbyggernes behov for tjenester blir vurdert individuelt. Det er behov for tettere og mer tilgjengelige tjenester til brukere av rustjenester, for eksempel gjennom mer tilrettelagte boliger. Det krever mer samarbeid med tekniske tjenester. De ansatte sa at tilbudet varierer fra bruker til bruker, og at det er differensiert etter for eksempel alder. Av tilbud nevner de lavterskelsamtaler, aktivitetshuset, turgrupper og danse- og sanggruppe.

For noen er det viktig å komme seg ut av samtalerommet for at brukeren responderer bedre på tjenesten. «Walk and talk» er et eksempel på tilbud som er bra i den sammenheng. Rask psykisk helsehjelp er et tilbud til barn og unge over 16 år. Rus og psykisk helsetjeneste skal være lett tilgjengelig, og har som mål å være et tilbud til personer med milde psykiske symptomer. Det er også et mål å jobbe forebyggende for å unngå at brukerne havner i langvarige, vedtaksbaserte tjenester.

En av de ansatte mente at det har vært utfordrende å inkludere brukerne innenfor rus i tilbudene som også gjelder for andre brukere innen psykisk helse. Det er et ønske om flere tilbud for de som kun har rusproblematikk. Det har tidligere vært tilbud som opplevdes som svært vellykkede, deriblant diverse friluftsgupper og turgrupper. Det var enklere for brukere med rusutfordringer å delta på slike tilbud fordi det krevde mindre av dem. Det blir pekt på

økonomi og omdisponering av ressurser som mulige årsaker til at tilbudene i dag er dårligere enn de var for noen år siden.

Vi har fått tilsendt en presentasjon¹⁰ av friskliv og helsefremming – psykisk helse og rus fra 2023. I presentasjonen er det en oversikt over milde og kortvarige problemer i hovedforløp 1, som viser hvilke tjenester som tilbys:

- Rask psykisk helsehjelp
- Helsestasjon rus
- Lavterskelbaserte tjenester

Tjenestene som er nevnt over håndterer uten henvisning:

- Nyoppstått angst eller depresjon av mild til moderat grad
- Selvskading uten samtidig personlighetsforstyrrelse
- Bruk av illegale rusmidler uten klar funksjonssvikt
- Høyt alkoholkonsum som skaper problemer uten å oppfylle krav til skadelig bruk

Tjenesten tilbyr også kurs og materiell for selvhjelp som brukerne kan benytte mellom for eksempel timeavtaler.

Brukerne som vi intervjuet trekker fram helsestasjon for rus og andre, mer samtalerretta tjenester som de mest lavterskel og enkleste å oppsøke. En av de vi intervjuet ga uttrykk for at kontaktpersonen i tjenesten er flink til å informere om hvilke tilbud som kan være aktuelle for brukeren.

3.3.2 Koordinerte tilbud i kommunen – individuell plan (IP)

Brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til å få individuell plan. (IP) dersom de ønsker det. På helsenorge.no står det om individuell plan: «Individuell plan beskriver hvordan tjenestene skal samarbeide slik at du får en helhetlig oppfølging. Planen lages i samarbeid mellom deg og tjenesteyterne dine og oppdateres fortløpende. Planen er basert på behovene dine og det som er viktig for deg.»[15]

Avdelingsleder informerte om at det er ulike former for IP, fra enkle planer med praktiske opplysninger, til fulle planer i Sampro¹¹. Innholdet i tilbudet vil stort sett være det samme, uansett om det er utformet som plan eller ikke.

¹⁰ PowerPoint

¹¹ Elektronisk verktøy for individuelle planer.

En av de ansatte bekrefter at tilbudet gjerne er det samme for brukere, uavhengig av om de har individuell plan eller ikke.

Den andre av de ansatte som vi intervjuet mente at brukeren må være motivert for å ha individuell plan for at den skal ha effekt. Det varierer hvordan IP brukes: noen har plan, men bruker den ikke. Noen har ikke plan, men burde hatt det.

Det er saksbehandler i *koordinerende enhet*¹² som har det overordnede kartleggingsansvaret for individuell plan og påfølgende vurdering av behov for ansvarsgruppe. Gjennom kartlegging avdekkes behov for planen og ansvarsgruppe. Ansatte i psykisk helse og rus blir tildelt rollen som koordinator for den individuelle planen og ansvarsgruppa, og har ansvar for oppfølging av planen og innkallinger til ansvarsgruppemøter.

3.4 Revisors vurdering

I dette kapitlet gjør revisor vurderinger av informasjonen i kapittel 3.3 opp mot kriteriene i kapittel 3.2, under problemstilling om tilbudet til målgruppen.

Kriterium: Det skal være lett tilgang på tilbud som er tilpasset etter behov

Etter revisors vurdering har PHOT et bredt spekter av lavterskeltilbud som er lett tilgjengelige og tilpasset den enkeltes behov. Det er forbedringsmuligheter når det gjelder tilbud om tilrettelagte boliger for enkelte rusbrukere. Dette krever tettere samarbeid med tekniske tjenester

Etter revisors vurdering er helsestasjon rus et godt og tilgjengelig tilbud for rusbrukere. Revisor kjenner ikke til at det er tilsvarende for personer med psykiske lidelser, men PHOT har et samtaletilbud som er rettet inn mot alle brukere, og som det ikke trengs vedtak for.

Basert på intervjuinformasjon, har revisor inntrykk av at det kan være vanskelig å inkludere brukere med rusmiddelproblem i en del av tilbudene, og at tilbudene ikke er helt tilpasset dem.

Kriterium: Brukere med sammensatte behov for tjenester skal ha tilbud om individuell plan og koordinerte tjenester

¹² Alle kommuner skal ha koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet. Enheten har overordna ansvar for arbeidet med individuell plan[25]

Etter revisors vurdering får alle som ønsker det individuell plan og oppnevnt koordinator og koordinerende enhet.

Det er lite som skiller tilbudet som blir gitt til brukere med og de uten individuell plan.

4 BRUKERMEDVIRKNING

I dette kapittelet ser vi på om kommunen sikrer nødvendig brukermedvirkning, både på systemnivå og individuelt.

4.1 Problemstilling

- Sikrer kommunen brukermedvirkning (både på systemnivå og individuelt) i arbeidet med rus- og psykisk helsearbeid?

4.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er utledet fra forskriften om ledelse og kvalitetsforbedring.

- Brukeren er aktiv i utforming av sitt individuelle tjenestetilbud.
- Kommunen har samarbeid med interesse-/pårørende og brukerorganisasjoner.
- Kommunen bør gjennomføre systematiske brukerundersøkelser blant brukere og/eller pårørende.

4.3 Funn

Her legger vi fram informasjon fra intervjuer og skriftlige dokumenter om problemstilling om brukermedvirkning.

4.3.1 Brukeren er aktiv i utforming av sitt individuelle tjenestetilbud

Ifølge avdelingsleder har kommunen mye å gå på her. Det er engasjert en erfaringskonsulent i 60 % stilling. Hun fortalte at PHOT jobber med å benytte brukerstemmen inn i tjenestene. Erfaringskonsulent er i dialog med Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling (KBT)¹³, og har støtte fra dem i dette arbeidet. Ifølge KBTs nettsider er en erfaringskonsulent en person som jobber i en helse- og velferdstjeneste, i dette tilfellet PHOT, på bakgrunn av sin egenerfaring som bruker av tjenesten. Flere av de ansatte trakk fram ordningen «bruker-spør-bruker» som var en ordning som tidligere var til god hjelp.

En av brukerne som vi intervjuet mente at ansatte ved PHOT er «forbilledlige» når det gjelder involvering av den enkelte bruker i utformingen av tjenestene og mulighet til å gi innspill i forbindelse med individuell plan.

¹³ <https://kbtkompetanse.no/>

4.3.2 Samarbeid med interesse-/pårørende- og brukerorganisasjoner

Det er ingen aktive brukerorganisasjoner for disse brukergruppene i kommunen. Dette er noe både ledelsen, ansatte og brukerne som vi intervjuet savner. I intervju med en av brukerne kom det fram at vedkommende ikke kjente til at det var noe brukerutvalg for denne gruppen. Det ble stilt spørsmål om et slikt utvalg ville hatt noen reell innflytelse uansett. Brukeren sa at inntrykket er at andre brukerretta råd og utvalg i kommunen har lite gjennomslag

I tillegg til erfaringskonsulenten, som ble omtalt i kapittel 4.3.1, har avdelingen hatt som praksis å engasjere representanter fra brukerne når det har vært prosjektarbeid.

Avdelingsleder fortalte at det er samarbeid med ulike eksterne organisasjoner i medvirkningsarbeid, som (KORUS¹⁴ og NAPHA¹⁵) i medvirkningsarbeid. NKS veiledningssenter for pårørende Midt-Norge bistår i pårørendearbeidet. Det er dialogmøter og ulike samarbeid med Anonyme Alkoholikere (AA) og Mental Helse (MH).

En av de ansatte nevner også organisasjonen Foreningen mot Stoff (FMS) som samarbeidspartner. Ansatte deltar på nettverkssamlinger hvor frivillige organisasjoner deltar og informerer om tilbud. Dette er til stor nytte for avdelingen, ifølge den samme ansatte.

Det er i noen tilfeller kommunikasjon mellom saksbehandler og pårørende, spesielt i situasjoner hvor det er grunn til bekymring. En av de ansatte sa at kontakt med pårørende er noe de må jobbe mer med i fremtiden.

Den andre ansatte beskrev brukerinvolveringen som økende, og at det stadig er flere av brukerne som ønsker å bidra. Det er likevel forskjell på brukere innenfor rus og psykisk helse, hvor førstnevnte gruppes stemme er mindre framtrædende. Frelsesarmeen blir også trukket fram som et talerør fra brukere inn til PHOT. Den samme ansatte opplever at den enkelte bruker er flink til å gi tilbakemelding selv. Kommunen samhandler også med «Mental helse – aktiv», et tilbud for pårørende og pårørendesenteret i Stjørdal.

¹⁴ Kompetansesenter for rusfeltet

¹⁵ Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid

4.3.3 Systematiske brukerundersøkelser blant brukere og/eller pårørende

Avdelingsleder sa at det skal gjennomføres brukererfaringsundersøkelse i løpet av november 2023. Vi har fått tilsendt et skriv fra KORUS, hvor det fremgår at det skal gjennomføres brukererfaringsundersøkelse i perioden 1.10.2023 – 30.11.2023 blant personer med rusmiddelproblemer. Levanger kommune skal være med i denne undersøkelsen. I e-post den 10.2.2024 opplyste avdelingsleder at resultatene fra undersøkelsen ennå ikke er klar.

Vi har fått tilsendt resultatene fra siste gjennomførte brukertilfredshetsevaluering¹⁶ fra 2021, også den rettet mot brukere med rusmiddelproblemer. Videre har vi fått tilsendt tre tidligere brukertilfredshetsundersøkelser, fra 2020, 2018 og 2017. Alle er utført av Kompetansesenter for rus – Midt-Norge (KORUS) og Klinikk for rus- og avhengighetsmedisin (St.Olav). Den siste brukerundersøkelsen for psykisk helse ble gjennomført i 2015.

Avdelingsleder mente at erfaringer fra brukerundersøkelser burde være forankret og satt på agendaen på politisk nivå.

En av de ansatte bekreftet at det er planer om brukererfaringsundersøkelse for begge gruppene, og la til at det vil legges til noen punkt i kommende undersøkelse som vedrører pårørende.

Brukerne som vi intervjuet, kjente ikke til at det hadde vært gjennomført brukerundersøkelser på det tidspunktet intervjuene fant sted. Den ene av brukerne etterlyste mer empiri på brukernes faktiske erfaringer.

4.4 Revisors vurdering

I dette kapitlet vurderer revisor informasjonen fra intervju og skriftlig dokumentasjon i kapittel 4.3 opp mot kriteriene om brukerinvolvering i kapittel 3.2.

Kriterium: Brukeren er aktiv i utforming av sitt individuelle tjenesteløp

Etter revisors vurdering er det lagt til rette for at den enkelte brukeren kan delta aktivt i utformingen av eget tjenesteløp. Brukere med individuell plan er aktivt med i utformingen av planen.

¹⁶ Begrepet «brukertilfredshetsundersøkelse» brukes nå om brukerundersøkelse. Tidligere ble kalt «brukertilfredshetsundersøkelse».

Etter revisors vurdering har erfaringskonsulenten en viktig rolle, også når det gjelder individuelle medvirkning. «Bruker-spør-bruker» har vært et godt tilbud, men revisor har inntrykk av at det tilbudet ikke finnes nå.

Kriterium: Tjenesten bør ha samarbeid med interesse-, bruker-, og pårørendeorganisasjoner

Etter revisors vurdering er det få brukerorganisasjoner for denne brukerguppen i Levanger-området, og tjenesten har derfor lite samarbeid med slike organisasjoner.

Det er ikke opprettet et brukerutvalg spesielt rettet mot brukere av rus- og psykiatritjenester, og vi har ikke inntrykk av at brukere av disse tjenestene er representert i andre brukerutvalg heller.

Det er i økende grad brukerinvolvering fra enkeltbrukere. Dette gjelder særlig i prosjekt og ulike satsinger.

Kriterium: Kommunen bør gjennomføre systematiske brukerundersøkelser blant brukere og/eller pårørende

Etter revisors vurdering gjennomføres det regelmessige brukerundersøkelser innenfor rusområdet, men ikke innenfor tjenester innen psykisk helse.

Levanger kommune har deltatt i KORUS' nasjonale brukerundersøkelser blant personer med rusmiddelproblem flere ganger siden 2017, senest i oktober-november 2023. Undersøkelsene har vært rettet mot brukere med rusmiddelproblem.

Revisor har ikke dokumentasjon på at det er gjennomført brukerundersøkelser blant personer med utelukkende bruk tjenester innen psykisk helse etter 2015.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

I dette kapitlet konkluderer vi på de tre problemstillingene som har vært undersøkt i denne forvaltningsrevisjonen. I tillegg kommer vi med anbefalinger basert på vurderingene vi gjort for kriteriene under de tre problemstillingene.

5.1 Konklusjon

Den første problemstillingen er **om Levanger kommune har tilfredsstillende system for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse.** Revisor konkluderer med at kommunen i hovedsak har et system for dette, men at de ikke har oppdaterte handlingsplaner for ruspolitikk og psykisk helse. Kommunen venter på reviderte veiledere fra regjeringen og Helsedirektoratet. Det er i hovedsak lagt til rette for et system for internkontroll som PHOT bruker. Noe av regelverket og rutinene kan finnes i andre, eller flere plattformer, og ikke alt er oppdatert

Informasjonen vi har basert oss på, tyder på Levanger kommune har nødvendig kompetanse og kompetanseutvikling innen tjenestene for rus og psykisk helse.

Levanger kommune har delvis inngått avtaler med andre tjenester internt i kommunen og med eksterne, aktuelle tjenester.

Denne forvaltningsrevisjonen viser at kommunen synliggjør tjenestene på nettsider og lignende. Aktuelle brukere oppsøker tjenestene selv, eller blir henvist av andre helsetjenester.

Den andre problemstillingen er **om Levanger kommune har et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse.**

Revisor konkluderer med at tjenestene innen rus og psykisk helse er lett tilgjengelige og tilpasset ulike behov. Informasjonen vår tilsier at det kan være behov for tilbud som er bedre tilpasset brukere med rusmiddelproblemer.

Den tredje problemstillingen er **om kommunen sikrer kommunen brukermedvirkning (både individuell og på systemnivå) i sammenheng med psykisk helsearbeid og rusarbeid.**

Revisor konkluderer med at Levanger kommune i hovedsak sikrer individuell brukermedvirkning. Revisor konkluderer videre med at det gjennomføres systematiske

brugerundersøkelser blant brukere av tjenester innen rus, men ikke for brukere med kun tjenester innen psykiske helse.

5.2 Anbefalinger

På bakgrunn av vurderinger og konklusjon, anbefaler revisor kommunedirektøren å:

- Revidere temaplanen for ruspolitikk og psykisk helse snarest og senest etter at nasjonale veiledere er på plass
- Oppdatere og samle regelverk og rutiner i kvalitetssystemet
- Regelmessig gjennomføre brugerundersøkelser for brukere av psykiske helsetjenester

KILDER

1. Levanger kommune Planstrategi 2020 - 2023. **2020**.
2. Levanger kommune Kommuneplanens Samfunnsdel 2021 - 2030. **2020**.
3. Levanger kommune Temaplan for Ruspolitikk Og Psykisk Helse 2016 - 2019. **2015**.
4. Levanger kommune Temaplan for Rekruttering Og Kompetanse i Helse Og Velferd 2020 - 2023. **2019**.
5. Levanger kommune Organisasjonskart. **2024**.
6. Helse Stavanger, S.U.K. BrukerPlan 2018. **2018**.
7. Levanger kommune Planstrategi 2020 - 2023. **2020**.
8. Levanger kommune Temaplan for Ruspolitikk Og Psykisk Helse 2016 - 2019. **2015**.
9. Levanger kommune Temaplan for Legetjenester 2021 - 2025. **2021**.
10. Levanger kommune Forebygging Av Omsorgssvikt Og Atferdsproblemer. **2022**.
11. Levanger kommune Boligsosial Temaplan Del 1 Og 2. **2022**.
12. Levanger kommune Temaplan for Rekruttering Og Kompetanse i Helse Og Velferd 2020 - 2023. **2019**.
13. Helse- og omsorgsdepartementet. Meld. St. 23 (2022-2023) Opptappingsplanen for Psykisk Helse (2023 - 2033). **2023**.
14. Helse- og omsorgsdepartementet Sammen Om Mestring. Veileder i Lokalt Psykisk Helsearbeid Og Rusarbeid for Voksne. Et Verktøy for Kommuner Og Spesialisthelsetjenesten. **2014**.
15. Helsenorge.no Individuell Plan Og Koordinator Available online: <https://www.helsenorge.no/rettigheter/individuell-plan/#hva-er-en-individuell-plan> (accessed on 20 February 2024).
16. Kommunal- og moderniseringsdepartementet Lov Om Kommuner Og Fylkeskommuner (Kommuneloven). **2018**.
17. Helse- og omsorgsdepartementet Lov Om Kommunale Helse- Og Omsorgstjenester. **2011**.

18. Helse- og omsorgsdepartementet Lov Om Pasient- Og Brukerrettigheter. **1999**.
19. Helse- og omsorgsdepartementet Forskrift Om Ledelse Og Kvalitetsforbedring i Helse- Og Omsorgstjenesten. **2016**.
20. Helse- og omsorgsdepartementet *Forskrift Om Habilitering Og Rehabilitering, Individuell Plan Og Koordinator*; 2011;
21. Helsedirektoratet Veileder Til Lov Og Forskrift: Ledelse Og Kvalitetsforbedring i Helse- Og Omsorgssektoren. **2017**.
22. KS Orden i Eget Hus - Internkontroll. **2020**.
23. Kommunal- og distriktsdepartementet Veileder Internkontroll i Kommunesektoren. **2021**.
24. Helsedirektoratet Oppfølging Av Personer Med Store Og Sammensatte Behov. **2017**.
25. Helse- og omsorgsdepartementet *Lov Om Kommunale Helse- Og Omsorgstjenester m.m. (Helse- Og Omsorgstjenesteloven)*; lovdata.no: Norge, 2011;

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)[16]
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)[17]
- Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)[18]
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten (kvalitetsforskriften) [19]
- Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator[20]
- Veileder til lov og forskrift: Ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. Helsedirektoratet[21]
- Veileder «Sammen om mestring – 2014 (IS-2076)» fra Helsedirektoratet
- Opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006
- Orden i eget hus - internkontroll, KS[22]
- Veileder i internkontroll i kommunesektoren, KDD[23]

Utledelede revisjonskriterier:

Problemstilling i kapittel 2 er

«Har kommunen tilfredsstillende skriftlige planer og rutiner for å identifisere og følge opp personer med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?»

Følgende revisjonskriterium er utarbeidet for denne problemstillingen:

- Kommunen har oppdaterte handlingsplaner for rus og psykisk helse i tråd med lov og regelverk
- Kommunen skal ha system for internkontroll;
 - konkrete, interne retningslinjer og rutiner for hvilke tjenester som skal gis,
 - opplæring i system og rutiner
- Kommunen har skriftlige samarbeidsavtaler internt i kommunen og med helseforetaket.
- Kommunen har system for internkontroll
- Systematisert identifisering og oppfølging

Kommuneloven, § 25, har bestemmelse kommunedirektørens ansvar for at kommuner har internkontroll av administrasjonens virksomhet for å sikre at lov og forskrift blir fulgt. Ansvarlig for internkontrollen er kommunedirektør. Den har blant annet bestemmelser om at kommunedirektøren skal utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering. Bestemmelsen i kommuneloven gjelder hele kommuneorganisasjonen som er underlagt kommunedirektøren. I denne forvaltningsrevisjonen ser vi på om kommunen har planer hvor det er fastsatt mål og tiltak for tjenester innen rus og psykiatri. Dette inkluderer planer for systematisk oppfølging av kompetansebehov (rekruttering, etterutdanning og videreutdanning).

Helse- og omsorgstjenesteloven kom samtidig som samhandlingsreformen i 2012. Loven sier at kommunen har plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og å korrigere tjenestene slik at omfang og innhold i tjenestene er i samsvar med krav i gjeldende lov og forskrift. I §3 i forskriften «Ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten» ligger krav til kommunen om å utarbeide skriftlige prosedyrer som er i tråd med disse. Dette skal være

grunnlaget for det kontinuerlige arbeidet for å gi brukere det tilbudet de til enhver tid har behov for.

Helse- og omsorgstjenesteloven har bestemmelser om kommunens ansvar for å ha et system for å avdekke behov for helsetjenester. I nasjonal veileder for oppfølging av

De ansvarlige skal, j.fr. § 4 bokstavene a-h i interntrollforskriften, sikre at de ansatte har tilgang til aktuelt lovverk på området og at de har nødvendig kunnskap på området. I tillegg skal erfaringene pasienter og pårørende har bli brukt til forbedring av virksomheten. Dette er omhandlet under problemstillingene i kap. 2 og 3 i forskriften.

I forarbeidet til den nye kommuneloven «Internkontroll i kommunesektoren, KMD», går det fram at rutiner må bli gjort kjente og være tilgjengelige. Det vil da være sentralt å utforme en strategi for å spre informasjon til hele organisasjonen om hvilke tjenester som ligger i tilbudet rettet mot den enkelte brukergruppen og hvordan disse tjenestene skal bli gitt. Å ha et konkret opplæringsopplegg vil være en del av informasjonsarbeidet.

Vi har sett på om kommunen har et kvalitetssystem der regelverk, skriftlige prosedyrer og rutinger er tilgjengelig og oppdatert.

Kommunen har, j.fr. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 første ledd, plikt til å tilrettelegge for samhandling mellom deltjenester innad i kommunen og med eksterne tjenesteytere. Forskriften «Ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten» tar utgangspunkt i at godt etablerte rutiner legger grunnlaget for vellykket samarbeid mellom ulike parter og instanser. Det blir fremhevet at skriftlige samarbeidsavtaler gjør det mulig å definere hvilke tjenester som skal bli gitt og at roller, ansvar og oppgaver blir tydelig definert og avklart. For samarbeid mellom kommune og regionalt helseforetak framgår det av helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1 at kommunestyret plikter å inngå samarbeidsavtale med helseforetaket i helseregionen. Samhandlingsavtaler bør være skriftlige. Avtalene skal som et minimum inneholde retningslinjer for samarbeid i tilknytning til innleggelse, utskrivning, habilitering og rehabilitering og lærings- og mestringstilbud. På den måten skapes en felles plattform for alle partene som er involvert i å gi tjenestene. Dette vil være med på å sikre at brukerne får det tjenestetilbudet de skal ha.

I nasjonal veileder for Oppfølging av personer med store og sammensatte behov[24] går det fram at det er en forutsetning at kommunen har et system for å avdekke behov/mulige behov (for helsetjenester) og sikre utredning. Systemet bør omfatte tilnærming på befolkningsnivå – slik at personer som er i ferd med å utvikle sykdom og tap av funksjon, men som enda ikke er

i kontakt med helse- og omsorgstjenesten, blir fanget opp. Selv om dette er en veileder som er rettet inn mot personer med store og sammensatte behov, mener revisor at denne anbefalingen er relevant også for personer med lettere til mer omfattende rusmiddelproblem og psykiske problem.

Problemstilling i kapittel 3 er

Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med problematikk knyttet til rus og/eller psykisk helse?

Følgende revisjonskriterium er utarbeidet for denne problemstillingen:

- Det bør være enkel tilgang på tilbud, tilpasset brukerens behov
- Ved behov må tjenestene være koordinerte internt i kommunen
- Kommunen må ha et koordinert samarbeid med spesialisthelsetjenesten

Personer innenfor brukergruppa med utfordringer knytta til rus- og psykisk helse har ofte sammensatte sykdomsbilder som stiller spesielle krav til kompetanse hos tjenesteyter. Et sentralt poeng i forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring, er å sikre at personalet som deltar i tildeling av tjenester har såkalt beslutningskompetanse. Kravet om å ha ansatt kommunepsykolog er knyttet til dette behovet. Fastleger er også sentral i dette. I de tilfeller der nødvendig kompetanse ikke finnes, skal kommunen ifølge §6-9 i samme forskrift og i opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006, enten rekruttere personer med rett kompetanse eller utarbeide en konkret plan for å sikre tilbud om etter- og videreutdanning til de ansatte.

Det er kommunen sitt ansvar å sikre at tjenestene blir gitt som et helhetlig og koordinert tilbud. Veilederen «Sammen om mestring – 2014 (IS-2076)» fra Helsedirektoratet beskriver hva som blir forventet av et helhetlig og koordinert tilbud. I følge helse- og omsorgstjenesteloven har pasienter med behov for langvarig og koordinert tjenestetilbud som strekker seg over en viss periode, rett til å få en individuelt tilpasset plan for tjenestetilbud (IP). Det er bruker selv som har ansvar for å be om å få utarbeidet en IP. Kravet for å få IP er at bruker har behov for to eller flere helse- og omsorgstjenester gitt av ulike tjenesteytere. Dette kan være tjenesteytere internt i kommunen eller tjenester gitt i samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten.

Kommunen skal ifølge helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2, uavhengig av om pasienten skal ha IP eller ikke, tilby oppnevning av koordinator og peke ut koordinerende enhet. Dette blir behandla i §16 første ledd i kapittel 7 i forskrift om habilitering og rehabilitering. Koordinator

skal sikre samordning av tjenestetilbudet og framdrift i arbeidet med individuell plan (forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator, § 16). Målet er at bruker og pårørende skal ha oversikt og å kunne finne fram til rett tjeneste ved behov. Skriftlige samarbeidsavtaler med definering av tjenesteinnhold og avklaring av ansvar hos de ulike tjenesteleverandørene internt og eksternt, er sentralt for å sikre god kvalitet på tjenestene.

Hovedproblemstillingen i kapittel 4 er

Sikrer kommunen brukermedvirkning (både individuell og på systemnivå) i arbeidet med rus- og psykisk helsearbeid?

Følgende revisjonskriterium er utarbeidet for denne problemstillingen:

- Pasienten er aktiv i utforming av sitt individuelle behandlingsløp
- Kommunen har samarbeid med interesse-/pårørende og brukerorganisasjoner
- Kommunen bør gjennomføre systematiske brukerundersøkelser blant brukere og/eller pårørende,

Kvalitetsforskriften § 3-10 understreker at kommunen har plikt til å sørge for at pasienter, brukere og pårørende blir hørt ved planlegging og utforming av de helse- og omsorgstjeneste som skal bli gitt. Brukermedvirkning er aktuelt på individnivå ved at den enkelte bruker bidrar i tilpassing av det tjenestetilbudet de selv skal ha, for eksempel gjennom arbeidet med individuell plan. Her kan også pårørende bli tatt med på råd.

Brukermedvirkning kan også skje på mer overordnet nivå. Gjennom kvalitetsforskriftens § 8 er kommunen forpliktet til å evaluere virksomhetens aktiviteter. I punkt d. i denne bestemmelsen heter det at [kommunen skal] vurdere virksomheten på bakgrunn av erfaringene pasienter, brukere og pårørende har gjort seg. Dette kan for eksempel bli gjort ved å med jevne mellomrom gjennomføre systematiske brukerundersøkelser eller å etablere samarbeid med pårørende, interesse- og frivillige organisasjoner.

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Levanger kommune

Enhet helsefremming
«Mestring, mening og livsglede»

REVISJON MIDT-NORGE SA

Brugata 2
7715 STEINKJER

Deres ref	Vår ref 2023/15825-4	Saksbehandler Lars Johan Kverkild Mob:93015693	Dato 13.03.2024
------------------	--------------------------------	---	---------------------------

Svar på rapport - forvaltningsrevisjon rus og psykiatri

Levanger kommune vil først benytte anledningen til å trekke frem det som oppleves som en god og involverende revisjonsprosess. Kommunens ansatte opplever at det har vært en prosess der de ansatte har blitt tatt på alvor og har fått kommet med innspill og tilbakemeldinger.

Igjennom de 6 ansatte intervjuene og de 2 bruker intervjuene og dokumentgjennomgangen, opplever Levanger kommune at PM revisjon Midt-Norge har greid å danne seg et godt bilde av situasjonen for arbeidet innenfor fagfeltet rus og psykiske helse.

Levanger kommune stiller seg bak de anbefalinger revisjonene har kommet frem til og vil i 2024 starte et arbeid med å etterkomme rapportens anbefalinger.

Anbefalinger

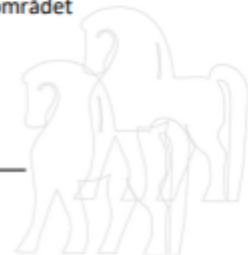
1. Revidere temaplanen for ruspolitikk og psykisk helse snarest og senest etter at nasjonale veiledere i på plass

Levanger kommune har et behov for å revidere sin temaplan for psykiske helse og rus. Arbeidet med et mandat vil startet våren 2024, med mål om en politisk og administrativ forankring innen 1 juli 2024. Arbeidet med selve temaplanen vil startet høsten 2024. Levanger kommunen mener det er viktig at arbeidet med ny temaplan tar innover seg de forventede nasjonale føringene som er kommet i Nasjonale helse og samhandlingsplan 2024-2027 og opptrappingsplan for psykisk helse (2023-2033) Vi venter i tillegg på regjeringens nye rusreform som var forespeilet ila 2023, men som nå er utsatt til vår-24.

2. Oppdatere og samle regelverk og rutiner i kvalitetssystemet

Levanger kommune vil starte et arbeidet med å utarbeide en tidslinje for hvordan kartlegge, evaluere og revidere de dokumenter som ligger i kommunes kvalitetssystem på området psykisk helse og rus. Frist for dette arbeidet mai 2024

Postboks 130, 7601 Levanger | Besøksadresse: Håkon Den Godes gt 30
Telefon: 74 05 25 00 | Org.nr.: | postmottak@levanger.kommune.no |
[Sikker digital post med eDialog](#) | www.levanger.kommune.no

3. Regelmessig gjennomføre brukerundersøkelser for brukere av psykiske helsetjenester

Levanger kommune bruker Brukerplan som et brukerundersøkelses verktøy. I tillegg til bruker tilfredsundersøkelsen, men denne omfatter kun brukere av tjenester knyttet til rusfeltet. Det vil være naturlig for Levanger kommunen i arbeidet med ny temaplan og innarbeide hvordan brukere involvering og bruker kartlegging skal håndteres i fremtiden

Med hilsen

Lars Johan Kverkild
enhetsleder

Dette dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke signatur

Kopi til:

Peter Ardon

Gro Teodorsen

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Vår saksbehandler: Paul Ivar Stenstuen, tlf. 900 39 065

E-post: paul.ivar.stenstuen@konsek.no

Deres ref.:

Vår ref.: 2022000512-5

Oppgis ved alle henvendelser

Vår dato: 20.06.2023

Revisors plan for prosjektet vedrørende rus og psykisk helse

Kontrollutvalget i Levanger kommune - 21/23:

Det er gjort følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget godkjenner revisors forslag til prosjektplan og ber revisor iverksette prosjektet.

Med hilsen

Konsek Trøndelag IKS

Paul Ivar Stenstuen

seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Revisors plan for prosjektet vedrørende rus og psykisk helse

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Levanger kommune	Møtedato 19.06.2023	Saknr 21/23
Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen		
Arkivkode FE-217, TI-&58		
Arkivsaknr 23/169 - 4		

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner revisors forslag til prosjektplan og ber revisor iverksette prosjektet.

Vedlegg

Prosjektplan vedrørende rus og psykisk helse
Egenerklæring AØ
Bestilling av prosjektplan vedrørende rus og psykiatri

Behandling:

Revisor ga en orientering og svarte på spørsmål.

Avstemming
Enstemmig

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner revisors forslag til prosjektplan og ber revisor iverksette prosjektet.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet sak 03/23 "Prioritering av forvaltningsrevisjon - bestilling" i møtet den 28.02.23 og fattet slikt vedtak:

1. *"Kontrollutvalget prioriterer et prosjekt innenfor rus og psykiatri.*
2. *Kontrollutvalget gir kontrollutvalgets leder myndighet til å utforme en bestilling og å innhente forslag til prosjektplan fra revisor.*
3. *Revisors forslag til prosjektplan legges fram for behandling den 02.05.23."*

Revisor har oversendt sitt forslag til prosjektplan vedrørende rus og psykisk helse. Revisor anslår et timeforbruk på 300 timer på dette prosjektet og at rapport kan oversendes sekretær i løpet av mars 2024.

Revisor skisserer følgende problemstillinger for prosjektet:

- *"Har kommunen tilfredsstillende skriftlege planar og rutinar for å identifisere og å følge opp personar med problematikk knytt til rus og/eller psykisk helse?"*
 - *Oppdaterte handlingsplanar for rus og psykisk helse i tråd med lov/regelverk*
 - *Konkrete interne retningslinjer/rutinar for kva for tenester som skal bli gitt*
 - *System for opplæring i interne retningslinjer/rutinar*
 - *Skriftlege samarbeidsavtaler internt i kommunen, med fylket og HF*
 - *Internkontroll*
 - *Saksbehandlingssystem*
- *Har kommunen eit tilfredsstillande tilbod til personar med problematikk knytt til rus og/eller psykisk helse?*
 - *Tilgang på rett kompetanse*
 - *Tilbod tilpassa etter behov*
 - *Lett tilgang på tilbod*

- *Koordinerte tilbud internt i kommunen (skole, barnevern, sosialtenesta, fastlege, samarbeid med politi)*
- *Koordinert samarbeid med spesialisthelsetenesta*
- *Sikrar kommunen brukarmedverknad (både individuell og på systemnivå) i samband med psykisk helsearbeid?*
 - *Er brukar aktivt med i utforming av sitt behandlingsløp - individnivå*
 - *Samarbeid med interesse-/brukarorganisasjonar – systemnivå*
 - *Pårørande på erfaring – systemnivå"*

Vurdering

Problemstillingene er litt annerledes strukturert enn det som fremgikk av bestillingen og det er foretatt en avgrensning, men revisor har slik en har oppfattet det forsikret om at de hensyn som lå til grunn for bestillingen er og vil bli ivaretatt.

Kontrollutvalget anbefales å godkjenne prosjektplanen, men bør imidlertid på selvstendig grunnlag forsikre seg om det samme.

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å vurdere om Levanger kommune gir eit tilfredsstillande tilbod innan rus og/eller psykisk helse.

PROBLEMSTILLINGAR

- Har kommunen tilfredsstillande system for å identifisere og følgje opp personar med problematikk knytt til rus og psykisk helse?
- Har kommunen eit tilfredsstillande tilbod til personar med problematikk knytt til rus og psykisk helse?
- Sikrar kommunen brukarmedverknad i samband med rus- og psykisk helsearbeid?

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 300 timer

Rapport til sekretær: mars 2024

OPPDRAGSANSVARLEG REVISOR

Anna Ølnes
aol@rmnsa.no

Tlf. 90 63 37 13

2 MANDAT

2.1 Bestilling

Kontrollutvalet i Levanger kommune bestilte 28.02.23, sak 03/23, forvaltningsrevisjon av tenesteområdet rus og psykisk helse. Bestillinga er gjort med utgangspunkt i «Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024».

Kontrollutvalet kom fram til at dei ønsker svar på følgjande spørsmål:

- Har kommunen tilfredsstillande skriftlege planar og rutinar for å identifisere og å følgje opp personar som slit med psykisk helse og/eller rusproblematikk?
- Har kommunen eit tilfredsstillande tilbod til personar som slit med psykisk helse og/eller rusproblematikk?
- Har kommunen tilfredsstillande system for saksbehandling av tildeling av tenester som bidrar til å sikre at rettane til personar med slit med psykisk helse og/eller rusproblematikk blir ivaretatt?
- Korleis sikrar kommunen brukarmedverknad (både individuell og på systemnivå) i samband med psykisk helsearbeid?

I formuleringane i bestillinga frå kontrollutvalet ligg at forvaltningsrevisjonen skal sjå på tenestetilbodet både på individ- og på systemnivå. Det vil etter revisor si vurdering vere fruktbart å avgrense revisjonen til berre å sjå berre på eit av områda. Dette gir moglegheit for ei meir grundig analyse.

Revisor har, som vist i kap. 3.1, på grunnlag av dette utarbeida tre problemstillingar som avgrensar revisjonen til å sjå tenestetilbodet på systemnivå. Tematisk vil problemstillingane i bestillinga fanga opp i desse.

2.2 Rus og psykisk helse

Dei personane som har behov for tenester knytt til rus og/eller psykisk helse, er ei samansett gruppe. Dei kan ha alt frå vere lette symptom til ein meir samansett problematikk der vedkommande har utfordringar knytt til både rus og psykisk helse. Kombinasjonen av rusliding og psykisk sjukdom har kortnamnet ROP-lidingar¹.

2.3 Organisering av tenestene i Levanger kommune

Levanger kommune vart i 2004 slått saman med Verdal til Innherred samkommune. Enkelte av tenestene i dei to samanslåtte kommunane vart lagt til ei fellesteneste, dette

¹ [Rus og psykiske helseproblemer \(ROP\) - nav.no](https://www.nav.no)

gjaldt blant anna rusforebyggjande arbeid. Samkommunen vart oppløst i 2017 og tenesten vart da tilbakeført til Levanger kommune.

Kommunen hadde per 2022² eit innbyggjartal på 20 344 personar. Nærmare 30 prosent har høgskole- eller universitetsutdanning. Nord universitet har campus i kommunen og eit av dei to sjukehusa i Helseføretak Nord-Trøndelag ligg her. Det er ifølgje folkehelseprofilen³ lågare barnefattigdom i Levanger kommune enn det er på landsbasis. Tal frå Ungdata⁴ viser at kommunen ligg på landsgjennomsnittet for unge som sjølv rapporterer å i seinare tid hatt psykiske problem og litt over gjennomsnittet i forhold til bruk av alkohol.

Ansvar for tenestetilbodet til brukarar med problematikk knytt til rus og psykisk helse ligg til kommunalsjef helse og velferd, avdeling for psykisk helse og oppfølging. Avdelinga har 14-15 årsverk og gir tenester der rus og psykisk helse berre er ein del av ansvarsområdet. Gruppa med tilsette har brei og samansett fagkompetanse, bl.a. har dei ein eigen ruskonsulent og sjukepleiarar med vidareutdanning innafor psykisk helse.

Type teneste varierer med omfanget på problematikken. Forløp 1 gjeld personar med lette symptom. Her blir det gitt lågterskeltilbod utan at det er fatta noko vedtak. Lågterskeltjenester kan for eksempel vere støttesamtalar, økonomisk bistand og rettleiing eller tilbod innafor arbeidsretta rehabilitering. I forløp 2 blir det gitt tenester til personar med milde til moderate symptom. For denne brukargruppa blir det alltid fatta vedtak om det skal bli gitt tilbod i kommunal regi. Spesialisthelsetenesta blir unntaksvis kopla inn. nokon tilfelle blir det gitt tenester frå ein kommunal instans, i andre tilfelle blir det gitt tenester i samarbeid mellom fleire.

Kommunen har ein helsestasjon med tilbod retta mot personar over 18 år som har eit rusproblem. I tillegg finst det eit korttidstilbod for alle over 16 år som slit med lettare psykiske problem. Det siste er eit kortvarig lågterskeltilbod. Begge desse tilboda er det lenka til direkte frå heimesida til kommunen [Psykisk helse og rus - Levanger kommune](#).

Forløp 3 gjeld brukarar med samansette samtidige lidingar (ROP). Brukarar av ROP-tenester har komplekse og samansette symptombilde som gir behov for større helse- og omsorgstilbod. For denne gruppa blir det alltid fatta vedtak og spesialisthelsetenesta er nesten alltid inne i behandlinga.

² [Kommunefakta - SSB](#)

³ [Folkehelseprofil-2023-nb-5037-Levanger.pdf](#)

⁴ [Finn Ungdata-tall for ungdomsskolen - Ungdata](#)

3 PROSJEKTDESIGN

3.1 Problemstillinger

- Har kommunen tilfredsstillende skriftlege planar og rutinar for å identifisere og å følgje opp personar med problematikk knytt til rus og/eller psykisk helse?
 - Oppdaterte handlingsplanar for rus og psykisk helse i tråd med lov/regelverk
 - Konkrete interne retningslinjer/rutinar for kva for tenester som skal bli gitt
 - System for opplæring i interne retningslinjer/rutinar
 - Skriftlege samarbeidsavtaler internt i kommunen, med fylket og HF
 - Internkontroll
 - Saksbehandlingssystem
- Har kommunen eit tilfredsstillende tilbod til personar med problematikk knytt til rus og/eller psykisk helse?
 - Tilgang på rett kompetanse
 - Tilbod tilpassa etter behov
 - Lett tilgang på tilbod
 - Koordinerte tilbod internt i kommunen (skole, barnevern, sosialtenesta, fastlege, samarbeid med politi)
 - Koordinert samarbeid med spesialisthelsetenesta
- Sikrar kommunen brukarmedverknad (både individuell og på systemnivå) i samband med psykisk helsearbeid?
 - Er brukar aktivt med i utforming av sitt behandlingssløp - individnivå
 - Samarbeid med interesse-/ brukarorganisasjonar – systemnivå
 - Pårørande på erfaring – systemnivå

3.2 Avgrensing

ROP-pasientar med store og omfattande problem vil ofte få tilleggstenester frå spesialisthelsetenesta. Vi skal i tråd med bestillinga berre sjå på det tenestetilbodet Levanger kommune gir og kjem ikkje til å innhente dokumentasjon eller informasjon frå tilsette i spesialisthelsetenesta. Vi vil likevel ta inn i analysen eventuell informasjon vi får gjennom intervju med nøkkelpersonar i Levanger kommune. Vi vil i rapporten skilje mellom brukarar av tenester i forløp 1 og 2 og brukarar av tenester i forløp 3. Den siste gruppa vil bli omtalt som ROP-pasientar.

Det kan vere ulike innfallsvinklar for å få brukarperspektivet på tenesteytinga frå kommunen. Det vil ikkje nødvendigvis vere hensiktsmessig å intervju brukarane og vi vil derfor forsøke å få denne informasjonen frå pårørande eller brukar- og interesseorganisasjonar.

Om vi under datainnsamlinga ser at nokon av avgrensingane gjer at vi mistar nyttig informasjon, vil vi kome tilbake til KU om dette.

3.3 Aktuelle kjelder til revisjonskriteria

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)

Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetslove)

- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator
- Veileder til lov og forskrift: Ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. Helsedirektoratet
- Handlingsplanar og kommuneinterne dokument

Det kan vere aktuelt å leggje til eller utelukke kjelder undervegs i prosessen.

3.4 Metodar for innsamling av data

Revisjonen tar utgangspunkt i fleire ulike datakjelder for å få brei informasjon på tema. Analysen er basert på kvalitativ metode med intervju og dokumentanalyse som datagrunnlag.

Semistrukturerte intervju med personar som er sentrale i kommunen sitt arbeid med etikk og varsling gir moglegheit til å gå nærmare inn på enkelte tema. Vi vil intervju følgjande personar:

- Tilsette innafør ROP-tenesta
- Kommunalsjef helse og velferd
- Representantar frå brukar-, pårørande eller interesseorganisasjonar

Det kan vere aktuelt å inkludere andre personar enn dei som er nemnt her.

Grunnlags- og bakgrunnsdokument gir historikken i det arbeidet som er gjort, kva for vedtak arbeidet er og skal vere fundert på og kva som eventuelt ligg av planar framover. Vi vil sjå på følgjande dokument

- Handlingsplanar for arbeidet innafør rus og psykisk helse
- Politiske dokument
- Skriftlege prosedyrar, rutinar og regelverk
- Skriftlege samarbeidsavtaler

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarleg revisor	Anna Ølnes
Prosjektmedarbeidar	Trine Holter
Kvalitetssikrar	Marit Ingunn Holmvik
Kvalitetssikrar	Line Johnsen Wirum

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	27. mars 2023
Prosjektplan til sekretær	25. mai 2023
Oppstartsmøte	August/september 2023
Datainnsamling ferdig	Oktober 2023
Rapport til uttalelse	Februar 2024
Rapport til sekretær	Mars 2024

Sted/dato

Anne Ølnes

Oppdragsansvarlig revisor

Revisjon

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Revisjon Midt-Norge Sa
Brugata 2
7715 Steinkjer

Vår saksbehandler: Paul Ivar Stenstuen, tlf. 900 39 065
E-post: paul.ivar.stenstuen@konsek.no
Deres ref.:
Vår ref.: 23/169-1
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 27.03.2023

Bestilling av prosjektplan vedrørende forvaltningsrevisjon - rus og psykiatri - Levanger

Kontrollutvalget i Levanger ønsker et forslag til prosjektplan innenfor rus og psykiatri. I plan for forvaltningsrevisjon ble flere aktuelle problemstillinger skissert. Blant disse ønsker kontrollutvalget å avgrense til følgende problemstillinger i dette prosjektet nå:

- Har kommunen et tilfredsstillende tilbud til personer med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemer?
- Har kommunen tilfredsstillende rutiner for å identifisere og følge opp personer med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemer?
- Har kommunen tilfredsstillende system for saksbehandling av tildeling av tjenester som bidrar til å sikre at personer med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemers rettigheter blir ivaretatt?
- Hvordan sikrer kommunen brukermedvirkning (både individuell og på systemnivå) i forbindelse med psykisk helsearbeid?

Vi ber om at forslaget til prosjektplan sendes oss så raskt som mulig og helst tidsnok til at den kan legges fram for behandling i kontrollutvalgets møte den 02.05.23. Vi imøteser uansett en dialog om bestillingen i forkant.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Paul Ivar Stenstuen
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Årsregnskap 2023 - kontrollutvalgets uttalelse

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/450 - 6

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar forslag til uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Revisjonsberetning 2023

Levanger Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2023

Utrykte vedlegg

Årsregnskap og årsberetning er tilsendt medlemmene tidligere.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om kommunekassens årsregnskap, vanligvis omtalt som kommunens årsregnskap, og årsberetningen. Kontrollutvalgets uttalelse omfatter også regnskapet for den samlede kommunale virksomheten, konsolidert årsregnskap. Uttalelsen skal gjøre formannskapet og kommunestyret oppmerksomme på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes.

Uttalelsen sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning og revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Konsolidert årsregnskap

Konsolidert årsregnskap viser årsregnskapet for kommunens samlede virksomhet (kommunekasse og kommunalt foretak (Levanger Arena KF)). Det konsoliderte regnskapet skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen.

Konsolidert årsregnskap er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunedirektøren vil orientere kontrollutvalget om årsregnskap og årsberetning i møtet.

Revisjonsberetningen

Revisor bekrefter at årsregnskapet og årsberetningen inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Revisjonsberetningen er levert innen fristen.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil orientere om arbeidet med revideringen av kommunens regnskaper i møtet.

Vurdering

Kontrollutvalget står fritt til å bestemme innholdet i uttalelsen. Sekretariatet vil likevel påpeke at formålet med uttalelsen primært er å gi innspill til kommunestyret og formannskapetets behandling av årsregnskap og årsberetning for 2023. Det vil si at uttalelsen bare bør omtale forhold som har betydning for om årsregnskapet og årsberetningen kan godkjennes. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med det vedlagte forslaget. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskap og årsberetning.

Til kommunestyret i
Levanger kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Levanger kommune som viser et netto driftsresultat på kr 30 717 523 merforbruk i kommunekassen, og et netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr. 30 223 708 i merforbruk. Årsregnskapet består av:

- kommunekassens årsregnskap som består av balansen per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsolidert årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2023, driftsregnskap og investeringsregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- oppfyller kommunekassens årsregnskap gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- oppfyller det konsoliderte årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Levanger kommune som økonomisk enhet per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Årsberetningen er pliktige opplysninger i årsberetningen etter kommuneloven § 14-7, og øvrig informasjon er alle annen informasjon i samme dokument eller annen årsrapport som følger årsberetning og årsregnskap. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjon i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen,

annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning datert 24.03.2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Levanger kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentet bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Se www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Steinkjer, 15. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Til kommunestyret

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 30.04.2024, behandlet kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023. Årsregnskapet viser et negativt netto driftsresultat på kr 30 717 523, og et negativt netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr. 30 223 708.

I revisjonsberetning, datert 15.04.24, bekrefter revisor at regnskapet og årsberetningen er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kontrollutvalget har fått muntlige orienteringer fra kommunedirektøren og fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, de svarte også på spørsmål fra utvalgets medlemmer under behandling av saken.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskap og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler på denne bakgrunnen at kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023 godkjennes.

Kontrollutvalget 30. april 2024

Kopi: Formannskapet

Revisjonsnotat

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/450 - 13

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar notatet til orientering.

Vedlegg

Revisjonsnotat 2023

Saksopplysninger

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet, har revisor sendt kommunedirektøren et revisjonsnotat. Kontrollutvalget er orientert med kopi.

I notatet peker revisor på forbedringspunkter for

1. Budsjettering og pliktige oppstillinger
2. Skillet drift investering

Disse forholdene er ikke så alvorlige at de påvirker revisors konklusjon om årsregnskapet.

De er likevel så viktige at dette påpekes av revisor, og at det forventes at det blir tatt tak i. Hvis disse forholdene ikke forbedres, vil det være aktuelt å løfte de opp i revisjonsberetning som presisering eller forbehold på aktuelt område, skriver revisor.

Sekretariatet anbefaler utvalget å ta notatet til orientering.

Kommunedirektør i Levanger kommune

Revisjonsnotat til årsregnskapet for 2023

Vi viser til revisjonsberetning datert 15.04.2024 for Levanger kommune sitt årsregnskap for 2023. Vi gjør oppmerksom på at det er revisjonsberetningen som skal følge regnskapet fram til behandling i kontrollutvalg, formannskap og kommunestyret. Dette revisjonsnotatet er ment som en orientering til, og som grunnlag for oppfølging for administrasjonen. Kopi av notatet vil bli oversendt kontrollutvalget til orientering.

Forhold som tas opp i dette revisjonsnotatet er mindre vesentlige forhold som ikke påvirker vår konklusjon om årsregnskapet i vår revisjonsberetning, men som vi mener ledelsen bør være kjent med og følge opp. De forhold som tas opp må ses på som forbedringspunkter som revisjonen har forventning til at blir tatt tak i. Hvis vi gjentatte ganger må ta opp samme forhold i revisjonsnotat vil det være aktuelt å løfte det opp i revisjonsberetning som presisering eller forbehold på aktuelt område.

Forbedringspunkter vi ønsker å sette fokus på:

1. Budsjettering og pliktige oppstillinger

Når det gjelder budsjettering har Levanger kommune har fått på plass det meste som er tatt opp tidligere. Vi vil likevel minne om noen forhold som forbedringspunkter.

1.2. For at det ikke skal være tvil anbefaler vi at man i budsjettet er tydelig på både bruk av lån og opptak av lån. Dette ut fra at bruk av lån/ finansiering i investeringsregnskapet kan gjøres både med nytt låneopptak og bruk av ubrukte lånemidler. Dette gjelder både lån til egne investeringer og lån til videreutlån. Dette må følges opp i siste budsjettregulering, da man ikke har mulighet til å hverken bruke eller ta opp mer enn budsjettet.

1.3. Det er åpnet for at man kan budsjettere og bokføre renter, avdrag og avskrivninger i bevilgningsoversikt drift etter andre ledd på budsjettområdene, men det skal da inngå i linjen «Sum bevilgninger drift, netto», og de deler som inngår i bevilgning kan da ikke være med på aktuell regnskapslinje i oversikt etter første ledd. For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at det siste punktet ikke er noe som er spesielt for Levanger, men av mer generell tilbakemelding for alle.

2. Skillet drift investering

Vi har nå i flere år tatt opp manglende etterlevelse av skillet mellom drift og investering. Det er greit å budsjettere investeringer samlet med ramme for flere prosjekter, men hvert enkelt prosjekt/ tiltak må registreres på eget prosjektnummer og oppfylle kravet til å være en investeringsutgift. Vi ser at det er noen prosjekter som mest sannsynlig ikke tilfredsstiller kravet til å være investering. Dekomponering av eksisterende anleggsmidler kan bidra til å gjøre skillet drift investering enklere der det jevnlig er større utskiftninger/påkostninger. Dette kan blant annet gjelde vei der reasfaltering er en gjentagende diskusjon. Ved dekomponering er det viktig at alle bestanddeler avskrives over faktisk forventet levetid. Sluk, kummer veigrøft vil uansett ikke bli investering. For å sikre at

kommunen forvalter økonomien slik at den økonomiske handlevnen blir ivaretatt over tid, er det viktig at løpende utgifter blir finansiert med løpende inntekter, og ikke lånefinansiert med det til følge at fremtidige generasjoner må betale for de godene som er forbrukt nå. Vi anbefaler at man i budsjett for 2024 sikrer at vurderinger på skillett drift investeringer blir gjort i tråd med KRS 4.

Vi ønsker en tilbakemelding på hvordan punktene tenkes fulgt opp innen 16.05.2024

Steinkjer, 15. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og revisjonsberetning - Levanger Arena KF

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/450 - 8

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar forslag til uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet. Uttalelsen skal følge kommunens behandling av årsregnskap og årsberetning.

Vedlegg

Signert årsberetning 2023

Signert årsregnskap 2023

Revisjonsberetning Levanger Arena KF 2023

Levanger Arena KF - KUs uttalelse

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal avgi uttalelse om årsregnskap og årsberetning for fylkeskommunale foretak som er organisert etter kommuneloven. Levanger Arena KF er et kommunalt foretak, organisert etter kommuneloven. Foretaket er en del av kommunen, men ledes av et eget styre som ikke er administrativt underlagt kommunedirektøren. Styret har avlagt årsberetning og årsregnskap for foretaket. Utkast til kontrollutvalgets uttalelse er vedlagt.

Årsregnskapet

Årsregnskapets funksjon er å gjøre rede for inntekter og disponering av de midlene som det fylkeskommunale foretaket har til rådighet, og må sees i sammenheng med foretakets årsberetning. Årsregnskapet skal bestå av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger. Detaljeringsgraden og presentasjonsformen for årsregnskapet har foretaket stor frihet til selv å bestemme, men det skal vise regnskapstall på samme detaljnivå som i årsbudsjettet. Årsregnskapet for Levanger Arena KF inneholder de deler som lov og forskrift krever. Regnskapet for 2023 viser at netto driftsresultat ble 493 814 kroner.

Årsberetningen

Årsberetningen er avlagt 18.03.2024 og dermed innen fristen 31.03.2024. Beretningen inneholder de opplysninger om regnskapet og redegjørelser som loven krever.

Revisjonsberetningen

Levanger Arena KF sitt årsregnskap og årsberetning er revidert av Revisjon Midt-Norge SA. Revisjonen skal uttale seg om årsregnskapet og årsberetningen er avlagt i samsvar med lov og forskrift. Revisjonsberetningen er datert den 21.03.24. Revisjonsberetningen er en såkalt ren beretning

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget oppfordres til å gi en uttalelse i samsvar med vedlagte forslag.

Kontrollutvalget har likevel anledning til å knytte ytterligere kommentarer til årsrapporten med årsregnskapet om utvalget finner dette nødvendig.

Årsberetning for 2023

Opplysninger om arten av virksomhet og hvor virksomheten drives:

Foretakets navn er Levanger Arena KF, heretter kalt foretaket.

Foretaket skal forvalte og drive idrettsanlegg på Moan. I tillegg skal foretaket leie ut personalressurser til Levanger Campingdrift AS.

Foretaket skal også forvalte og drive Trønderhallen, idretts-, flerbruks og svømmehall.

Ut fra anleggenes muligheter skal foretaket tilrettelegge for bredest mulig aktivitet innenfor idrett, kultur, utdanning for forskning, messer, utstillinger, konserter og andre aktiviteter som anleggene gir muligheter for.

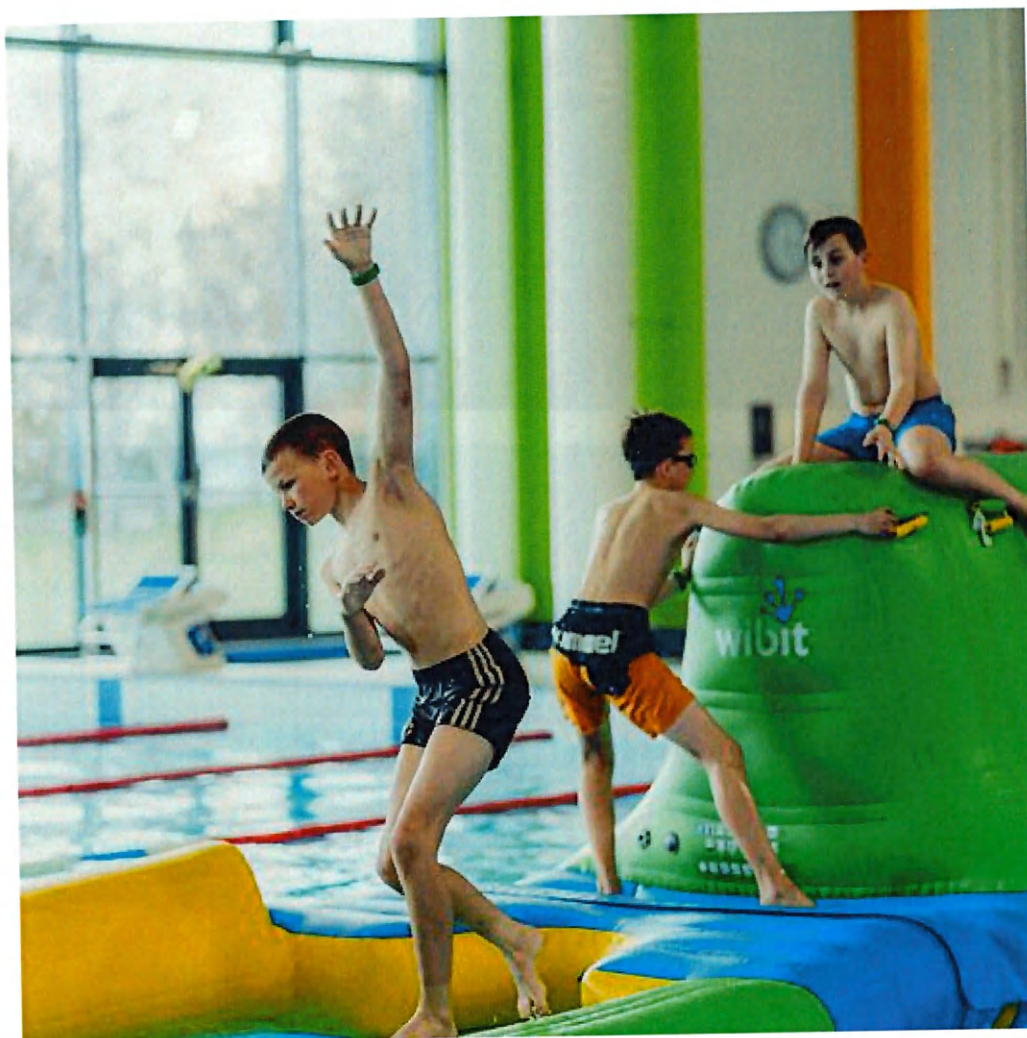
Foretaket skal også markedsføre og promotere anleggene for større idretts- og kulturarrangementer, messer og utstillinger.

De skal sørge for at driften av anleggene skjer etter sunne økonomiske prinsipper.

Foretaket kan også påta seg andre oppgaver i tilknytning til anleggenes lokasjon. Foretaket skal legge forholdene til rette for andre aktiviteter som naturlig kan drives på Røstad og Moan, enten alene eller sammen med andre.

Foretaket har forretningskontor i Levanger kommune.

Lokaler i Trønderhallen og på Moan i Levanger kommune.

Redegjørelse for organisasjonen:

Foretaket har 19 faste ansatte totalt, tilsvarende 14,17 årsverk. To vikariater, totalt 70%, er inkludert i denne totalen.

I tillegg bruker foretaket 14 tilkallingsvikarer for å dekke opp for sykefravær, ferieavvikling og ekstra arbeidsoppgaver.

Administrasjonen har bestått av 4 personer og 4 årsverk. Daglig leder, driftsleder basseng, serviceleder Trønderhallen & driftsleder Levanger Fritidspark.

En svømmeinstruktør er ansatt i 100% stilling. Han har fagansvar for svømmeopplæring i Levanger kommune.

I Trønderhallen er 4 serviceverter er ansatt i 100 % stilling. 8 ansatte jobber deltid fra 20-70%. 12 personer er ansatt som tilkallingsvikarer.

Alle ansatte i turnus kalles serviceverter. Funksjonen varierer mellom badevert, hallvert og resepsjonsvert. Alle servicevertene har godkjent livredderprøve og har ansvar for badegjestenes sikkerhet. I tillegg har de ansvar for daglig renhold i basseng og garderober samt deler av fellesområdet.

Resepsjonsvertene har ansvar for salg og service ut mot leietakere i flerbrukshallen, møterom, basseng og kunder ellers. Salgsarenaer er kiosk, kafe og badebutikk. Trønderhallen leier inn renholdstjenester og driftstjenester gjennom teknisk enhet i Levanger kommune.

Levanger Fritidspark driftes fast med 2,3 årsverk, fordelt på 3 personer. I tillegg jobber vikarer på sesongbasis etter behov. I sommerhalvåret er aktiviteten størst. Det jobbes med tilrettelegging og vedlikehold av idrettsanlegg, vedlikehold av bygninger/grøntareal og øvrig infrastruktur.

Opplysninger om arbeidsmiljø:

Arbeidsmiljøet anses som godt.

Det er organisert både tillitsvalgt, varatillitsvalgt og verneombud i foretaket.

Medbestemmelsesgruppa har gjennomført 5 møter i 2023.

Sykefraværet har i 2023 vært på totalt 4,1 %. Hvert år siden 2020 har vi hatt nedgang; 11,8% i 2020, 8,0% i 2021 og 7,5% i 2022.

Korttidsfraværet har i 2023 vært på 2,3% og langtidsfraværet på 1,8 %.

Redegjørelse for likestilling:

Av foretakets 19 faste ansatte er 6 kvinner og 13 menn.

De 14 tilkallingsvikarene består av 9 kvinner og 5 menn.

Styret har vært sammensatt av 6 personer; 4 menn og 2 kvinner. 2 vararepresentanter; ett av hvert kjønn.

Det er ikke funnet grunnlag for tiltak mht. likestilling.

Opplysninger om forholdet til det ytre miljø:

Trønderhallen er bygd i terrenget slik at miljøaspektet er godt ivaretatt. Energiltilførsel er valgt på bakgrunn av prinsippet om miljøbesparelse. Energibesparende belysning er montert. Det er svært liten grad av forurensning av det ytre miljø, og tiltak er ikke funnet nødvendig.

Styret har systematisk jobbet sammen med administrasjonen og vurdert ENØK-tiltak og alternative energikilder.

Levanger Fritidspark bruker propan/gass til oppvarming av kunstgresset på fotballbanen fra desember til april. Dette er en midlertidig løsning og ikke i tråd med miljøperspektivet. Det arbeides med en fjernvarmeløsning som skal erstatte denne løsningen.

Levanger Fritidspark har system i henhold til ny forskrift for å fange opp granulat og forhindre spredning til eksternt miljø, samt følger aktivt med på alternative løsninger.

Redegjørelse for årsregnskapet:

Årsregnskapet for Levanger Arena KF viser et netto mindre forbruk på kr 493.814, -.

Disposisjonsfondet til foretaket hadde en beholdning på kr 2.781.967, - ved årets start. Hele mindre forbruket for 2023 har blitt avsatt til fondet.

Det betyr at foretakets disposisjonsfond har en beholdning på kr 3.275.781, - pr 31.12.2023.

Bassenget i Trønderhallen hadde besøksrekord i 2023 med 97.386 badegjester! Omsetning av badebilletter økte med 6%; om lag 250.000kr.

Allikevel så er kostnadene med drift av Trønderhallen større enn før. Anlegget er 13 år gammelt og mer enn før må skiftes ut. Mye av denne infrastrukturen er også dyr. Kostnadene her har økt med 510.000kr i forhold til 2022.

Energikostnadene er store, og foretaket betalte 3,83 millioner kroner totalt på el, fjernvarme og propan i 2023. Det er en økning på 7% og utgjør 240.000kr i forhold til 2022-tall.

Lønnskostnadene er imidlertid helt i budsjett.

Ellers så preges årsregnskapet av mye forutsigbarhet og stabilitet i forhold til budsjett og 2021.

Levanger Arena KF har fått overført totalt kr 7 201.000, - i driftstilskudd fra Levanger kommune. Totalt kr 5.930 000,- er betalt inn i kapitalkostnader/husleie tilbake til Levanger kommune.

Redegjørelse for foretakets utsikter:

2023 ble et godt år for foretaket. Til tross for høyere kostnadstrykk så er aktiviteten stor og inntektene har økt. Dampsaga på Steinkjer åpnet i mars 2023, men til tross for det så hadde bassenget rekordbesøk.

I budsjett for 2024 så har vi lagt inn marginer både på energi, lønn og vedlikehold. Områder som er kostnadstunge og essensiell i drift av idrettsanlegg.

Med Levanger Fotballklubb i nest øverste divisjon vil aktiviteten på Levanger Fritidspark øke betydelig. I april vil det åpne et nytt sanitærbygg som vil bedre fasilitetene generelt på Fritidsparken og i særdeleshet Tobb arena.

Foretaket har vedtatt følgende fire mål- og strategiområder for 2024:

- ✓ Tobb arena – Obosfotball fra 2024
- ✓ Vedlikeholdsplan og framtidige investeringsbehov for maskiner, inventar og utstyr
- ✓ Sikkerhet & Service
- ✓ Rekruttering

Trønderhallen
Levanger fritidspark

Levanger, 18/03/2024

Per Anders Folladal

Margrethe Mørkved Solli

Ola Stene

Trude Hynne

Lars Heirsaunet

Arnstein Kjeldsen

Jon Åge Forfang

Levanger Arena KF-årsregnskap 2023

Trønderhallen & Levanger Fritidspark

Levanger Arena KF

Balanse

	Noter	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Aksjer og andeler	6	69 742	51 400
Pensjonsmidler	6,7	10 658 369	8 419 334
Sum anleggsmidler		10 728 111	8 470 734
Omløpsmidler			
Bankinnskudd og kontanter		11 294 723	13 254 851
Kundefordringer	3	2 491 257	-29 592
Sum omløpsmidler	8	13 785 980	13 225 259
Sum eiendeler		24 514 091	21 695 993
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Disposisjonsfond	4,5	3 275 780	2 781 966
Kapitalkonto	6	515 056	611 091
Sum egenkapital		3 790 836	3 393 057
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelse	6,7	10 213 055	7 859 643
Sum langsiktig gjeld		10 213 055	7 859 643
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		7 370 961	7 236 891
Annen kortsiktig gjeld		2 675 094	2 075 792
Premieavvik	7	464 145	1 130 611
Sum kortsiktig gjeld	8	10 510 200	10 443 293
Sum egenkapital og gjeld		24 514 091	21 695 993

Levanger 29.01.2024

Per Anders Folladal
Styrets leder

Margrethe Mørkved Solli
styremedlem

Trude Hynne
styremedlem

Jon Åge Forfang
styremedlem

Lars Heirsaunet
styremedlem

Ola Stene
styremedlem

Christian Wee
1.vara

Sigrid Nordvoll
2.vara

Levanger Arena KF

Regnskapsskjema - Drift

	Noter	Regnskap 2023	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2022
Driftsinntekter					
Overføringer og tilskudd fra andre	2	9 557 034	8 116 000	8 116 000	9 674 647
Salgs- og leieinntekter		18 185 101	16 601 000	16 601 000	17 645 301
Sum driftsinntekter	8	27 742 135	24 717 000	24 717 000	27 319 948
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter	1	8 502 662	8 315 000	8 315 000	8 126 049
Sosiale utgifter	1,7	1 953 398	2 343 000	2 343 000	1 907 851
Kjøp av varer og tjenester	1	16 019 310	14 239 000	14 239 000	14 972 819
Overføringer		1 466 544	-	-	1 074 750
Kjøp av aksjer og andeler		18 342	-	-	16 092
Sum driftsutgifter	8	27 960 256	24 897 000	24 897 000	26 097 561
Brutto driftsresultat		-218 121	-180 000	-180 000	1 222 387
Finansposter					
Renteinntekter		709 042	180 000	180 000	370 122
Utbytter		5 648	-	-	1 711
Renteutgifter		2 755	-	-	443
Netto finansposter	8	711 935	180 000	180 000	371 390
		-	-	-	-
Netto driftsresultat		493 814	-	-	1 593 778
Interne finanstransaksjoner					
Overføring til investering		-	-	-	-
Avsetning til disposisjonsfond	4,5	-493 814	-	-	-1 593 778
Dekning av tidligere års merforbruk		-	-	-	-
Sum disponering av netto driftsresultat		-493 814	-	-	-1 593 778
Fremført til inndekning i senere år		-	-	-	-

Levanger Arena KF

Anskaffelse og anvendelse av midler

	Noter	Regnskap 2023	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2022
Anskaffelse av midler					
Inntekter driftsdel		27 742 135	24 717 000	24 717 000	27 319 948
Innbetalinger ved eksterne finanstr.		714 690	180 000	180 000	371 833
Sum anskaffelse av midler		28 456 825	24 897 000	24 897 000	27 691 781
Anvendelse av midler					
Utgifter driftsdel		27 941 914	24 897 000	24 897 000	26 081 469
Utbetaling ved eksterne finanstr.		21 097	-	-	16 535
Sum anvendelse av midler		27 963 011	24 897 000	24 897 000	26 098 004
Anskaffelse - anvendelse av midler		493 814	-	-	1 593 777
Endring i arbeidskapital		493 814	-	-	1 593 777
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Avsetninger	4,5	493 814	-	-	1 593 778
Til avsetning senere år		-	-	-	-
Netto avsetninger		493 814	-	-	1 593 778
Int. overføringer og fordelinger					
Interne inntekter mv		-	-	-	-
Interne utgifter mv		-	-	-	-
Netto interne overføringer		-	-	-	-

Levanger Arena KF

Bevilgningsoversikt - drift §5-4 1.ledd

	Noter	Regnskap 2023	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2022
Sum netto driftsutgifter		218 121	180 000	180 000	-1 222 387
Brutto driftsresultat		-218 121	-180 000	-180 000	1 222 387
Renteinntekter		709 042	180 000	180 000	370 122
Utbytter		5 648	-	-	1 711
Renteutgifter		2 755	-	-	443
Netto finansposter		711 935	180 000	180 000	371 390
Netto driftsresultat		493 814	-	-	1 593 777
Interne finanstransaksjoner					
Overføring til investering		-	-	-	-
Avsetning til disposisjonsfond	4,5	-493 814	-	-	-1 593 778
Dekning av tidligere års merforbruk		-	-	-	-
Sum disponering av netto driftsresultat		-493 814	-	-	-1 593 778
Fremført til inndekning i senere år		-	-	-	-

Levanger Arena KF

Bevilgningsoversikt etter §5-4 2. ledd

	Regnskap 2023	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2022
Ansvar ALLE	218 121	-	-	-1 222 387
1200 Trønderhallen	-424 610	-300 000	-300 000	-1 318 678
1500 Moan Fritidspark	642 731	300 000	300 000	96 291
Til fordeling	-218 121	-	-	1 222 387
35003 Forsinkelsesrenter	2 755	-	-	443
35300 Inndekning tidl. års negative netto driftsresultat	-	-	-	-
35400 Avsatt til ubundne fond	493 814	-	-	1 593 778
35700 Overført til investeringsregnskapet	-	-	-	-
39000 Renter av bankinnskudd	-709 042	-	-	-370 122
39010 Gevinst valutakurs	-	-	-	-
39050 Aksjeutbytte o.l.	-5 648	-	-	-1 711

Levanger Arena KF

§5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner drift

1 Netto driftsresultat	493 814,00
2 Sum budsjettdisposisjoner	-
3 Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	493 814,00
4 Strykning av overføring til investering	-
5 Strykning av avsetning til disposisjonsfond	-
6 Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	-
7 Strykning av bruk av disposisjonsfond	-
8 Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	493 814,00
9 Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger	-
10 Inndeckning av tidligere års merforbruk	-
11 Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	-
12 Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfondet	493 814,00
13 Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	-

Levanger Arena KF

Note 0 Regnskapsprinsipper og virkning av prinsippendringer

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med de kommunale regnskapsforskrifter, som vedtatt i Kommunestyret 24.03.2010, sak 11/10.

Fra og med regnskapsåret 2021 blir egenkapitalinnskuddet i KLP ført i driftsregnskapet. Dette er avklart med revisjonen som tillater dette ettersom egenkapitalinnskuddet er eneste postering i investeringsregnskapet.

Note 1 Ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.

Lønnskostnader består av følgende poster:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Lønninger	8 502 662	8 126 049
Daglig leder	831 225	795 509
Styrehonorar	134 000	138 800
Pensjonskostnader	681 726	736 496
Arbeidsgiveravgift	1 271 672	1 171 355
Sum lønnskostnader	10 456 060	10 033 900

Gjennomsnitt antall ansatte:

Totalt 14,17 årsverk i Levanger Arena KF.
Fordelt på 19 faste ansatte og 15 tilkallingsvikarer.

Pensjon:

Foretaket har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)
Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for styret eller ansatte.

Revisor:

Kostnadsført revisjonshonorar utgjør kr 33 558 ekskl. mva.

Note 2 Overføringer og tilskudd fra andre

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Overføring fra Levanger kommune inkl. u-skolen	7 377 090	7 548 925
Sykelønsrefusjon	213 946	562 956
Momskompensasjon	1 466 544	1 074 750
Ref. fellesutgifter fra 3T	499 454	488 016
Sum overføringer og tilskudd fra andre	9 557 034	9 674 647

Levanger Arena KF

Note 3 Fordringer og gjeld til morkommunen, bedrifter og samarbeid jfr. kommuneloven §§ 11 og 27 (FKR § 5 nr 4)

Kommunal virksomhet - navn:	31.12.2023		31.12.2022	
	Fordringer	Gjeld	Fordringer	Gjeld
Kortsiktige poster:				
Levanger Kommune	kr 332 567	kr -	kr 324 957	kr -
Sum kortsiktige poster	kr 332 567	kr -	kr 324 957	kr -
Langsiktige poster	kr -	kr -	kr -	kr -
Sum langsiktige poster	kr -	kr -	kr -	kr -

Note 4 Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Regnskapsmessig mindreforbruk i 2023 utgjør kr 493 814
Beløpet er avsatt i sin helhet til disposisjonsfond.

Note 5 Avsetning og bruk av fond

Ubundne driftsfond - kap. 256	2023	2022
Beholdning pr.01.01	2 781 967	1 188 189
Bruk av ubundne driftsfond i driftsregnskapet	-	-
Avsetning til ubundne driftsfond i driftsregnskapet	493 814	1 593 778
Beholdning pr. 31.12	3 275 781	2 781 967

Note 6 Kapitalkonto

Inngående balanse 1.1.23	611 091
Egenkapitaltilskudd KLP	18 342
Endring i pensjonsforpliktelse/midler	-114 377
Utgående balanse 31.12.23	515 056

Levanger Arena KF

Note 7 Pensjonsforpliktelser

Generelt om pensjonsordningene i foretaket.

Levanger Arena KF har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2023	2022
Innestående på premiefond 1.1	1 161 379	1 158 834
Tilført premiefondet i løpet av året	91 669	282 255
Bruk av premiefondet i løpet av året	93 862	279 711
Innestående på premiefond 31.12	1 159 186	1 161 378

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (kl § 48 nr 2). Regnskapsføringen av premieavvik og amortisering av premieavvik har hatt innvirkning på netto driftsresultat i 2023 ved at regnskapsførte pensjonsutgifter er kr 584 107 lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

Bestemmelsene innbærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonskostnaden	KLP
Forventet avkastning pensjonsmidler	4,00 %
Diskonteringsrente	3,50 %
Forventet årlig lønnsvekst	2,48 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	2,48 %

Levanger Arena KF

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimatavvik

Pensjonskostnad og premieavvik		2023	2022
	Årets pensjonsopptjening, nåverdi	1 102 746	1 150 433
	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	350 299	232 218
	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-389 282	-273 578
	Adminstrasjonskostnad	48 028	41 856
A	Beregnet netto pensjonskostnad (inkl. adm)	1 111 791	1 150 929
B	Forfalt pensjonspremie (eks. adm.kostnader)	1 413 673	926 632
C	Årets premieavvik (B-A)	301 882	-224 297

Pensjonsutgifter i drifts- og investeringsregnskapet		2023	2022
B	Forfalt pensjonspremie inkl. adm.kostnader)	1 413 673	926 632
C	Årets premieavvik	-301 882	224 297
D	Amortisering av tidligere års premieavvik	-282 225	-272 325
E	Brutto pensjonsutgift etter premieavvik og amortisering (SUM B:D)	829 566	878 604
G	Pensjonstrekk ansatte	156 682	148 233
	Årets regnskapsførte pensjonsutgift (F-G)	672 884	730 371

Akkumulert premieavvik		2023	2022
	Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01.)	-990 895	-1 038 923
	Årets premieavvik	301 882	-224 297
	Sum amortisert premieavvik dette året	282 225	272 325
	Akkumulert premieavvik pr. 31.12	-406 788	-990 895
	Arbeidsgiveravgift av akkumulert premieavvik	-57 357	-139 716
	Sum akkumulert premieavvik inkl. arb.g.avgift	-464 145	-1 130 611

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser		2023	2022
	Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	-559 691	-415 035
	Årets premieavvik	-301 882	224 297
	Estimatavvik (ført direkte mot egenkapitalen)	416 259	-368 953
	Virkningen av planendringer (ført direkte mot egenkapitalen)		
	Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	-445 314	-559 691
	<i>Herav:</i>		
	Brutto pensjonsforpliktelse	-10 213 055	-7 859 643
	Pensjonsmidler	10 658 369	8 419 334
	Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	-	-

Levanger Arena KF

Note 8 Endring i arbeidskapital

Balanseregnskapet :	31.12.2023	01.01.2023	Endring
2.1 Omløpsmidler	13 785 980	13 225 259	
2.3 Kortsiktig gjeld	-10 510 200	-10 443 294	
Arbeidskapital	3 275 780	2 781 965	493 815

Drifts- og investeringsregnskapet	Sum
Driftsregnskapet:	
Sum driftsinntekter	-27 742 135
Sum driftsutgifter	27 941 915
Egenkapitaltilskudd KLP	18 342
Netto finansutgifter	-711 935
Netto driftsresultat	-493 813
Investeringsregnskapet:	
Sum investeringsutgifter	-
Sum investeringsinntekter	-
Netto utgifter videreutlån	-
Netto utgifter i investeringsregnskapet	-
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	-
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital	-
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	-493 813
Differanse	2

Til kommunestyret i
Levanger kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Levanger Arena KF som viser et netto driftsresultat på kr. 493 814. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet.

Etter vår mening

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- Gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til foretaket per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av foretaket slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for informasjon i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Årsberetning er pliktige opplysninger i årsberetning etter kommunelovens § 14-7, og øvrig informasjon er all annen informasjon i samme dokument eller annen årsrapport som følger årsberetning og årsregnskap. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning datert 18.03.2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Styret og daglig lederes ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som anses nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 3

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE)3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Levanger Arena KFs redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 3

Steinkjer, 21. mars 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

**Til
Levanger Arena KF / Kommunestyret**

Kontrollutvalgets uttalelse om Levanger Arena KF årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 30.04.2024, under sak 20/24, behandlet Levanger Arena KF sitt årsregnskap og årsberetning for 2023.

Grunnlaget for behandlingen har vært avlagt årsregnskap, datert 29.01.2024, styrets årsberetning datert 18.03.2024 og revisors revisjonsberetning datert 21.03.2024.

Årsregnskapet viser et netto driftsresultat på kr 493 814.

I forbindelse med gjennomgangen har kontrollutvalget fått muntlig orientering fra økonomisjef. Kontrollutvalget har også fått orientering fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor. Kontrollutvalget har fått alle opplysninger og dokumenter som de har bedt om.

Kontrollutvalget mener at årsregnskap med tilhørende spesifikasjoner og noter tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov. Etter kontrollutvalgets vurdering er regnskapet ført i samsvar med gjeldende lover og regler.

Kontrollutvalget mener at årsberetningen tilfredsstillende lovens krav.

Kontrollutvalget har ingen merknader til årsregnskap og årsberetning for 2023 og anbefaler at disse vedtas.

Kopi: Formannskapet

Forenklet etterlevelseskontroll - nummerert brev nr. 3

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/450 - 11

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget ber om at kommunedirektøren orienterer om årsaken til at det er forbeholden konklusjon i de 10 ovennevnte anskaffelsene.

Kommunedirektøren bes om å gi denne orienteringen i kontrollutvalgets møte 18.06.2024.

Vedlegg

Revisors uttalelse forenklet etterlevelseskontroll 2023 - Offentlige anskaffelser

Nummerert brev nr 3 - forenkelt etterlevelseskontroll 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak (kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav b). Som følge av dette ansvaret skal kontrollutvalget også påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen jf. kommuneloven § 24-9.

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er, innenfor en begrenset ressursramme, å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Dette bygger opp under god økonomiforvaltning, åpenhet og tillit til forvaltningspraksis.

Målsettingen er å etablere enkle og jevnlige kontrollhandlinger som kan fange opp vesentlige svakheter i sentrale deler av økonomiforvaltningen. Kontrollhandlingene kan blant annet foretas på områder hvor brudd har særlige økonomiske konsekvenser, eller i særlig grad svekker tilliten til økonomiforvaltningen.

Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon.

Revisor har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Levanger kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende område i 2023: Kontroll på etterlevelse av offentlige anskaffelser over kr 100 000 og under terskelverdi kr 1 300 000.

Valgte kriterier:

1. Bli det laget anskaffelsesprotokoll iht. anskaffelsesforskriften § 10-5?
2. Er det gjennomført konkurranse på anskaffelsen iht. anskaffelsesforskriften?
 - a. Åpen tilbudskonkurranse iht § 8-3? eller
 - b. Begrenset tilbudskonkurranse iht § 8-9?

Vurdering

Revisor konkluderer med forbehold. Det kan ikke konkluderes med at de ovennevnte kriteriene i det alt vesentlige er etterlevd for 10 av de 21 undersøkte anskaffelsene.

For de resterende 11 har ikke revisor blitt oppmerksom på noe som tilsier at det ikke kan sies at kommunen i det alt vesentlige har etterlevd de kontrollerte kriteriene, heter det.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget ber om at kommunedirektøren orienterer om årsaken til at det er forbeholden konklusjon i de 10 ovennevnte anskaffelsene. Kommunedirektøren bes om å gi denne orienteringen i kontrollutvalgets møte 18.06.2024.

Til kontrollutvalget i Levanger kommune**UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTAELSE OM ETTERLEVELSE AV BESTEMMELSER OG VEDTAK FOR ØKONOMIFORVALTNINGEN**

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Levanger kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2023 foretar kontroll på etterlevelse av offentlige anskaffelser over kr 100 000 og under terskelverdi kr 1 300 000.

Valgte kriterier

1. Blir det laget anskaffelsesprotokoll iht. anskaffelsesforskriften § 10-5?
2. Er det gjennomført konkurranse på anskaffelsen iht. anskaffelsesforskriften?
 - a. Åpen tilbudskonkurranse iht § 8-3? eller
 - b. Begrenset tilbudskonkurranse iht § 8-9?

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Vi har kontrollert 26 anskaffelser innenfor nevnte kriterier. Av disse var 5 omfattet av rammeavtale. Vi holder dermed disse 5 anskaffelsene utenom vurderingen.

For 10 av de kontrollerte enkeltanskaffelsene har vi ikke mottatt dokumentasjon på gjennomført konkurranse eller protokoll. Anskaffelsene gjelder direkteanskaffelser eller der forutsetning for anskaffelsen endret seg underveis. I 4 av tilfellene der det er gjennomført direktebestilling er forklaring på årsak tilfredsstillende, men her skal det også vært utarbeidet protokoll som forklarer at det ikke er mulig med konkurranse.

Konklusjon med forbehold

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis kan vi ikke konkludere med at de ovennevnte kriteriene i det alt vesentlige er etterlevd for 10 av de 21 undersøkte anskaffelsene.

For 11 anskaffelser er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Levanger kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd de kontrollerte kriteriene.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Levanger kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Steinkjer, 22. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

**Til kontrollutvalget i
Levanger kommune****Nummerert brev nr. 3****Nummerert brev**

Avvik som fører til en modifisert konklusjon i uttalelse til forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen, skal etter «God kommunal Revisjonsskikk RSK 301» kommuniseres til kontrollutvalget i nummerert brev.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen 2023

I vår forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen for 2023 valgte vi å se på offentlige anskaffelser mellom kr 100 000 og 1 300 000 på følgende kriterier:

1. Blir det laget anskaffelsesprotokoll iht. anskaffelsesforskriften § 10-5?
2. Er det gjennomført konkurranse på anskaffelsen iht. anskaffelsesforskriften?
 - a. Åpen tilbudskonkurranse iht § 8-3? eller
 - b. Begrenset tilbudskonkurranse iht § 8-9?

Funn etter kontroll:

Vi har kontrollert 26 anskaffelser innenfor nevnte kriterier. Av disse var 5 omfattet av rammeavtale. Vi holder dermed disse 5 anskaffelsene utenom vurderingen.

For 10 av de kontrollerte enkeltanskaffelsene har vi ikke mottatt dokumentasjon på gjennomført konkurranse eller protokoll. Anskaffelsene gjelder direkteanskaffelser eller der forutsetning for anskaffelsen endret seg underveis. I 4 av tilfellene der det er gjennomført direktebestilling er forklaring på årsak tilfredsstillende, men her skal det også vært utarbeidet protokoll som forklarer at det ikke er mulig med konkurranse.

På grunnlag av funn har vi avgitt en uttalelse til forenklet etterlevelseskontroll med modifisert konklusjon, og er pliktig å avgi nummerert brev til kontrollutvalget.

Steinkjer, 22. april 2024

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Kommunedirektøren orienterer

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 22/101 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjon - Kommunen som forurensningsmyndighet

Kommunen som forurensningsmyndighet

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet i sak 30/23 rapport fra forvaltningsrevisjon - kommunen som forurensningsmyndighet. Kommunestyret fattet den 11.10.2023 følgende enstemmige vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren forbedre rutinene for mottak av meldinger om forurensning.
4. Kommunedirektøren bes rapportere til kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten innen 1. mars 2024.

Kommunedirektøren ved kommunalsjef Trude Nøst orienterer i møtet 30.04.2024.

Forvaltningsrevisjon - Kommunen som forurensningsmyndighet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

30/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 22/101 - 5

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget konstaterer at kommunens arbeid med miljø og forurensningsspørsmål har mangler.
2. Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 1. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
 2. Kommunestyret ber kommunedirektøren systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning
 3. Kommunestyret ber kommunedirektøren forbedre rutinene for mottak av meldinger om forurensning.
 4. Kommunedirektøren bes rapportere til kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten innen 1. mars 2024.

Vedlegg

Kommunen som forurensningsmyndighet

Behandling:

Revisor ga en orientering og svarte på spørsmål.

Avstemming

Enstemmig

Vedtak:

1. Kontrollutvalget konstaterer at kommunens arbeid med miljø og forurensningsspørsmål har mangler.
2. Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 1. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
 2. Kommunestyret ber kommunedirektøren systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning
 3. Kommunestyret ber kommunedirektøren forbedre rutinene for mottak av meldinger om forurensning.
 4. Kommunedirektøren bes rapportere til kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten innen 1. mars 2024.

Saksopplysninger

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon av kommunens rolle som forurensningsmyndighet i september 2022, se sak 39/22, 27.09.2022. Rapporten blir nå lagt fram for behandling i kontrollutvalget.

Som forurensningsmyndighet er kommunen tildelt ansvar på en rekke områder, blant annet knyttet til forsøpling, grunnforurensning og akutt forurensning. I saker knyttet til forsøpling har kommunen ansvaret for å undersøke og følge opp forsøpling. Kommunen har også ansvaret for å følge opp bygging eller graving i forurenset grunn. Når det gjelder akutt forurensning har kommunen ansvaret for å ha en kommunal beredskap mot akutt forurensning og har ansvaret for å iverksette tiltak for å bekjempe akutt forurensning.

I revisors rapport fremgår følgende:

Revisor klarer ikke å finne saker som kan være meldt inn til kommunen, men som ikke er fulgt opp. Dersom revisor skulle hatt mulighet til å finne slike saker, ville revisor vært avhengig av at kommunen har gode rutiner på arkivområdet for journalføring av epost, meldinger og telefonsamtaler.

Det fremgår videre av revisors rapport at:

- Kommunen er sårbar med hensyn til fravær når det gjelder oversikt over totalsituasjonen av forurensning.
- Kommunen har ingen klare krav for når forurensete lokaliteter skal registreres i databasen.
- Administrasjonen opplyser at den største utfordringen for miljø- forurensningsarbeidet er manglende ressurser. Blant annet kan mangelfull oppfølging av private avløpssystem forklares med manglende kapasitet. (var gitt rødt nivå i ROS analysen)
- Det finnes ingen systematisk oversikt over nedgravde oljetanker.
- ROS-analysen fra 2019 bør revideres.

Revisor gir følgende anbefalinger:

- Kommunedirektøren bør vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp disse systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
- Kommunen bør systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning

Kommunedirektøren har hatt rapporten på høring og høringssvaret følger vedlagt rapporten.

Det vises for øvrig til rapporten i sin helhet.

Vurdering

Revisor har nedlagt et omfattende arbeid etter oppdrag fra kontrollutvalget og rapporten er på hele 50 sider inklusive vedlegg. Sekretariatet har derfor valgt å fokusere på og trekke fram forbedringspunktene.

Etter sekretariats vurdering har kommunens arbeid med miljø og forurensningsspørsmål mangler. Dette opplyses å ha sammenheng med tilgjengelige ressurser til dette arbeidet. Kommunen bør derfor ha dette med i betraktning i forbindelse med arbeidet med budsjett og økonomiplan for kommende periode.

Revisjonen finner ingen saker som kan være meldt inn til kommunen, men som ikke er fulgt opp. Revisjonen skriver at for å finne slike saker er man avhengig av at kommunen har gode rutiner for journalføring av epost, meldinger og telefonsamtaler. Sekretariatet mener dette gir dekning for å anbefale at kommunen bør forbedre rutineene for mottak av meldinger om forurensning og har lagt dette til grunn i forslaget til vedtak.

Rapporten anbefales videresendt til kommunestyret for videre behandling.

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Levanger kommunes kontrollutvalg i perioden november 2022 til mai 2023.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Verdal, 25.05.2023

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig revisor

Johannes Olav Nestvold

Prosjektmedarbeider

Rim Revisjon
Midt-Norge

Bidrar til forbedring

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført en forvaltningsrevisjon om forurensning i Levanger kommune, bestilt av kontrollutvalget i Levanger. Vi har samlet inn data gjennom intervju og dokumentgjennomgang.

I den første problemstillingen konkluderer revisor med at **Levanger kommune ivaretar sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen**. Konklusjonen bygger på at kommunen har oversikt over forurensningslokaliteter gjennom databasen Grunnforurensning og eget saksbehandlingssystem. Kommunen driver ikke et oppsøkende tilsyn hvor de leter etter forurensning i egen kommune, men undersøker når de får melding om mulig forurensning. Omfanget og innholdet i kommunens tilsyn er tillagt kommunens eget skjønn. Det er en bevissthet rundt aktuelle kilder for forurensning i ROS-analysen og miljørisikoanalysen. ROS-analysen bør revideres i år, og i oversikten over aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, ville det vært hensiktsmessig å prioritere og kartfeste sårbare områder.

I den andre problemstillingen konkluderer revisor med at **Levanger kommune følger opp konstatert forurensning og risiko for forurensning**. Det er noe usikkerhet knyttet til kommunens oversikt over forurensning og dermed risiko for at det kun er ansatte med lokalkunnskap som er i stand til å følge opp forurensningen i kommunen på en god måte. Konklusjonen bygger på at kommunen har maler og rutiner for oppfølging av forurensningssaker. Kommunen følger opp forsøplingssaker, og avslutter disse så langt det er mulig. Noen saker kan være av en slik art at forurenser rydder opp, men forsøpler på nytt. Kommunen har jevnlig kontakt med grunneiere med forsøpling på sin eiendom, og følger opp oppryddingen. Revisor kjenner ikke til saker hvor de ikke følger opp kjent forurensning. Det er ikke en totaloversikt over nedgravde oljetanker, men det føres kontroll på aktive fyringsanlegg gjennom feiernes aktivitet. Det er eiers ansvar å avslutte tanker. Plan- og byggesak har rutiner og praksis for å sikre at bygging eller deling av grunn ikke skjer dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe, men revisor er usikker på om det er en god og systematisk nok oversikt over forurensede lokaliteter slik at også saksbehandlere uten lokalkunnskap skal kunne fange opp forurensede lokaliteter i sin saksbehandling.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunedirektøren bør vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp disse systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
- Kommunen bør systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Metode	8
1.4 Uttalelse om rapport	9
1.5 Bakgrunn.....	9
2 Kartlegging av forurensing	11
2.1 Problemstilling	11
2.2 Revisjonskriterier	11
2.3 Funn.....	11
2.3.1 Oversikt, rapportering og oppfølging av forurensningslokaliteter	11
2.3.2 Oppfølging og tilsyn med forurensning.....	14
2.3.3 Risiko- og beredskapsanalyse	17
2.3.4 Akutt forurensning.....	19
2.4 Vurdering.....	20
2.5 Konklusjon.....	22
2.6 Anbefalinger	22
3 Oppfølging av forurensning	23
3.1 Problemstilling	23
3.2 Revisjonskriterier	23
3.3 Funn.....	23
3.3.1 Rutiner	23
3.3.2 Henvendelser og veiledning.....	24
3.3.3 Tilsyn, pålegg, oppfølging og avslutning av oppryddingssaker	25
3.3.4 Oljetanker	29
3.3.5 Brenning av avfall	30
3.3.6 Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn.....	31
3.4 Vurdering.....	34
3.5 Konklusjon.....	36
3.6 Anbefalinger	36
Kilder.....	37
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	38
Vedlegg 2 – Uttalelse	50

Tabell

Tabell 1.	Henvendelser om forurensning	16
Tabell 2.	Saker om brenning av avfall	30
Tabell 3.	Eksempler på byggesaker i forurenset grunn	33

Figurer

Figur 1.	Levanger kommunes organisasjonskart	10
Figur 2.	Utsnitt fra Grunnforurensning	12
Figur 3.	Registrerte lokaliteter i Grunnforurensning under kommunens myndighet.....	13
Figur 4.	Miljørisikoanalyse	19
Figur 5.	Utsnitt av flytskjema	24
Figur 6.	Korrespondansen som ligger i kommunens journalsystem.....	27
Figur 7.	Sjekkliste i byggesaker som er innebygd i saksbehandlersystemet.....	32

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Levanger kommune har bestilt en forvaltningsrevisjon om kommunen som forurensningsmyndighet. Kontrollutvalget omprioriterte prosjekter i sitt møte i april 2022, og bestilte et prosjekt om kommunen som forurensningsmyndighet. Kommunestyret har delegert myndighet til kontrollutvalget til å gjøre endringer i planen i løpet av planperioden. Forurensning var ikke opprinnelig en del av plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget behandlet revisors forslag til prosjektplan i sitt møte 27.09.2022, sak 39/22. Her endret kontrollutvalget på problemstillingene og planen ble vedtatt med disse endringene.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Ivaretar Levanger kommune sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til:
 - Kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen?
 - Å følge opp konstatert forurensning og risiko for forurensning opp i samsvar med regelverket, herunder, men ikke avgrenset til:
 - Rådgivning og pålegg
 - Oppfølging av forsøpling, inkludert tips og funn
 - Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn
 - Oppfølging av nedgravde oljetanker

Dette prosjektet vil ta for seg kommunens rolle som forurensningsmyndighet. Rollen som forurensningsmyndighet omfatter også ansvaret for renovasjon og avløpssystemer. Levanger kommune har også ansvar etter forurensningsloven knyttet til avløp og avfall. Med bakgrunn i vedtatt ressursramme avgrenses det i dette prosjektet bort fra disse ansvarsområdene. Avløp er likevel noe omtalt i rapporten der det er naturlig. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til Innherred Renovasjon IKS i 2018.

Den første problemstillingen vil se på kartlegging og tilsyn av forurensning, mens den andre problemstillingen ser på oppfølging av forurensning. Kulepunktet om beredskap for akutt forurensning er flyttet fra andre problemstilling til første problemstilling.

Revisor har sett seg nødt til å justere i problemstillingene for å bedre flyt og ha en mer logisk struktur i rapporten. Den opprinnelige første delproblemstillingen var «Ivaretar Levanger kommune sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen, samt oppfølging av tips og funn?». Revisor har flyttet

oppfølging av tips og funn til andre problemstilling. «Beredskap for akutt forurensning» er flyttet fra andre problemstilling til første problemstilling, da revisor mener dette hører naturlig til kartleggingsdelen av rapporten.

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRF - kontroll og revisjon i kommunenes standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Levanger kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3. Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Det ble gjennomført et oppstartsmøte med kommunalsjef samfunnsutvikling, enhetsleder landbruk, miljø og arealforvaltning, og saksbehandler plan og miljø. Saksbehandleren er også kontaktperson i dette prosjektet. Plan for gjennomføring av prosjektet ble gjennomgått, og representantene fra kommunen orienterte om forurensningsarbeidet i kommunen.

Revisor har vurdert det som relevant å innhente opplysninger fra personer som har ansvarsoppgaver som berører temaet forurensning. Vi har gjennomført intervju med konstituert brannsjef, fagansvarlig teknisk, vann og avløp, fagansvarlig byggesak, enhetsleder drift og anlegg og saksbehandler plan og miljø. Alle intervjuene ble gjennomført fysisk på rådhuset, og fulgte en semistrukturert intervjuguide. Referatene fra intervjuene er sendt til informantene og bekreftet. Vi har også sendt en del spørsmål på e-post, både oppfølgingsspørsmål til de vi har intervjuet og til andre; Statsforvalteren, Miljødirektoratet og teknisk drift. Blant de andre mottok vi kun svar fra Statsforvalteren.

Dokumentgjennomgang

Vi har sett på kommunens planer, rutiner og retningslinjer som er relevante for arbeidet med forurensning. Vi har etterspurt saker innen forurensning og oppfølgingen av disse, samt sett på utdrag fra systemer. Vi har sett på saker av nyere dato da vi i dette prosjektet har valgt å ha fokus på kommunens nåværende praksis.

Dokumentasjon er relevant for å kunne se om påstander er dokumenterte og om kommunen forholder seg til egne mål og sikrer regeletterlevelse. Dokumentasjonen i seg selv er også en bekreftelse på at kommunen har skriftliggjort kommunikasjon og dokumentasjon.

Vurdering av metode

Det er en svakhet i metoden at vi ikke klarer å finne eventuelle saker som kan være meldt inn til kommunen, men som ikke er fulgt opp. Revisor kjenner ikke til at slike saker eksisterer eller har eksistert. Dersom vi skulle hatt mulighet til å finne slike saker, ville vi vært avhengig av at kommunen har gode rutiner på arkivområdet for journalføring av epost, meldinger og telefonsamtaler. Revisor har vurdert at dette er for ressurskrevende, samtidig som at det ikke nødvendigvis ville tilført rapporten verdifull informasjon. Revisor har i denne rapporten et mer overordnet fokus på hvordan kommunen håndterer forurensning. Revisor vurderer at den innsamlede dokumentasjonen i kombinasjon med intervjuer, sikrer et tilstrekkelig datagrunnlag i rapporten til at problemstillingene kan svares ut.

1.4 Uttalelse om rapport

Rapporten ble sendt til kommunedirektøren for uttalelse 5. mai. Revisor fikk svar 25. mai. Svaret har ikke medført noen endringer i rapporten. Uttalelsen finnes i vedlegg 2.

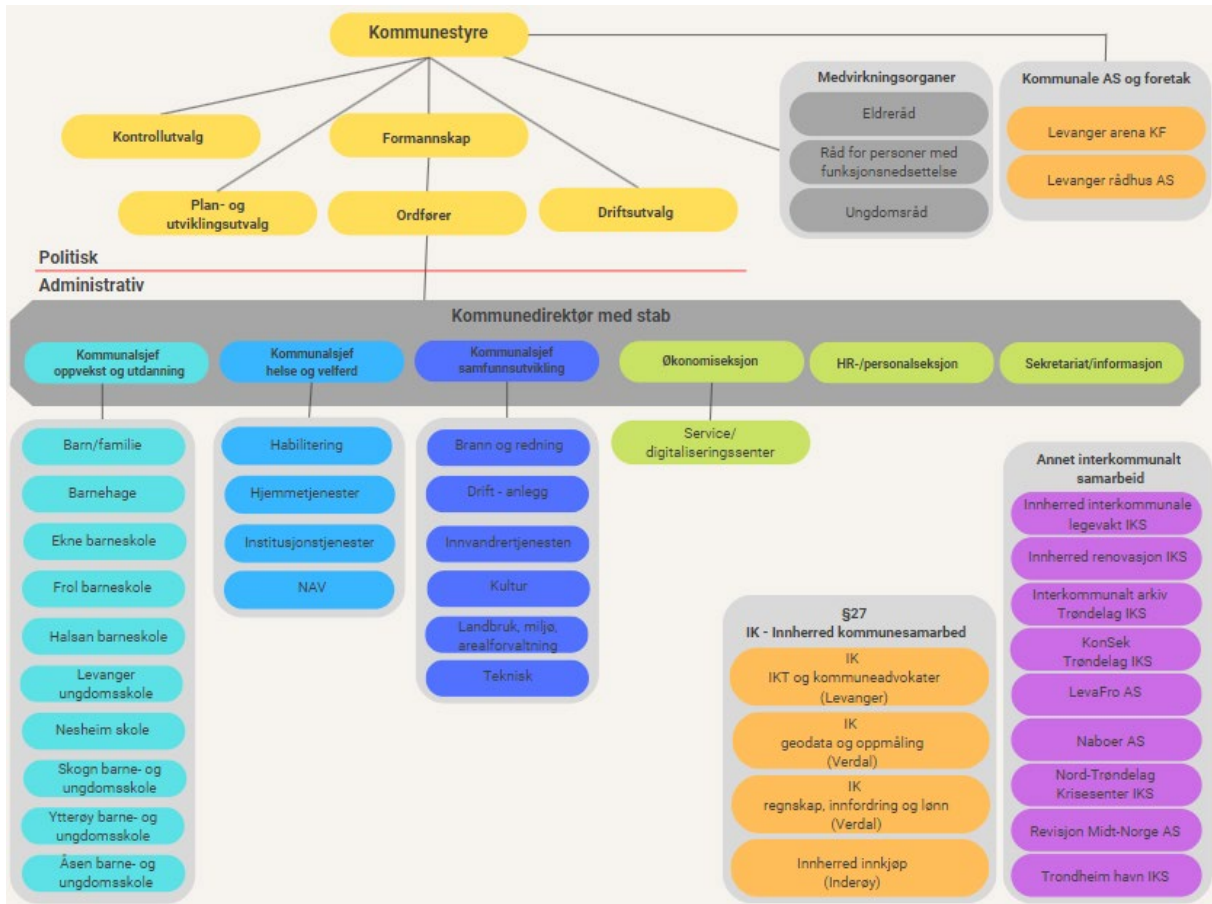
1.5 Bakgrunn

Forurensningsloven har som formål å verne det ytre miljø mot forurensning, redusere eksisterende forurensning og avfall, og å fremme god avfallshåndtering. Videre skal loven sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensning og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse, jf. forurensningsloven § 1. Forurensningsforskriften supplerer loven, og er en omfattende forskrift som er inndelt i 11 deler. Den tar for seg ulike typer forurensning, eksempelvis grunnforurensning, støy, luftkvalitet, avløp og utslipp til vann.

Levanger kommune kommer i kontakt med forurensningsloven på tre forskjellige måter. Kommunen kan bli ilagt plikter ovenfor sine innbyggere, for eksempel å legge til rette for innsamling av forbruksavfall og sørge for tilstrekkelig beredskap mot forurensning. Videre vil kommunen ha rollen som forurensningsmyndighet og dermed et tilsynsansvar etter forurensningslovens § 48. Endelig kan kommunen også være en forurensner i henhold til forurensningsloven.

Som forurensningsmyndighet er kommunen tildelt ansvar på en rekke områder, blant annet knyttet til forsøpling, grunnforurensning og akutt forurensning. I saker knyttet til forsøpling har kommunen ansvaret for å undersøke og følge opp forsøpling. Kommunen har også ansvaret for å følge opp bygging eller graving i forurenset grunn. Når det gjelder akutt forurensning har

kommunen ansvaret for å ha en kommunal beredskap mot akutt forurensning og har ansvaret for å iverksette tiltak for å bekjempe akutt forurensning.

Figur 1. Levanger kommunes organisasjonskart

Kilde: Levanger kommunes hjemmeside

Kommunens arbeid med forurensning er organisert under enheten landbruk, miljø og arealforvaltning, som er organisert under kommunalsjef samfunnsutvikling. Det er ca. 15 personer som arbeider i enheten, og ansvarsområdene som er lagt hit omfatter byggesak, plan, landbruk, miljøforvaltning, klima og eiendomsskatt. Klima- og miljørådgiver er den personen som i hovedsak arbeider administrativt med forurensning.

2 KARTLEGGING AV FORURENSING

2.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet kartlegging av forurensning og oppfølging av tips og funn:

- Ivaretar Levanger kommune sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunen bør ha oversikt over forurensningslokaliteter i egen kommune
- Kommunen skal sørge for rapportering til Grunnforurensning
- Kommunen skal følge opp den alminnelige forurensningssituasjonen og forurensning fra enkelte kilder.
- Kommunen skal gjennom risiko- og beredskapsanalyser etablere en oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere
- Kommunen skal kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen

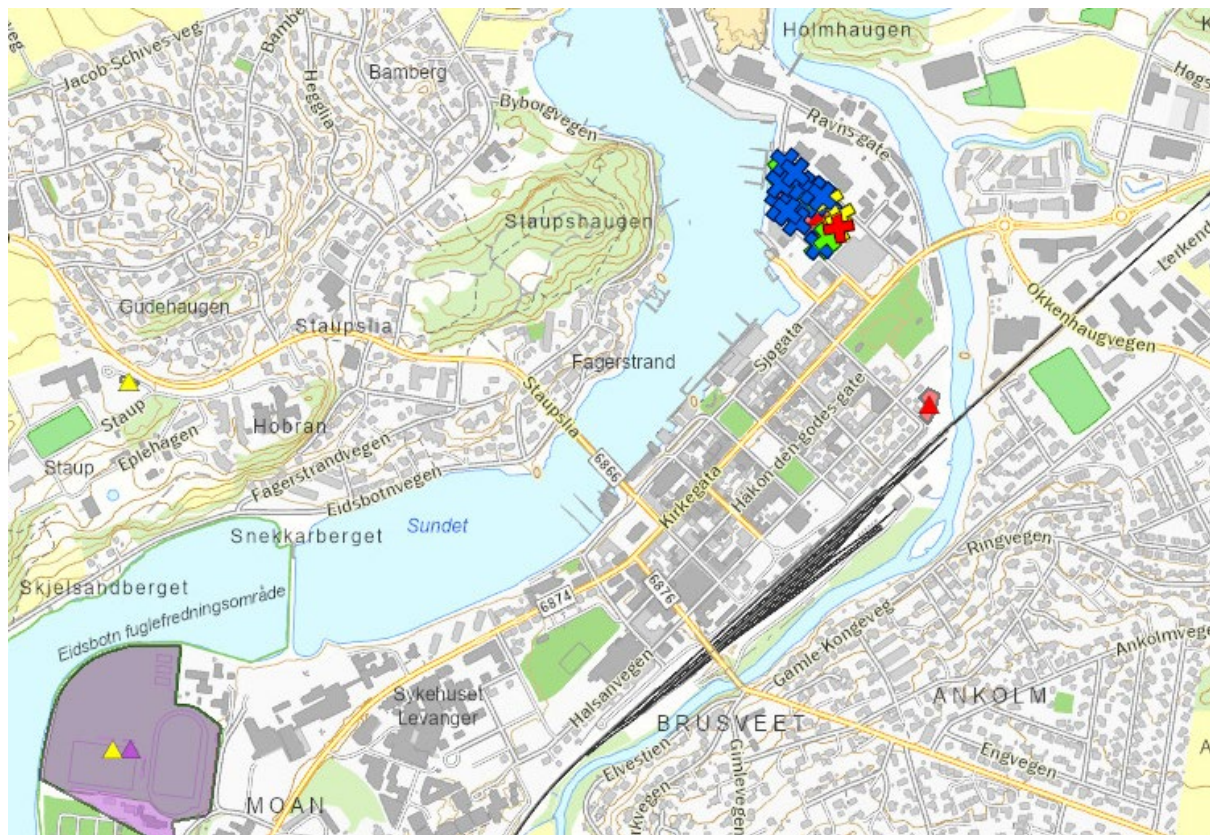
Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.3 Funn

2.3.1 Oversikt, rapportering og oppfølging av forurensningslokaliteter

Kommunen benytter Miljødirektoratets fagsystem Grunnforurensning som et oppslagsverk og for å registrere forurensningslokaliteter. Både Statsforvalteren, Miljødirektoratet og kommunen kan legge inn lokaliteter her. Klima- og miljørådgiver har en superbruker i Grunnforurensning. Det kan opprettes flere brukere i hver kommune, men det er superbrukeren som kan opprette nye brukere, og som varsles om registrering av nye saker i systemet. (Miljødirektoratet 2017) Rådgiverens inntrykk er at kommunen benytter og legger inn informasjon i databasen. Dersom det er forurenset grunn på en lokalitet hvor det skal bygges eller graves, godkjenner kommunen en tiltaksplan for forurenset grunn før tiltaket kan settes i gang. Slike lokaliteter registreres i Grunnforurensningsdatabasen. Registreringene følges opp slik at dersom det er markert forurenset grunn eller mulig forurenset grunn i et område hvor det skal gjøres tiltak, skal saksbehandler være ekstra oppmerksom.

Under finnes et utsnitt fra Grunnforurensning som viser registrerte lokaliteter i Levanger sentrum.

Figur 2. Utsnitt fra Grunnforurensning

Kilde: <http://grunnforurensning.miljodirektoratet.no>

Levanger kommune har samarbeidet med Statsforvalteren og Miljødirektoratet om kartlegging av nedlagte deponier. Alle disse instansene har mulighet til å registrere i Grunnforurensning.

Det er 41 registrerte lokaliteter i Levanger kommune i Grunnforurensningsdatabasen. Av disse er storparten deponier, som Statsforvalteren har ansvaret for å følge opp. Kommunen har ansvar for å følge opp fem av de registrerte lokalitetene. Under finnes et utklipp fra Grunnforurensning som viser lokaliteter som kommunen har ansvar for, og som er registrert i Levanger kommune.

Dine søkekriterier er: (Fjern alle)

Kommune er lik Levanger Myndighetsnivå er lik Kommune

Søk

Sak og prosess Geografi Forurensning

Virksomhet Rapporter Omfattet av G2005

Søket returnerte: 5 av 5 treff (Tøm resultat)

Marker alle i kart Eksport Stoffanalyse

Resultat fra søk

Lokalitet_ID	Lokalitetnavn	Lokalitetstype	Påvirkningsgrad	ProsessStatus	Myndighet	Fylke	Kommune		
6841	Moan stadion	Forurenset grunn	X - Mistanke/lite informasjon om forurensning eller deponering av avfall - oppfølging uavklart	Uavklart	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
10758	Moan stadion og Velodromtomt, Levanger	Forurenset grunn	2 - Akseptabel tilstand med dagens arealbruk	Tiltak gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
12715	Levanger brygge	Forurenset grunn	3 - Ikke akseptabel tilstand og behov for tiltak	Undersøkelser gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
13901	Dam ved Rinneleiret, Levanger	Forurenset grunn	2 - Akseptabel tilstand med dagens arealbruk	Tiltak gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
16628	Jernbanegata, Levanger kommune	Forurenset grunn	3 - Ikke akseptabel tilstand og behov for tiltak	Undersøkelser gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		

Figur 3. Registrerte lokaliteter i Grunnforurensning under kommunens myndighet

Kilde: <http://grunnforurensning.miljodirektoratet.no>

Vi ser av oversikten at det er gjennomført undersøkelser eller tiltak i fire av fem saker. Moan, lokalitet 6841, har mistanke/lite informasjon om forurensning eller deponering av avfall. Hvis det skal bygges eller graves på denne lokasjonen, vil det stilles krav om undersøkelser. For lokaliteter der kommunen er myndighet, er det de som er ansvarlige for all informasjon som legges inn i Grunnforurensningsdatabasen.

Revisor stilte spørsmål ved om kommunen opplever å ha god oversikt over totalsituasjonen når det kommer til forurensning i kommunen. Enhetsleder landbruk, miljø og arealforvaltning uttaler at oppfatningen er at man har god oversikt. Kommunalsjefen peker på at det er en styrke å ha tilgang til klima- og miljørådgiver sin mangeårige erfaring. Ved hennes fravær vil kommunen være sårbar med tanke på kompetanse innen forurensningsfeltet. Dette da det er en person, klima- og miljørådgiver, som sitter med ansvaret for forurensningssaker. Enheten har imidlertid andre med relevant kompetanse som kan gå inn i rollen, eksempelvis saksbehandlere på byggesak.

Ikke alle lokaliteter med forurensning er avmerket i Grunnforurensningsdatabasen. Klima- og miljørådgiver forteller at de ikke legger inn mindre saker, men prioriterer å legge inn eiendommer med forurensende virksomheter, større søppelfyllinger og lignende. Selv om en eiendom er rotete, trenger det ikke å være fare for forurensning av grunnen. Det er ikke nødvendigvis en klar sammenheng mellom hvordan en lokalitet ser ut, og om det er fare for forurensning. Kommunen legger inn alle lokaliteter som skal behandles etter forurensningsforskriften kapittel 2. I tillegg kan det legges inn der det er mistanke om

forurensning, eksempelvis hvis det er forurensende virksomhet der. Kommunen har ingen klare krav for når lokaliteter skal registreres i databasen. De har lagt inn de større lokalitetene de kjenner til.

Den største utfordringen innen forurensning er ressurser, ifølge klima- og miljørådgiver. Fagfeltet har blitt mye større som årene har gått, og klimaspørsmålet har kommet tyngre inn.

Revisor har kontaktet Statsforvalteren og spurt om de ser noen spesielle utfordringer eller mangler i Levanger kommune sin oppfølging av forurensning. Statsforvalteren kjenner ikke til noen utfordringer i Levanger pr 25.02.2023.

Det var et politisk vedtak knyttet til luftforurensning i sentrum av Levanger. Det ble besluttet at det skulle kjøpes inn en måler. Denne viste seg ikke å være god når det gjaldt måling av grenseverdiene i forurensningsforskriften kapittel 7. Ettersom måleren viste ganske høye verdier anbefalte Miljødirektoratet at det skulle utarbeides en tiltaksplan/tiltaksvurdering for luftforurensning i Levanger sentrum. NILU, Norsk institutt for luftforskning, fikk i oppdrag å måle luftforurensingen. I rapporten fra NILU går det fram at målingene i 2021 viser at år eller perioder med mindre nedbør vil gi potensiale for høye svevestøvkonsentrasjoner i Kirkegata og vesentlig flere overskridelser av grenseverdien for døgnmiddel enn det som ble observert i 2021. Målingene i 2021 gikk ikke over verdiene, men i rapporten sannsynliggjøres det at andre år kan ha hatt høyere verdier enn målingsåret. Formannskapet fikk en presentasjon fra NILU 15.06.2022. Rapporten foreslår fire tiltak for å bedre luftkvaliteten;

1. Forbedret renhold og veidrift
2. Økt piggfriandel
3. Unngå trafikkvekst
4. Fortsette overvåking av luftkvaliteten

Kommunen kan også gjøre tiltak dersom det kommer henvendelser eller klager fra private om luftkvaliteten, f.eks. gjøre innkjøp av utstyr til å koste bedre i sentrum, annet type utstyr til de som drifter vedlikehold av vei og lignende. Enhet vei gjennomfører hver vår, etter bestilling, kosting av kommunale gater, fortau, parker samt noen boligområder.

2.3.2 Oppfølging og tilsyn med forurensning

Kommunens planer og målsettinger

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i kommunestyret i sak 34/21, og gjelder for perioden 2021-2030. Planen viser til FNs 17 bærekraftsmål. I kommuneplanens samfunnsdel er det mål og strategier for klima, miljø og forurensning. Planlegging av nye og videreføring av

eksisterende tiltak går inn i klimabudsjettet, som igjen inngår i handlings- og økonomiplanen. Tiltakene i handlings- og økonomiplanen følges opp i budsjettprosessen.

Et av satsningsområdene i planen er at Levanger skal ha bærekraftige og attraktive lokalsamfunn.

Det må legges til rette for et lavutslippssamfunn gjennom grønn omstilling og sirkulærøkonomi, basert på lokale forhold, sosial rettferdighet og dugnadsånd. Bærekraftige og attraktive lokalsamfunn forutsetter gode betingelser for utvikling av bærekraftige fellesskap, lokalsamfunn og storsamfunn.

Det er et mål at «I Levanger er den fredede Trehusbyen Levanger godt bevart og utviklet til en levende og bærekraftig by». Et av tiltakene for å oppnå dette er å forbedre luftkvaliteten i Levanger sentrum.

Et annet mål er at «Levanger er et lavutslippssamfunn som tar vare på naturmangfoldet og tilpasses klimaendringene». Her er det flere tiltak som kan knyttes til arbeidet med forurensning:

- Legge til rette for, og motivere innbyggere og lokalsamfunn til miljødugnader i nærmiljøet
- Gjennomføre klimatilpasset arealforvaltning som samtidig bidrar til redusert klimagassutslipp.
- Bidra til økt kunnskap om og anvendelse av sirkulærøkonomi
- Gjennomføre all drift og utvikling med minst mulig klima- og miljøbelastning etter årlige klimabudsjett og regnskap
- Benytte miljøvennlige energikilder og tilrettelegge for mer lokal produksjon av elektrisk energi
- Begrense arealtap og gjenbruke arealer for å unngå tap av naturmangfold
- Opprettholde og øke karbonlager i jord, skog og myr
- Bidra til god vannkvalitet i alle vannforekomster
- Bidra til å skape gode holdninger blant innbyggerne for å redusere plastbruk og forsøpling

Levanger har også temaplan for vannforsyning (2020-2027) og temaplan avløp og vannmiljø (2020-2027) som setter forventninger til vannets kvalitet og forurensning i vannområder.

Levanger kommunestyre erkjenner at vi lever i en klima- og miljøkrise og har vedtatt at kommunen skal utarbeide klimabudsjett og føre klimaregnskap. Kommunen har ikke en egen plan for klima og miljø, men mål og strategier for disse områdene er innarbeidet i

kommuneplanens samfunnsdel. Temaplan klimatilpasning er under arbeid. Kommunen har utarbeidet andre planer relevant for temaet forurensning som omtales senere i rapporten, eksempelvis beredskapsplaner og miljørisikoanalyse.

Tilsyn

Kommunen gjennomfører ikke tilsyn uten å ha fått tips om dette i forkant.

Klima- og miljørådgiver forteller at avdekking av forurensning beror ofte på tips fra innbyggerne, og enkelte ganger fra forurenserne selv. Når kommunen mottar henvendelser om forurensning, drøftes dette på enheten. Melder kan ha sendt med bilder, eller det kan være behov for at kommunen selv drar ut på tilsyn for å finne ut mer om den påståtte forurensningen. Ofte ønsker den som kommer med henvendelsen til kommunen, å være anonym.

Klima- og miljørådgiver kan ikke gjengi konkrete forurensningssaker hvor det er gjort tilsyn og ikke besluttet videre oppfølging. Dette kan i så fall være mindre saker som løses på stedet. Kommunen vil i alle saker vurdere videre saksgang og det er så godt som ingen saker som er like.

Revisor har fått innsyn i de tre siste sakene hvor man har fått henvendelser om forurensning fra innbyggere:

Tabell 1. Henvendelser om forurensning

År	Type forurensning	Oppfølging fra kommunen	Svar fra grunneier/konklusjon
2022	Forurensning i bekk, avrenning fra gjødsling	Kontakt med grunneier. Gjødsling lovlig iht. gjødselvereforskrift. Lukter i bekken og har grått belegg. Befaring i flere runder. Måling av ledningsevne oktober 2022. Årlige vannprøver.	Lovlig forurensning jf. forurensningsloven § 8.
2022	Ulovlig lagring av avfall. Malt treverk i strandsona og depot av jernbanesviller.	Kontakt med grunneier om opprydding. Varsel om pålegg.	Avfallet er ryddet opp og kjørt til avfallsmottak. Jernbanesviller får ligge til våren, grunneier melder fra når disse er fjernet. Har også fjernet ekstra avfall.
2022	Illeluktende kloakkvann i naturreservat	Området er prioritert i kommunens temaplan avløp og vannmiljø.	Planlagt tilkobling av avløp til kommunalt ledningsnett og anlegg i løpet av få år.

Kilde: Saksdokumentasjon og korrespondanse tilsendt fra kommunen

2.3.3 Risiko- og beredskapsanalyse

Kommunen har en helhetlig ROS-analyse fra 2019 som gjelder hele kommunens virksomhet. Kommunen arbeider nå med å revidere denne. Det er avdekket noen svakheter i ROS-analysen, eksempelvis at den ikke tar for seg utfordringer som pandemi. Revisor gjengir her noen identifiserte hendelser med relevans for forurensning og risikovurderingen knyttet til disse.

3. Langvarig svikt i vannforsyning: moderat risiko.
4. Forurensning/forgiftning av drikkevann: moderat risiko
7. Svikt i avløpssystem: lav risiko
9. Ekstremvær: moderat risiko
10. Flom: lav risiko
11. Ras: moderat risiko
12. Stormflo: lav risiko
13. Skog-/lyngbrann: moderat risiko
14. Utslipp av farlige stoffer fra bil/jernbane: lav risiko
15. Utslipp av farlige stoffer fra skip: lav risiko
16. Radioaktiv hendelse: lav risiko
17. Brann i bygninger/områder med mange mennesker: moderat risiko
18. Omfattende brann i trehusbebyggelsen: moderat risiko
20. Omfattende industriulykke: moderat risiko

I saksframlegget for ROS-analysen, framgår det at dersom en hendelse havner i rød sone og er vurdert til å være en uakseptabel risiko, skal det gjennomføres risikoreduserende tiltak før eventuell iverksettelse/bruk, alternativt utføre mer detaljerte ROS-analyser for å eventuelt avkrefte risikonivået. Innen forurensning er det ingen vurderinger i rød sone. Dersom en hendelse havner i gul sone, skal man vurdere oppfølging og tiltak for å redusere risikoen så langt det er mulig.

I ROS-analysen framgår det risikoreduserende tiltak, eksempelvis:

9. Ekstremvær: Sikring av bygg og bevisstgjøring. Kommunedelplan med egen analyse for infrastruktur.
11. Ras: Kommunedelplan med egen analyse for infrastruktur
20. Omfattende industriulykke: Dialog med storindustrivirksomheter som Biokraft og liknende. Biokraft er pga. lagertank med flytende metan underlagt Storulykkeforskriften.

Har samtykke fra DSB for å kunne drive slik virksomhet. Varsling over kommunegrensene og samarbeid om bistand fra nabokommunene og industrivern lokalt.

I ROS-analysen framgår også en liste over næringsvirksomhet eller industri som omtales som særtrekk ved kommunen og som kan knyttes til eventuelle større hendelser i analysen. Det er blant annet:

- Biokraft (biogass) og Orica (sprengstoff m.m) som er omfattet av Storulykkesforskriften
- Normilk (tørrmelkproduksjon)
- Gjenvinningsstasjonen på Mule (Innherred Renovasjon) (avfallshåndtering)

Fylkesmannen hadde tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helsemessig- og sosial beredskap i Levanger kommune i 2018. Dette var konklusjonen innen kommunal beredskap:

«Levanger kommune jobber godt med samfunnssikkerhet og beredskap og har fulgt opp siste helhetlige ROS-analyse på de mest vesentlige punkter. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap synes videre godt forankret i ledergruppa og organisasjonen for øvrig. Kommunens helhetlig ROS-analyse er under revidering og bør ferdigstilles snart, herunder med oppfølging av de merknader kommunen fikk på beredskapstilsynet i 2015. Overordnet beredskapsplan i Levanger kommune er oppdatert. Kommunen har et system for oppdatering av planer som skal utvikles videre på en helhetlig måte. Kommunen øver sitt beredskapsplanverk og evaluerer i etterkant av øvelser.»

Kommunen fikk avvik på at ROS-analysen ikke var oppdatert i takt med revisjon av kommunedelplaner iht. sivilbeskyttelsesloven § 14.

Det er foretatt egne ROS-analyser i forbindelse med temaplan avløp. Kommunen utarbeider også temaplan klimatilpasning som bygger på ROS-analyse om klimasårbarhet.

Klima- og miljørådgiver forteller at verken målingene eller noen av beregningene for målestasjonen i Kirkegata gir overskridelse av nye grenseverdier for luftforurensning gjeldende fra januar 2022 og dermed heller ikke grenseverdiene gjeldende til og med 2021. Overskridelse av øvre vurderingsterskel utøvelser derfor ingen direkte plikt til å iverksette tiltak.

Revisor registrerer at svikt i avløpssystem er vurdert til å ha lav risiko i den overordnede ROS-analysen, mens svikt i private avløpssystem er vurdert til å ha høy risiko i miljørisikoanalysen.

2.3.4 Akutt forurensning

Innherred Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning KO (Innherred IUA), er et samarbeid mellom kommunene Steinkjer, Snåsa, Inderøy, Verdal og Levanger. Steinkjer kommune er vertskommune, og sekretariatet er tillagt Brannvesenet Midt IKS. Den daglige driften ivaretas av vertsbrannvesenet i samråd med det operative organet i Innherred IUA, som består av de to brannvesen som dekker området. I tillegg kommer det representanter fra havnevesen, Statsforvalteren og Sivilforsvaret.(Innherred IUA n.d.)

Det er gjennomført en miljørisikoanalyse for akutt forurensning. Miljørisikoanalysen er utarbeidet i samarbeid med Innherred IUA. Denne analysen, som også er en ROS-analyse, dreier seg om ulike utfordringer/scenarier knyttet til akutt forurensning.

Miljørisikoanalysen presenterer følgende oppsummering av funnene:

Risiko	scenario
Uakseptabel risiko – tiltak er nødvendig	Utslipp fra private avlopsanlegg
Akseptabel risiko – tiltak må vurderes	Utslipp fra skip/ferje
	Utslipp fra eierløse båter/båtvrak
	Nedgravde petroleumstanker (privat), lekkasjer
	Nedgravde petroleumstanker (næring), lekkasjer
	Dieseltanker lagret på bakken, landbruk/næring. Lekkasje grunnet uhell/feil på tank.
	Gjødsellager landbruk, ukontrollert utslipp grunnet bygningssvikt/uhell
	Uhell med tankbil langs E6/andre veier. Utslipp av større mengder petroleum og kjemikalier.
	Frakt av husdyrgjødsel/biorest langs vei
	Lagring langs vassdrag (rundballer, utstyr m.m.)
	Nedgravde petroleumstanker (privat), lekkasjer
	Nedgravde petroleumstanker (næring), lekkasjer
	Gjødsellager landbruk, ukontrollert utslipp grunnet bygningssvikt/uhell
	Spredning av husdyrgjødsel
	Utslipp diesel/kjemikalier ved drikkevannskilder
	Større utslipp av kjemikalier
Akseptabel risiko – tiltak ikke nødvendig	Spredning av husdyrgjødsel
	Utslipp fra renseanlegg, overløp
	Luftfartsulykke, fly styrter ved innflygning/avgang fra Værnes
	Flom i elver og vassdrag
	Springflo

Figur 4. Miljørisikoanalyse

Miljørisikoanalysen gir en oversikt over ulike sårbare naturområder, sårbare drikkevannskilder og andre prioritetsområder i kommunen. Andre prioriterte områder omfatter eksempelvis Skånes, Falstadskogen og utvalgte naturtyper. Naturvernområdene er kartfestet. De andre områdene er ikke prioriterte eller kartfestet.

Fagansvarlig teknisk, vann og avløp forteller at kommunen har gjennomført separeringstiltak innen vann og avløp de siste årene, og at fokuset fremover vil være oppsamling av spredt avløp og bygging av tre nye renseanlegg. Alt som skulle vært gjort, er ikke gjennomført, og midler i investeringsbudsjettet har ikke blitt brukt opp. Dette skyldes manglende kapasitet i egen organisasjon. Ved utbygging av nytt ledningsnett gir teknisk avdeling tilbud til omkringliggende innbyggere om å koble seg til offentlig avløp. Teknisk har ikke myndighet til å pålegge tilknytning, men det har byggesak myndighet til.

Akutte forurensningssaker håndteres av brann og redning. Brann og redning mottar alarm fra 110-sentralen ved varsel om akutt forurensning. Det blir da opprettet et oppdrag på hendelsen, og Kystverket varsles hvis det er forurensning over en viss mengde, etter egen instruks(Kystverket 2020).

2.4 Vurdering

Kommunen har oversikt over forurensningslokaliteter i egen kommune gjennom bruk av systemet Grunnforurensning.

Kommunen har en egen superbruker i Grunnforurensning og revisor ser at det er gjort registreringer i databasen. Det er Grunnforurensning som er systemet kommunen benytter for å registrere og å ha oversikt over forurensningslokaliteter. Revisor har ikke grunnlag for å uttale seg om det foreligger mangler ved registreringen, eksempelvis ved at lokaliteter har uteblitt fra registrering eller er feilaktig registrert. Revisor registrerer at eksempelvis lokaliteter hvor det drives opprydding ikke er registrert – dette forklares med at rot og grunnforurensning ikke alltid henger sammen. Oversikten over lokaliteter med forsøpling finnes dermed ikke i Grunnforurensning, men i kommunens saksbehandlingssystem. Kommunen bør vurdere om den totale oversikten over forurensede områder er tilstrekkelig.

Kommunen skal sørge for rapportering til Grunnforurensning

Revisor vurderer at kommunen rapporterer, altså registrerer, til Grunnforurensning på grunnlag av lokaliteter med kjent eller mistanke om forurensning. Kommunen har en bevissthet rundt hva som skal registreres og ikke.

Kommunen driver tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen og med forurensning fra enkelte kilder.

Revisor vurderer at kommunen driver et generelt tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen gjennom bevissthet om forurensning i ROS-analyser og planer, men driver ikke et oppsøkende tilsyn hvor de leter etter forurensning i egen kommune. I de tilfellene kommunen får melding om mulig forurensning, undersøkes dette videre slik at man enten etablerer en sak eller avslutter saken. Loven er ikke eksplisitt på hva tilsynsplikten omfatter, men kommunen må være tilstrekkelig oppdatert på situasjonen i egen kommune til å kunne se til at deres plikter som forurensningsmyndighet følges. Innholdet i tilsyn er dermed i stor grad tillagt kommunens eget skjønn. Vi ser at forurensningstematikken er hensyntatt i overordnede planer og ROS-analyser, noe som bidrar til at kommunen har en overordnet oversikt over den alminnelige forurensningssituasjonen i kommunen. Kommunen har oversikt over enkeltkilder til forurensning gjennom oversikt i Grunnforurensningsdatabasen, og ellers en bevissthet rundt aktuelle kilder i ROS-analysen og miljørisikoanalysen.

Kommunen skaffer til veie opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre sine oppgaver.

Revisor vurderer at kommunen rapporterer, altså registrerer, til Grunnforurensning på grunnlag av lokaliteter med kjent eller mistanke om forurensning. Kommunen har en bevissthet rundt hva som skal registreres og ikke.

Kommunen har en risiko- og beredskapsanalyse som gir oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere.

Kommunen har en ROS-analyse fra 2019 som inneholder flere punkter som omhandler forurensning. Det er utarbeidet tiltak og identifisert hendelser kommunen skal håndtere. DSB anbefaler at helhetlig ROS revideres hvert fjerde år, og ellers ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet. Det er dermed på tide at kommunens ROS-analyse revideres.

Kommunen har kartlagt aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, men det er ikke en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen.

Naturvernområdene er kartfestet. De andre områdene er ikke prioriterte eller kartfestet. Det er en risiko for at man ikke har kjennskap til samtlige sårbare områder.

2.5 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Levanger kommune ivaretar sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen.

2.6 Anbefalinger

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunedirektøren bør vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp disse systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.

3 OPPFØLGING AV FORURENSNING

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for dette temaet:

- Følges konstatert forurensning og risiko for forurensning opp i samsvar med regelverket, herunder, men ikke avgrenset til:
 - Rådgivning og pålegg
 - Oppfølging av forsøpling, inkludert tips og funn
 - Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn
 - Oppfølging av nedgravde oljetanker

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunen må ha etablert nødvendige rutiner for oppfølging av forurensningssaker
- Kommunen må veilede parter og interessenter til å ivareta sine behov
- Kommunen skal følge opp forsøplingssaker, og avslutte disse
- Kommunen skal pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen må ta stilling til henvendelse om opprydding av avfall, eller om betaling av utgiftene til opprydding av avfall.
- Kommunen skal ha oversikt over og føre kontroll med nedgravde oljetanker
- Kommunen skal følge opp åpen brenning og åpen brenning av avfall
- Kommunen må sikre at bygging eller deling av grunn ikke må skje dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe

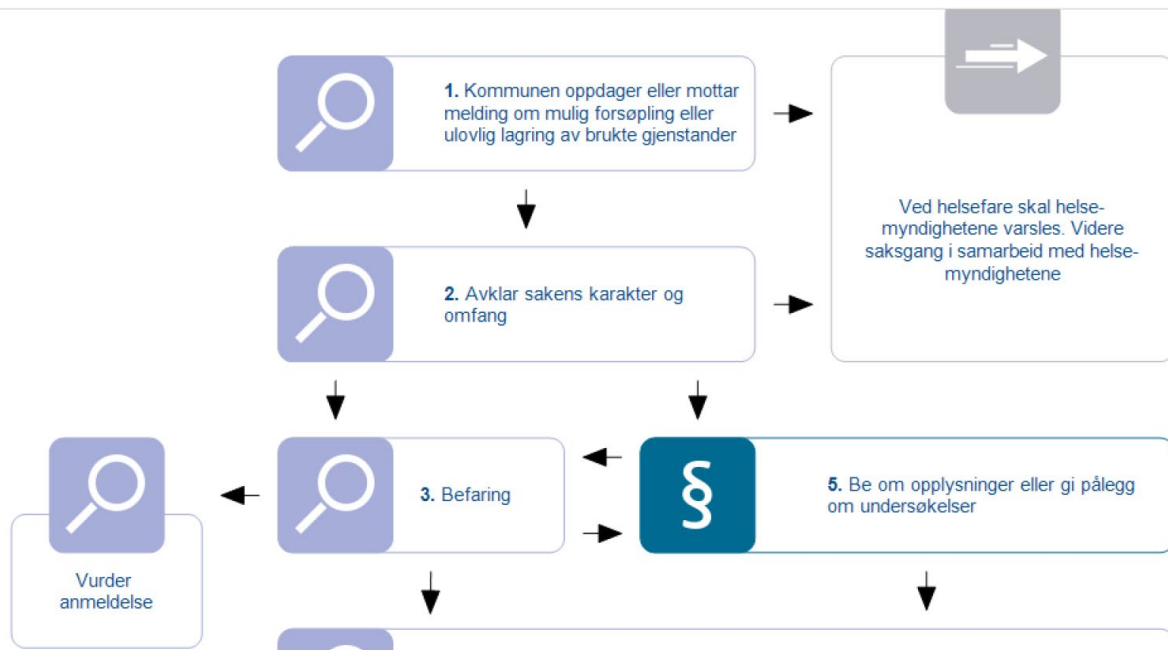
Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Funn

3.3.1 Rutiner

Revisor har fått en liste over ulike veiledere, maler og rutiner kommunen benytter innen arbeidet med avfall og forurensning. Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen over lang tid har benyttet seg av maler og informasjon fra tidligere Miljøkommune, nå Miljødirektoratet. Miljøkommune ble opprettet for å veilede kommunene i miljøarbeidet. Her er veiledere og retningslinjer samlet, og det henvises til relevant lovverk. Her finnes det også brevmaler for ulike faser i prosessen som viser hvordan saker kan følges opp. Kommunen benytter

flytskjema fra samme kilde. Under vises et utsnitt av deler av flytskjemaet for oppfølging av forurensningssaker og ulovlig lagring av brukte gjenstander.

Figur 5. Utsnitt av flytskjema

Siden forurensningssakene kan være så ulike, har ikke kommunen egne maler, men tar utgangspunkt i ferdiglagede maler fra Miljødirektoratet, og bearbeider disse.

Kommunen har høsten 2022 tatt i bruk et nytt saks- og journalsystem, Elements. Der vil det etter hvert legges til brevmaler med utgangspunkt i malene fra Miljødirektoratet.

Klima- og miljørådgiver forteller at det ikke er registrert avvik i tilknytning til oppfølging av forurensning i kommunen.

3.3.2 Henvendelser og veiledning

På kommunens hjemmeside er det lagt ut en del informasjon til innbyggerne om forurensning og miljø. Hjemmesiden var ny i oktober 2022, og er fortsatt under utvikling. Eksempler på informasjon som ligger ute er:

- Om akutt forurensning
- Forsøpling
- Forurenset grunn
- Luftforurensning

- Forbud mot åpen brenning
- Nedgravde oljetanker
- Gummigranulat

Informasjonen på hjemmesiden skal bidra til at innbyggerne selv kan finne informasjonen de trenger.

Klima- og miljørådgiver forteller at hvis en privat innbygger melder om at noen forsøpler, kan den som har meldt om dette be kommunen om en tilbakemelding om oppfølgingen. Det er ingen automatikk i at kommunen gir melder tilbakemelding om hvordan saken følges opp.

Fagleder VA forteller at hvis det er henvendelser om forurensning, så har man beredskapsplaner å forholde seg til. Han forteller om et eksempel med en gjødselkjeller som sprakk og førte til akutt forurensning. Her ble forurensningsmyndigheten i kommunen varslet. Brann og redning, politi samt media ble også koblet inn. Dette var en større forurensningssak.

Kommunen har et meldingssystem, Varsling 24, som kan benyttes for alle typer varsling til innbyggere som kommunen ser hensiktsmessig. Kommunen har hatt dette systemet i ca. 6 år. Fagleder VA forteller at dette fanger opp mange henvendelser som ellers hadde vært telefoner fra innbyggerne.

Revisor har mottatt ulike eksempler på dialog med innbyggere, både henvendelser om forsøpling, brenning av avfall og dialog med grunneier. I dialogen opplyser kommunen om eksempelvis klageadgang, og er tydelige på hvor kommunens handlingsrom og mulighet til å gi eksempelvis pålegg, er hjemlet. Det er også en del dialog på SMS.

3.3.3 Tilsyn, pålegg, oppfølging og avslutning av oppryddingssaker

Kommunen har rutiner og retningslinjer for å følge opp tilsyn og pålegg om rydding. Kommunen håndterer mange andre typer forurensningssaker enn kun oppryddingssaker.

I enkeltsaker om forsøpling, kan kommunen sende et pålegg med en frist til å rette opp i et forhold. I forsøplingssaker benyttes i stor grad maler på Miljødirektoratets sider og flytskjema som viser saksgang. Kommunen opplever av og til at slike saker kan dra ut i tid. Det kan etter pålegg gis tvangsmulkt, før eventuell opprydding for forurensers regning.

Klima- og miljørådgiver forteller at oppryddingssaker ofte er komplekse saker, som går over tid. Kommunen kan være pådriver for at forsøplerne får ryddet opp i noe, men ofte ikke alt. Dette skaper dermed en varig utfordring. Utgangspunktet er at alt skal ryddes, men det varierer hvor lang tid ryddeprosessen tar. Det er mange saker som er belastende, også for den som er forurensers. Det kan finnes eksempler på at den som forsøpler ikke har midler, og at en

opprydning ut fra prinsippet om at forurenser betaler, ender opp på kommunens egen regning. Det finnes også eksempler på at selv om man får ryddet, kommer det ofte til nytt avfall.

Det vil alltid eksistere tilfeller med enkeltpersoner som forsøpler. Flere av disse personene er kjent for kommunen og kommunen er i dialog med disse flere ganger i løpet av året. Oppfatningen fra de ansatte er at kommunen har kontroll og at sakene går fremover. Når det er snakk om eiendommer med flere bilvrak eller «skrot», er ikke nødvendigvis dette forurensning i form av utslipp, men en visuell forurensning. Klima og miljørådgiver forteller at erfaringsmessig har det å utøve et visst press på disse personene vist seg ugunstig, men at det oppnås mer med å gå i dialog og skape forståelse rundt problematikken. Kommunen har eksempler på at sanksjonsmulighetene i regelverket har blitt benyttet, både ved bruk av tvangsmulkt og hvor det har blitt ryddet opp for forurenserens regning.

Revisor har bedt om å få se dokumentasjon og eksempel på saker om opprydding av avfall.

Sak 1: Lagring av kjøretøy, med mer

Hendelser i saken:

- Henvendelse fra innbygger i 2018.
- Brev fra kommunen til grunneier 28.02.2018 om at kommunen vurderer å pålegge opprydding innen 31.08.2018.
- Brev fra kommunen til grunneier 22.08.2018 om forlenget frist til 31.08.2019. I brevet vises det til at rydding er i gang og at det er en omfattende ryddeprosess
- Bildedokumentasjon fra grunneier som viser diverse avfall levert til mottak, 2018
- 17 biler levert til vraking i 2018, kvittering sendt kommunen
- Tre biler levert til vraking i 2019, kvittering sendt kommunen
- Brev fra kommunen til grunneier 02.09.2019 om forlenget frist til 31.08.2020. I brevet vises det til at det stadig foregår ryddig og at kommunen har forståelse for at det er en omfattende ryddeprosess. Det understrekes at jevnlig framdrift er viktig.
- Brev fra kommunen til grunneier 24.08.2020. Brev om oppfølging av saken. Det vises til dialog om at annen rydding har vært prioritert. Kommunen sier at rydding må prioriteres langs en veg på eiendommen, og frist settes til 31.10.2020. Det settes ingen frist for resten av oppryddingen som skal prioriteres etter opprydding langs veg, men at kommunen vil holde kontakt.
- Brev fra kommunen til grunneier 06.11.2020, hvor kommunen bekrefter mottatt dokumentasjon på opprydding langs veg. Ny frist for resterende opprydding settes til 31.08.2021.

- Brev fra kommunen til grunneier 25.11.2021, hvor kommunen etterlyser tilbakemelding om oppryddingsprosessen.
- Kommunens notat 03.05.2022: Det har vært gjennomført telefonsamtaler og møte på kontoret i april 2022 om saken. Det vil bli ryddet utover våren og kommunen vil få dokumentasjon på rydding.

Saken er ikke avsluttet og kommunen vil igjen ta kontakt med grunneier våren 2023. Klima- og miljørådgiver opplyser at saken er omfattende og at oppryddingen tar tid.

Dnr	V	D	R	S	Type	Innhold	Avs/Mot	Adm	Saksbeh.	Dok.dato	
11	1				J	U	oppfølging av sak på eiendom	PLANMIL	INOB	25.11.2021	
10	1				J	U	Oppfølging av sak på eiendom	PLANMIL	INOB	06.11.2020	
9	0				J	U	- oppfølging av sak på eiendommen	PLANMIL	INOB	24.08.2020	
8	0				J	U	oppfølging av sak på eiendommen - forlen	AF	INOB	02.09.2019	
7	0				J	I	Levering av biler til godkjent mottak	Levanger Kommune -	AF	INOB	02.09.2019
6	2				J	U	Forurensing	AF	INOB	30.10.2018	
5	3				J	X	Forurensing	KD	UNNSTO	29.10.2018	
4	1				J	I	Bekreftelse på levert utstyr	Innherred Onmicrosoft - safeq	AF	INOB	30.08.2018
3	1				J	I	Bekreftelse på levert utstyr	Innherred Onmicrosoft - safeq	AF	INOB	30.08.2018
2	0				J	U	Varsel om forlenget frist.	AF	INOB	22.08.2018	
1	0				J	U	varsel om pålegg	AF	INOB	28.02.2018	

Figur 6. Korrespondansen som ligger i kommunens journalsystem

Sak 2: Diverse avfall, hvor noe vaskes ut i sjøen

Klima- og miljørådgiver forteller at det har vært en god del SMS-korrespondanse i saken i tillegg til det som listes opp under. Revisor har ikke bedt om å få se nærmere på disse.

Hendelser i saken:

- Varsel om pålegg om opprydding 26.06.2019
- Noe opprydding skjedde, SMS-korrespondanse om levering av avfall og innsendte kvitteringer
- Kontakt om opprydding i forkant av 19.10.2022
- Befaring 19.10.2022. Observert fylling, avfall.
- Pålegg om opprydding 26.10.2022, frist 30.11.2022.
- Kontakt 1. desember om opprydding – ikke alt har blitt ryddet.
- Pålegg om opprydding og tvangsmulkt 02.12.2022. Tvangsmulkt på 5000 kr og løpende dagmulkt på kr 500 fra 23.12.2022.

- Befaring/besøk 19.12.2022
- Tilbakemelding om opprydding 23.12.2022

Saken er pr 2023 ikke avsluttet. Når det er snøfritt, vil det gjennomføres ny befaring vedrørende forsøpling og fyllingen.

Det er ikke bare kommunen som kan gi tilsyn og pålegg. Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen har hatt tilsyn fra Statsforvalteren om granulat på kunstgressbaner hvor kommunen fikk to avvik. Disse avvikene er nå lukket. Kommunen har gjennomført egen befaring på alle kunstgressbaner, og har blant annet kjøpt inn nett til å fange opp granulater i kummer. Det er en ny forskrift som omhandler problematikken for granulat på kunstgressbaner.

Revisor stilte spørsmål om kommunens håndtering av uønskede arter og rundballplast. Klima- og miljørådgiver uttaler at kommunen hvert år har fokus på avfall. Kommunen har et samarbeid med Statsforvalteren, ved at elever plukker avfall i fjæra. Levanger gjenvinningsstasjon på Mule har mottak for landbruksplast. Landbruksavdelingen i kommunen har hatt holdningskampanjer når det kommer til landbruksplast. Klima- og miljørådgiver uttaler at kommunen har søkt på midler til å håndtere fremmede arter, og har fått noe midler, ca. 20 000 kr i året. Kommunen har engasjert et eksternt selskap for å bekjempe fremmede arter. Levanger kommune, med hjelp fra Norsk institutt for luftforskning (NILU) har også utarbeidet tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Levanger for å gjøre rede for forurensningssituasjonen og mulige tiltak knyttet til denne. Klima- og miljørådgiver forteller at det er mange saker knyttet til forurensning i landbruket hvor det er samhandling med landbruksenheten.

Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen mottar tips om villfyllinger sjeldnere enn årlig. De mottar også tips om dumping av avfall i f.eks. en grøft, et friområde eller i skogen uten at dette er en villfylling. Kommunen har ingen fullstendig oversikt over omfanget av villfyllinger.

Når kommunen får beskjed om en fylling eller dumping av avfall, undersøker de nærmere for å finne ut hvem som eier avfallet. Klima- og miljørådgiver forteller at et viktig prinsipp i forurensningsloven er at «forurenser betaler». Vanlig prosedyre for opprydding, dersom forurenser er kjent, er varsel om pålegg om opprydding, pålegg om opprydding og til slutt tvangsmulkt. Dersom forurenser ikke er kjent, tar kommunen kontakt med grunneier. Grunneier kan ikke pålegges å rydde opp i avfallet på samme måte som eier av avfallet¹. Dersom en grunneier uforskyldt har fått avfall dumpet på sin eiendom, og man ikke finner den

¹ Forurensningsloven § 37: «Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd. (...)»

ansvarlige, kan kommunen benytte forurensningsloven § 7 fjerde ledd til å pålegge grunneier å fjerne dette. For å bruke denne paragrafen må det være fare for forurensning² knyttet til forsøplingen.

Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen jobber for å holde kommunen fin og ryddig, og legger til rette for at det skal være enkelt å plukke søppel og levere dette. Kommunen bidrar med utstyr og henting av søppel for frivillige som ønsker å rydde. I tillegg har kommunen og Statsforvalteren et samarbeid der utvalgte skoleklasser rydder strandområder i flere av kommunens fuglefredningsområder og naturreservat. Kommunen tilrettelegger for rydding og henting av avfall under den nasjonale Strandryddeuka, og kommunen er behjelpelig med å hente avfall som ligger vanskelig til.

3.3.4 Oljetanker

Levanger kommune har en egen forskrift om nedgravde oljetanker. Forskriften gjelder alle nedgravde tanker uavhengig av størrelse.

Den 1. januar 2020 ble det forbud mot å fyre med mineralolje som oppvarming av boliger. Kommunen ble involvert som lokal forurensningsmyndighet i et utslipp fra en tank lokalisert på Staup. Dette var en tank som Fylkeskommunen hadde ansvaret for. Kommunen har ikke en fullstendig oversikt over antallet oljetanker i kommunen, da det ikke er foretatt tidligere registreringer av dette. Det er i hovedsak Brann og redning som har samlet dokumentasjon på dette over tid, men enhet landbruk, miljø og arealforvaltning har også en viss oversikt. Grunnen til at man ikke har oversikt over dette, er at oljetanker i utgangspunktet ikke har vært en del av informasjonen som har blitt registrert i matrikkelen. Oljetanker har dermed blitt registrert i de tilfellene hvor det er kjent at det finnes en oljetank.

Klima- og miljørådgiver forteller at nedgravde oljetanker som ikke er konvertert til biobrensel, regnes som tatt ut av bruk og skal graves opp, uansett størrelse. Kommunen har en lokal forskrift for dette. Eier av tank og/eller firma for rengjøring av tank skal sende inn dokumentasjon om at tanken er tatt ut av bruk, tømt og rengjort til kommunen. I noen få tilfeller

² Forurensningsloven § 6 har følgende definisjon av forurensning: «Med forurensning forstås i denne lov:

1. tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen,
2. støy og rystelser,
3. lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndigheten bestemmer,
4. påvirkning av temperaturen

som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Som forurensning regnes også noe som kan føre til at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe, eller som sammen med miljøpåvirkning som nevnt i nummer 1 til 4, er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.»

kan kommunen gi tillatelse til at tanker som er permanent tatt ut av bruk, ikke graves opp, men i stedet rengjøres og fylles med rene løsmasser som sand, grus eller lignende. Dette er søknadspliktig. Kommunen informerer om regelverk rundt oljetanker på sin hjemmeside.

Konstituert brannsjef forteller at feierne i kommunen følger opp oljetanker gjennom å ha tilsyn på gamle fyringssystemer. De har ikke tilsyn på selve tanken. De har dokumentasjon på oppfølgingen i systemet KOMTEK. Gjennom feierne har de dermed oversikt over hvilke eiendommer som har nedgravde oljetanker.

3.3.5 Brenning av avfall

Kommunen har en forskrift om åpen brenning og brenning av avfall. Dette følges opp av klima- og miljørådgiver. Hun sier kommunen fulgt opp flere saker etter denne forskriften.

Konstituert brannsjef forteller at brannvesenet aktivt har orientert om at søppelbrenning ikke er lovlig. Brann og redning rykker ut til meldinger om slik bålrensning, noe som rutinemessig meldes til politiet som utsteder forelegg. Det er god dialog mellom brannvesenet og kommunen.

Revisor har bedt om å få se de tre siste sakene om brenning av avfall.

Tabell 2. Saker om brenning av avfall

År	Meldt av	Type brenning	Kontakt med grunneier	Svar fra grunneier
2018	Turgåere	Brenning og nedgraving av avfall	Varsel om pålegg. Dersom kommunen mottar skriftlig tilbakemelding om opprydding, unngås pålegg. Frist 30.11.2018.	Opprydding gjennomført, 02.12.2018
2020	Statens Naturoppsyn	Forsøpling og brenning av avfall	Varsel om pålegg. Dersom kommunen mottar skriftlig tilbakemelding om opprydding, unngås pålegg. Frist 31.01.2021	Opprydding gjennomført, 31.01.2021.
2022	Brann, politi	Ulovlig bålrensning og brenning av avfall	Varsel om pålegg. Dersom kommunen mottar skriftlig tilbakemelding om opprydding, unngås pålegg. Frist 25.01.2022.	Opprydding gjennomført, 24.01.2022.

Kilde: Saksdokumentasjon og korrespondanse tilsendt fra kommunen

Tabellen viser tre eksempler på brenning av avfall, og hvordan disse er fulgt opp. I alle sakene er det gitt varsel om pålegg, og i alle saker er opprydding gjennomført.

3.3.6 Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn

Formålet med plan- og bygningsloven § 28-1 er å sikre at det ikke skal opprettes nye grunneiendommer eller endring av disse, eller igangsettes utbygging der natur- eller miljøforholdene i området kan innebære en fare eller vesentlige ulempe. Med naturforhold menes naturgitte omstendigheter, eksempelvis skred, flomutsatte områder eller steder med høy radonforekomst. Miljøforhold viser til fysiske tiltak i det ytre miljø som er skapt eller følger av menneskelig aktivitet. Det kan være søppelfyllinger, forurenset grunn mv. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2018)

Dersom kommunen har mistanke om at et område det skal bygges på, har forurenset grunn, må man kartlegge risiko og vurdere tiltak.

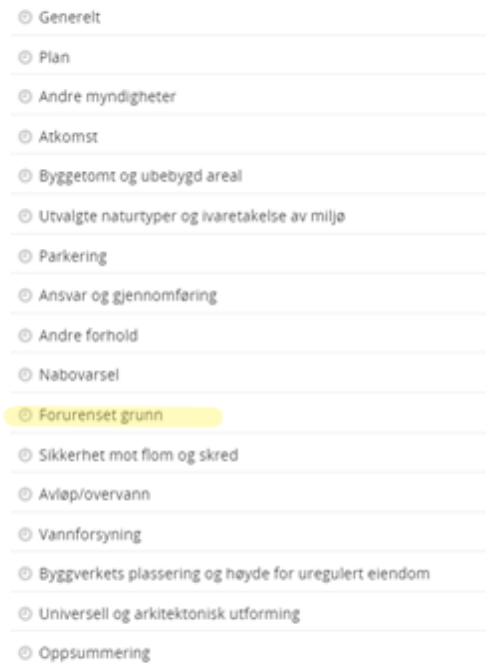
For byggesaker har kommunen nå opprettet sjekklister hvor blant annet det med forurensning skal sjekkes ut før tillatelse gis. Sjekklister inngår nå i saksbehandlingssystemet og er noe saksbehandler må krysse av før tillatelse gis. Kommunen benytter Elements e-byggesak for sin saksbehandling. Sjekklister kommer inn som en rutine i saksbehandlingen i oktober/november i år, som følge av overgang til nytt system. Det vises for øvrig til at kommunen forholder seg til veileder for forurenset grunn og at det forutsettes at søkere også legger denne til grunn.

Byggesaksbehandler forteller at de behandler utslippstillatelser i henhold til plan- og bygningsloven og forurensningsforskriften. Det stilles krav til et foretak når det gjelder ansvaret for prosjektering og utføring av renseanlegg. Det er rutiner om at byggesak skal sjekke i vannnett.no tilknyttet forhold om rensing. Det ble avholdt et kurs i regi av kommunen for å gi informasjon til ansvarlige søkere. Det var hentet inn to eksterne foredragsholdere til dette. Byggesaksbehandler forteller at de fleste områder som bygges ut er regulerte områder hvor det allerede er offentlig avløp. Å gi et pålegg til forurenser om å etablere bedre renseanlegg, kort tid før et kommunalt avløpsanlegg kommer i nærheten i nærmeste framtid, anses som dårlig praksis og er noe kommunen ønsker å unngå.

I bygge- og delingssaker er saksbehandlerne rutinemessig inne i databasen grunnforurensning.no. Kommunens superbruker kan legge inn nye forurensningslokaliteter i grunnforurensningsdatabasen. Dersom byggesaksbehandler har kunnskap om forurensningslokaliteter, videreformidles dette til superbrukeren.

Byggesaksbehandlerne sørger for at tilstrekkelig dokumentasjon følger med fra ansvarlig søker. Byggesak kan også føre tilsyn i byggesaker.

Under vises en sjekklister for byggesak som er innebygd i saksbehandlersystemet:

Figur 7. Sjekkliste i byggesaker som er innebygd i saksbehandlersystemet

Byggesaksbehandler sitt inntrykk er at rutinen er tydelige nok med tanke på utslippssaker. Vedtaksmalen er bygd opp som en sjekkliste. Når det gjelder støy skal også søker dokumentere og tilfredsstille krav til støy. Teknisk enhet har ansvar for utredning av luftkvalitet, med bistand fra saksbehandler plan og miljø. I søknader om riving, skal det følge med miljøsaneringsdokumentasjon og en sluttrapport. Når sluttrapport med kvittering for innlevert avfall mottas av byggesak, skal det utstedes en ferdigattest.

Det hender at brann bistår med «riving» gjennom en brannøvelse. Her er det også krav om en byggesøknad og miljøsaneringsbeskrivelse/sluttrapport med kvittering for innlevert avfall. Det kan bli aktuelt med tiltaksrapport for forurenset grunn.

Kommunalsjef forteller at det i forbindelse med utbygging av Levanger Brygge 2 i sentrum måtte tas en opprydning i forbindelse med en nedlagt bensinstasjon på tomta. Kommunen henvendte seg til tidligere eier, Coop, som tok denne utgiften.

I forbindelse med bygging av en ny brannstasjon var det et spørsmål om håndteringen av en villfylling. Her var det kommunen som måtte rydde opp. Enhetsleder landbruk, miljø og arealforvaltning forteller at det har vært flere søppelfyllinger i kommunen tilbake i tid.

Revisor har etterspurt eksempler på saker om forurenset grunn.

Tabell 3. Eksempler på byggesaker i forurenset grunn

Sted	Type forurensning	Tiltak	Konklusjon
Heggli 3	Mistanke om forurensning fra gartnerivirksomhet	Miljøteknisk undersøkelse bestilt av tiltakshaver. Undersøkelsen påviste ikke forurensning.	Ikke restriksjoner på bruk av masse på eiendommen
Fides/Levanger brygge	Registrert som kommunalt deponi. Fylkesmannen hadde delegert myndighet på denne grunnforurensningslokaliteten.	Levanger kommune engasjerte Norconsult til å gjøre miljøteknisk undersøkelse. Påvist forurensning over normverdi.	Statsforvalteren godkjente tiltaksplan. Kommunen har godkjent rammetillatelse.
Frol barnehage	Ikke mistanke om forurensning.	Gjennomført miljøtekniske undersøkelser, påvist forurensning.	Kommunen godkjente tiltaksplan. Forurensede masser kjørt til godkjent deponi.

Kilde: Saksdokumentasjon og korrespondanse tilsendt fra kommunen

Revisor har spurt om årsak til at disse eiendommene ble undersøkt. Klima- og miljørådgiver har svart ut spørsmålet. Hun viser til forurensningsforskriften § 2-4, hvor det står følgende:

Tiltakshaver skal vurdere om det er forurenset grunn i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført.

Dersom det er grunn til å tro at det er forurenset grunn i området, skal tiltakshaver sørge for at det blir utført nødvendige undersøkelser for å få klarlagt omfanget og betydningen av eventuell forurensning i grunnen. Undersøkelsene skal som minimum avklare om normverdier, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, er overskredet.

Dersom undersøkelsene viser at det er forurenset grunn, jf. § 2-3 bokstav a, kreves det ytterligere undersøkelser og vurderinger for å klargjøre eventuelle konflikter mellom miljøhensyn og brukerinteresser og behov for tiltak.

I Heggli 3 hadde det tidligere vært gartneri med drivhus på tomta, og man vurderte at det var en risiko for at grunnmassene på tomta hadde blitt forurenset i forbindelse med gartneriets virksomhet. Eiendommen var ikke registrert i Grunnforurensningsdatabasen, men med bakgrunn i tidligere virksomhet var det automatisk mistanke om forurensning.

For Fides/Levanger brygge, var det tidligere en fylling med innhold av husholdnings- og bygningsavfall. I Norconsults miljøtekniske rapport framkommer det at deler av indre havn var søppelfylling på 50-60-tallet og at resten av området ble fylt ut på 70-tallet med elvemasser, jord- og steinmasser, samt muligens noe søppel. I østlig del av tiltaksområdet var det tidligere en bensinstasjon og mekanisk verksted. Alt dette gir grunn til å tro at området var forurenset. Levanger brygge lå inne i Grunnforurensningsdatabasen da denne saken kom opp.

For Frol barnehage, var det ikke mistanke om forurensning på tiltaksområdet. Det ble likevel gjort en innledende miljøteknisk grunnundersøkelse basert på 9 prøvesjakter tatt med gravemaskin. Grunnen til dette var bygging av ny barnehage og planlegging av terrenginngrep i form av masseutskifting av det øverste laget med jord. Området var ikke registrert i Grunnforurensningsdatabasen. I henhold til forurensningsforskriften § 2-4 skal tiltakshaver vurdere om det er forurenset grunn i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført. I plan- og bygningsloven § 28-1 står det at grunn bare kan bebygges dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Tiltakshaver vurderte ut fra dette at grunnundersøkelser var nødvendig. Det er også krav om renere jord i en barnehage. Mulige kilder til forurensning kunne vært forurensning av pesticider fra landbruk og eventuelt oljesøl fra landbruksmaskiner. Det ble tatt 12 supplerende prøver med spade mellom 0 og 0,5 meter etter at det ble påvist forurensning av arsen og fri cyanid. I forbindelse med bygging av barnehager er det viktig å dokumentere at lekearealene tilfredsstillers kvalitetskriterier for jord i barnehager, lekeplasser og skoler, da barn er følsomme for direkte eksponering av miljøgifter i jord. (Statens forurensningstilsyn 2007)

3.4 Vurdering

Kommunen har etablert nødvendige rutiner for oppfølging av forurensningssaker.

Kommunen benytter i hovedsak maler og rutiner utarbeidet av Miljødirektoratet. I de tilfellene hvor det er behov for andre rutiner eller maler, bearbeider ansatte i kommunen disse slik at de

passer til den enkelte saken. Revisor vurderer derfor at kommunen har etablert nødvendige rutiner for å følge opp forurensningsaker.

Kommunen veileder parter og interessenter til å ivareta sine behov.

Revisor vurderer at kommunen opplyser parter og interessenter til å ivareta sine behov, både via informasjon på hjemmesiden og gjennom direkte dialog med de berørte. I de sakene hvor kommunen pålegger opprydding, er god kommunikasjon og dialog med grunneier/forurenser i fokus.

Kommunen følger opp forsøplingssaker, og avslutter disse så langt det er mulig.

I denne rapporten framgår oppfølging av to forsøplingssaker. Kommunens kommunikasjon med forurenser viser at sakene følges opp. Det er ikke alltid sakene kan avsluttes på en god måte. Dette handler, etter revisors inntrykk, om at oppryddingssaker er komplekse og at det tar tid å ordne opp. I noen tilfeller kan det være slik at det ryddes opp, men forsøplingen fortsetter og det kreves videre oppfølging fra kommunen. Revisor vurderer at kommunen over år har jevnlig kontakt med grunneiere, og følger opp gjennom å ha tilsyn og be om dokumentasjon på oppryddingen.

Kommunen pålegger den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander

Oppfølgingen av forurensningsaker viser at kommunen pålegger de ansvarlige opprydding, og ber om dokumentasjon på opprydding og at avfallet er levert til godkjent mottak.

Kommunen tar stilling til henvendelse om opprydding av avfall, eller om betaling av utgiftene til opprydding av avfall.

Revisor har ingen data som tilsier at kommunen ikke følger opp henvendelser fra innbyggere, fordi disse (hvis de finnes) ikke fanges opp i denne gjennomgangen. Vi har etterspurt oppfølging av saker og spurt om det finnes saker som ikke er fulgt opp. Kommunen kjenner ikke til saker hvor de har mottatt tips, men ikke fulgt opp.

Kommunen har oversikt over og fører kontroll med nedgravde oljetanker gjennom feiernes aktivitet og dokumentasjon på anlegg som er i bruk. Kommunen har ikke oversikt over alle nedgravde oljetanker i matrikkelen, da dette ikke alltid har vært registrert der og en samordning med informasjon fra feierne mangler.

Revisor kan derfor ikke bekrefte at kommunen har den totale oversikt og dermed ikke fører kontroll med alle tanker, da det ikke finnes en systematisk oversikt over dette.

Kommunen følger opp åpen brenning og åpen brenning av avfall.

Revisor har sett på oppfølgingen av tre saker om brenning av avfall. Samtlige er fulgt opp. Kommunen har en egen forskrift som legger føringer for oppfølging av dette. Det er brannvesenet som har den praktiske oppfølgingen av slike saker.

Kommunen har rutiner og praksis for å sikre at bygging eller deling av grunn ikke skjer dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe, men revisor er usikker på om man har etablert et tilstrekkelig god nok oversikt over forurensede lokaliteter slik at også saksbehandlere uten lokalkunnskap skal kunne fange opp forurensede lokaliteter i sin saksbehandling.

Kommunen bør på bakgrunn av dette vurdere om man har god nok oversikt over mulig forurensning.

3.5 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Levanger kommune følger opp konstatert forurensning og risiko for forurensning. Det er noe usikkerhet knyttet til kommunens oversikt over forurensning og dermed risiko for at det kun er ansatte med lokalkunnskap som er i stand til å følge opp forurensningen i kommunen på en god måte.

3.6 Anbefalinger

Revisor har følgende anbefaling:

- Kommunen bør systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning

KILDER

Innherred IUA. n.d. 'Om Oss'. Retrieved 28 March 2023 (<https://iuait.no/om-oss/>).

Klima- og miljødepartementet. 1983. *Forurensningsloven*.

Klima- og miljødepartementet. 2004. *Forurensningsforskriften*.

Kommunal- og distriktsdepartementet. 2021. *Kommuneloven*.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2018. *Samfunnssikkerhet i Planlegging Og Byggesaksbehandling, Rundskrift H-5/18*.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2019. 'Nasjonale Forventninger Til Regional Og Kommunal Planlegging 2019-2023'

Kystverket. 2020. 'Nasjonal Beredskapsplan Mot Akutt Forurensning'.

Levanger kommunestyre. 2018. 'Forskrift Om Nedgravde Oljetanker, Levanger Kommune, Trøndelag'. Retrieved 23 January 2023 (<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2018-12-12-1928>).

Miljødirektoratet. 2017. 'Veileder - Grunnforurensning'.

Miljødirektoratet. 2022. 'Veileder: Følge Opp Forsøpling'. Retrieved 16 January 2023 (<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/for-myndigheter/folge-opp-forsopling/>).

Miljøverndepartementet. 1998. 'Kommunens Myndighet Og Plikter Etter Forurensningsloven'. T-5/98. Retrieved (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-598-kommunens-myndighet/id108212/>).

Statens forurensningstilsyn. 2007. 'Veileder for Undersøkelse Av Jordforurensning i Nye Barnehager'.

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

Kartlegging og oppfølging av tips og funn

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (§7) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Forurensningsloven
- Forurensningsforskriften
- Avfallsforskriften

Kommunene har myndighet og plikter etter forurensningsloven. Forurensningsloven har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning, redusere eksisterende forurensning, redusere mengden av avfall og fremme en bedre behandling av avfall. Videre skal loven sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse. (Klima- og miljødepartementet 1983)

Forurenset grunn defineres på følgende vis i forurensningsloven:

forurenset grunn: jord eller berggrunn der konsentrasjonen av helse- eller miljøfarlige stoffer overstiger fastsatte normverdier for forurenset grunn, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, eller andre helse- og miljøfarlige stoffer som etter en risikovurdering må likestilles med disse. Grunn der konsentrasjonen av uorganiske helse- eller miljøfarlige stoffer ikke overstiger lokalt naturlig bakgrunnsnivå i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført, skal likevel ikke anses for forurenset. Grunn som danner syre

eller andre stoffer som kan medføre forurensning i kontakt med vann og/eller luft, regnes som forurenset grunn dersom ikke annet blir dokumentert.

Som følge av forurensningsloven har kommunen flere roller. Kommunen skal se til at plikter overholdes, eksempelvis plikt til å ha tilstrekkelig beredskap mot akutt forurensning. Kommunen er også forurensningsmyndighet og kan gi pålegg etter forurensningsloven § 37 om opprydding av avfall. Videre kan kommunen også være forurensner, og må søke om tillatelse etter lovens § 11 for kommunale anlegg for forbrenning av avfall eller for utslipp av kommunalt avløpsvann. (Miljøverndepartementet 1998) § 37 fastsetter at kommunen kan gi pålegg om opprydding innen en viss frist, eller at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28 skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding.

§ 49 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å kreve opplysninger, herunder myndighet til å innkreve de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne utarbeide avfallsplaner etter § 33a.

Kommunen skal utarbeide plan for reduksjon og håndtering av avfall i kommunen (avfallsplan)

Kommuneloven § 25-1 om internkontroll i kommunen og fylkeskommunen, slår fast at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Internkontrollen skal dokumenteres i det omfang som er nødvendig.

Faktaark M-810/ 2017 fra Miljødirektoratet om kommunenes oppgaver ved terrenginngrep i forurenset grunn, viser til kommunens plikt etter forurensningsforskriften § 2-9 om at kommunen må registrere opplysninger i Miljødirektoratets database Grunnforurensning.

Veileder T-598 om kommunens myndighet etter forurensningsloven, inneholder veiledning om kommunens generelle oppgaver. Dette er knyttet til § 2, om samordning med planmyndighetene:

Forurensningsmyndigheten og planmyndigheten skal samordne sin virksomhet slik at planlovgivningen sammen med forurensningsloven brukes for å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer. I forurensningsloven § 11 heter det videre at forurensningsspørsmål om mulig skal søkes løst for større områder under ett og på grunnlag av planer. Av forurensningsloven § 33 a om utarbeidelse av avfallsplaner framgår det at avfallsplan etter forurensningsloven og kommuneplan etter plan- og bygningsloven skal samordnes. Plan- og bygningsloven § 68 krever at grunn bare kan deles eller bebygges dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig

ulempe som følge av natur eller miljøforhold. Dette innebærer bl.a. at kommunen forutsettes å ha oversikt over kjente lokaliteter med grunnforurensning innen kommunen.

Hvert fjerde år legger regjeringen fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling. Forventningene til kommunal planlegging 2019-2023 ble vedtatt 14. mai 2019.(Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2019). Blant disse forventningene finner vi:

- Legge FNs bærekraftsmål til grunn for areal- og samfunnsplanlegging
- Vektlegge arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser brukes i planleggingen.
- Kommunene identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen.
- Kommunene vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.
- Kommunene sikrer trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning

Plan- og bygningsloven § 11-8 a fastsetter at kommunens arealplan skal fastsette hensynssoner i klassene sikrings-, støy- og faresone med angivelse av fareårsak eller miljørisiko.

Etter forurensningsloven § 48 er det også innenfor kommunens myndighetsområde å føre tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen og med håndteringen av avfall.

Kommunen kan gi pålegg etter § 37 om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydning.

Etter § 37 kan kommunen gi pålegg om å rydde opp i avfall o.l., eller betale for opprydning. Kommunen kan på eget initiativ gi pålegg om at den som har handlet i strid med § 28 skal rydde opp eller fjerne avfallet, eller at han skal dekke rimelige utgifter til fjerning av avfall eller opprydning. Dersom noen ber kommunen om å gi pålegg om opprydning av avfall, skal kommunen ta stilling til henvendelsen.

Kommuneloven stiller krav til internkontroll i § 25-1.

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. Utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. Ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I Prop. 46 L (2017-2018) (kommuneloven), side 269, vises det til at kommunens internkontroll skal være en kontroll med hele administrasjonens virksomhet, det vil si all virksomhet som ligger innenfor ansvaret til rådmannen. Videre at:

- (side 270) Både den sentrale administrasjonen og alle sektorer innenfor kommunen er omfattet. Kommunestyret har det overordnede ansvaret. De ulike tjenesteområdene i kommunen må involveres i internkontrollarbeidet, som for eksempel risikovurderinger, tilpasninger og innretning på internkontrollen og formalisering av rutiner.
- (side 271) Målet om at lover og forskrifter skal følges vil etter departementets vurdering også indirekte dekke noen av de andre målene om eksempelvis bygging av feil og læring i organisasjonen. (...) Videre skal kommunens internkontroll innrettes slik at den er systematisk, risikobasert og tilpasset den enkelte virksomhet eller aktivitet innad i kommunen. (...) Videre at det skal jobbes systematisk med internkontrollen. Dette innebærer at det må gjøres et planmessig arbeid
- (side 272) Risikovurderinger blir sentralt og kommunen må gjøre en vurdering av sannsynligheten for at regler ikke følges, og hvilke konsekvenser det kan få i en risiko- og vesentlighetsanalyse. Det er viktig med internkontroll der det er høy risiko for at det skal skje noe feil, og der konsekvensene av feil er store.
- (side 273) Å beskrive hovedoppgaver, mål og organisering kan gjøres ved oversikt over lederstrukturer, rapporterings- og styringslinjer, delegering og funksjonsbeskrivelser. (...) For å sikre regeletterlevelse i kommunen, vil det i praksis være nødvendig med rutiner og prosedyrer som er tilpasset det området de skal gjelde for. (...)

Internkontrollen skal også avdekke avvik. Rådmannen må dermed sørge for en internkontroll som legger til rette for at avvik avdekkes, og at de følges opp. Dette må imidlertid gjøres på en systematisk måte og ut fra konkrete risikovurderinger. Tiltak som iverksettes må være egnet for å sikre at lover og forskrifter etterleves.

- (side 274) Videre at internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig og at evaluering gjennomføres ved behov for endringer i denne.

Det finnes i liten grad konkrete lovkrav gjeldende for kommunens organisering og planlegging av forurensningsarbeidet. Internkontrollbestemmelsene i kommuneloven benyttes derfor for å utlede kriterier om internkontroll i arbeidet.

Forurensningsloven § 43 fastsetter at kommuner skal sørge for **beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning** som kan inntreffe i eller få skadevirkninger for kommunen, og som ikke er dekket av privat beredskap. Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning slår fast at kommunen er ansvarlig for å etablere beredskap for å stanse, fjerne og begrense virkningen av mindre tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av privat beredskap etter forurensningsloven § 40. Kommunens beredskap mot akutt forurensning skal etableres gjennom interkommunalt samarbeid i henhold til § 7. Den enkelte kommune skal i tillegg etablere en begrenset, lokal beredskap som kan håndtere små hendelser og som sikrer at en førsteinnsats kan igangsettes raskt. Den lokale og den interkommunale beredskapen skal samlet utgjøre kommunens beredskap mot akutt forurensning. § 4 stiller krav til at kommunen skal kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen. Kommunen skal analysere miljørisikoen forbundet med mindre tilfeller av akutt forurensning forårsaket av blant annet kjemikalier, herunder petroleumsprodukter og andre oljeprodukter, og farlig avfall. Miljørisikoanalysen skal ta utgangspunkt i hendelser som kan føre til mindre tilfeller av akutt forurensning og som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger i kommunen. Miljørisiko for de identifiserte hendelsene skal analyseres. Ut fra analysen skal det velges representative scenarioer som skal være dimensjonerende for beredskapen. Scenarioene skal være konkrete og blant annet beskrive mulig omfang av forurensningen og varighet av aktuelle hendelser. § 5 stiller krav til at kommunen, på grunnlag av miljørisikoanalysen og dimensjonerende scenarioer, utarbeide en beredskapsanalyse. For hvert scenario skal det bestemmes og begrunnes:

- a. Organisering av beredskapen
- b. Nødvendig beredskapsutstyr,
- c. Nødvendig mannskap og
- d. Responstid

Nasjonal beredskapsplan presenterer at de enkelte kommuner og IUA (interkommunale utvalg mot akutt forurensning) skal gjennom risiko- og beredskapsanalyser etablere en oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere, jf. forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning. Dersom den ansvarlige forurensner er ukjent, eller ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak, har kommunen plikt til å aksjonere. Dette følger av forurensningsloven § 46 annet ledd. Kommunen skal aksjonere uavhengig av omfanget av den akutte forurensning, og aksjonsplikten går dermed lenger enn beredskapsplikten. Det gjelder også akutt forurensning som inntreffer utenfor kommunen, men som medfører skadevirkninger innen kommunen. (Kystverket 2020)

Ved mindre hendelser skal kommunen sette i verk tiltak på egen hånd, eller benytte seg av inngåtte avtaler om interkommunalt samarbeid (IUA) for å ivareta kommunens beredskaps- og aksjonsplikt. Interkommunalt samarbeid er lovpålagt, og skal organiseres etter kommuneloven eller som IKS. (Kystverket 2020)

Ved kommunal aksjon, der berørt kommune selv håndterer utslippet, kan vertskommunen i IUA bistå med råd om innsatsen og med utstyr/personell på skadestedet. Dette er kun bistand til skadestedskommunen, som har ansvaret for hele aksjonen. Størrelsen og kompleksiteten på uønskede hendelser enkeltkommuner selv kan håndtere varierer ut fra enkeltkommunens risiko- og sårbarhetsvurderinger, egenkompetanse og kommunens egne ressurser. Brannsjefen er normalt innsatsleder inntil eventuelt IUA overtar. (Kystverket 2020)

Ved hendelser utover det den enkelte kommune selv kan håndtere, kan den interkommunale beredskapen i samråd med kommunen, overta aksjonsansvaret. Dette kan skje enten ved at IUA etablerer seg eller at vertskommunen aksjonerer på vegne av utvalget. Innsatsledelsen må fremgå av beredskapsplanen for IUA. (Kystverket 2020)

Utlede kriterier:

- Kommunen skal ha oversikt over forurensningslokaliteter i egen kommune
- Kommunen skal sørge for rapportering til Grunnforurensning
- Kommunen skal følge opp den alminnelige forurensningssituasjonen og forurensning fra enkelte kilder.
- Kommunen skal gjennom risiko- og beredskapsanalyser etablere en oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere
- Kommunen skal kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen

Oppfølging av risiko for og konstatert forurensning

Det er utarbeidet en veileder til kommunene om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven. (Miljøverndepartementet 1998) Her presenteres det at kommunen har følgende myndighet etter forurensningsloven:

Avløp

- Kommunen har myndighet til å kreve omlegging og utbedring av stikkledning
- Kommunen kan bestemme at avløpsvann ledes inn i en annens avløpsanlegg og kan kreve tilknytning til eksisterende avløpsanlegg
- Kommunen kan kreve kostnadene dekket i samsvar med lov om kommunale vass- og kloakkavgifter. Kommunen kan kreve refusjon i henhold til bestemmelsene i plan og bygningsloven
- Kommunen har myndighet og plikt til å dekke kostnader om avfallsinnsamling og tømning av slamavskillere mv. gjennom gebyrer. Kommunen kan kreve slamavskillere utkoblet
- Kommunen kan gi tillatelse til bruk av slam
- Kommunen kan gi tillatelse til utslipp fra separate avløpsanlegg
- Fylkesmannen kan bestemme at kommunen skal ha myndighet til å gi pålegg om rensetiltak for eksisterende virksomheter som omfattes av forskrift om utslipp av oljeholdig avløpsvann og om bruk og merking av vaske- og avfettingsmidler
- Kommunen har myndighet til å fastsette strengere eller lempeligere krav enn det som følger av forskrift om forbud mot utslipp av kloakk m.m. fra skip i vassdrag og kystnære områder

Avfall

- Kommunen kan etter søknad unnta bestemte eiendommer fra den kommunale avfallsinnsamlingen
- Kommunen skal fastsette forskrifter om avfallsgebyr som skal dekke kommunens samlede utgifter ved avfallshåndteringen
- Kommunen kan gi pålegg for å sikre at avfallsbeholdere blir satt opp og tømt, og at det ryddes opp av dem som har ansvaret
- Kommunen kan gi pålegg om fjerning av avfall og opprydding i forbindelse med brudd på forurensningsloven § 28. Kommunen kan også gi pålegg om å dekke utgifter til opprydding. Kommunen kan pålegge opprydding og fjerning av større gjenstander
- Kommunen kan pålegge beredskapspliktige til å stille utstyr og personell til rådighet ved kommunale aksjoner mot akutt forurensning

- Kommunen har tilsynsmyndighet og myndighet til å treffe enkeltvedtak vedrørende nedgravde oljetanker innen kommunen. Kommunen har myndighet til å dispensere fra krav i forskriften og kan stille strengere krav

Generelt

- § 7 Innenfor sitt myndighetsområde, dvs. der kommunen har hjemmel til å utøve myndighet i medhold av delegeringsvedtak eller direkte i medhold av loven, kan kommunen gi pålegg etter 4. ledd.
- § 18 Der kommunen har myndighet til å gi tillatelse, følger også myndighet etter § 18 til å endre og omgjøre tillatelsen.
- § 49 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å kreve opplysninger, herunder myndighet til å innkreve de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne utarbeide avfallsplaner etter § 33a.
- § 50 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å foreta granskning.
- § 51 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å gi pålegg om undersøkelse.
- § 58 Krav om gjenopprettingserstatning til allmennheten ved skade som rammer utøvelse av allemannsretter utenfor næring mv., fremmes av kommunen når forurensningsskaden er begrenset til kommunen, jf. 2. ledd.
- § 73 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen gitt myndighet til å fastsette og frafalle forurensningsgebyr.
- § 74 I forbindelse med pålegg innenfor kommunens myndighetsområde etter § 7, 4. ledd eller § 37 er kommunen gitt myndighet etter § 74, 1.-3. ledd til å sørge for umiddelbar gjennomføring.
- § 75 I forbindelse med gjennomføring av tiltak innenfor kommunens myndighetsområde etter §§ 7, 37, 46 og 74 er kommunen gitt myndighet til å benytte annen manns eiendom.
- § 78 Innenfor sitt myndighetsområde kan kommunen begjære påtale, jf. 3. ledd.
- § 79 Ved ulovlig håndtering av avfall gjelder tilsvarende som etter § 78.

Videre har kommunen en rekke plikter. Veilederen presenterer følgende plikter:

Avløp

- Kommunen er ansvarlig for drift og vedlikehold av avløpsanlegg som helt eller delvis eies av kommunen
- Kommunen skal sørge for tømning av slamavskillere, privéter, tette tanker for ubehandlet sanitært avløpsvann mv. Kommunen skal også sørge for nødvendige anlegg for tømning av avløpsvann fra bobiler, fritidsbåter mv.
- Kommunen skal oppbevare tilsendte opplysninger om slam fra slamprodusenter/leverandører i minst ti år

Avfall

- Kommunen skal ha anlegg for opplag eller behandling av forbruksavfall og avløps slam, og plikt til å ta imot slikt avfall og slam
- Kommunen skal sørge for innsamling av forbruksavfall. Kommunen kan fastsette forskrifter om innsamlingen
- Kommunen skal utarbeide plan for reduksjon og håndtering av avfall i kommunen (avfallsplan)
- Kommunen skal fastsette gebyrer til dekning av kostnader forbundet med avfallssektoren
- Kommunen har plikt til å sørge for oppsetting og tømning av avfallsbeholdere på utfartssteder og sterkt berørte offentlige steder der en må regne med at avfall vil bli gjensatt dersom ingen andre virksomheter har slik plikt. I tilknytning til tømning skal det foretas rimelig opprydning i området
- Kommunen plikter å ta stilling til henvendelse om opprydding av avfall, eller om betaling av utgiftene til opprydding av avfall
- Kommunen skal sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud for mottak av kasserte KFK-holdige kuldemøbler i kommunen, og skal sørge for videre håndtering av disse i samsvar med forskriften.
- Kommunen skal sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud i kommunen for mottak av spesialavfall fra husholdninger og virksomheter med mindre enn 400 kg spesialavfall i året.
- Kommunen plikter å ha tilstrekkelig tilbud om mottak av EE-avfall.
- Kommunen eller havnestyret i kommunen er ansvarlig for at det etableres og drives en mottaksordning for skipsavfall fra skip større enn 400 brutto registertonn.

Akutt forurensning

- Kommunen skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som ikke dekkes av privat beredskap

- Kommunen skal iverksette aksjoner mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning dersom den ansvarlige ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak
- Kommunen skal fastsette grensene for forskriftens geografiske virkeområde (forskrift om tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker), sett hen til kommunens verdifulle natur-, kultur-, friluft- og landbruksområder, tettbygde strøk, og områder hvor oljelekkasje vil kunne føre til forurensningsmessige konsekvenser for grunnvann, vassdrag og sjø. Kommunen har plikt til å føre tilsyn med at bestemmelsene i forskriften overholdes. Forskriften pålegger kommunen å etablere og ajourføre et register med nødvendige opplysninger om nedgravde oljetanker innen kommunen

Miljødirektoratet presenterer at kommunens viktigste roller og ansvar er følgende:

- Kommunen skal drive tilsyn og pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen kan pålegge den ansvarlige å sende inn nødvendige opplysninger eller gjøre undersøkelser
- Kommunen kan vedta tvangsmulkt med hjemmel i forurensningsloven for å sikre at den ansvarlige rydder opp innen fastsatt frist
- Kommunen kan gjennomføre oppryddingen selv i enkelte tilfeller og kreve refusjon av forurenseren i etterkant

Dersom kommunen ikke velger å gi pålegg om opprydding i en sak som noen har bedt kommunen følge opp, er dette å betrakte som et enkeltvedtak som kan påklages.

Kommunen har hjemmel for å gi pålegg om å komme med opplysninger som er nødvendige for kommunens oppgaver etter forurensningsloven. Den som har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense eller føre til avfallsproblemer, plikter (uten hinder av taushetsplikt) å gi forurensningsmyndigheten eller andre offentlige organer som er nødvendige for gjennomføring av gjøremål etter loven. Kommunen kan eksempelvis kreve opplysninger fra den ansvarlige dersom det er tvil om forurensningsvirkningene av et utslipp, eller det er mistanke om fare for forurensning fra for eksempel lagring av gjenstander, kjemikalier, gjødsel med videre.

Kommunen kan gi pålegg om undersøkelser etter § 51. Bestemmelsen pålegger den ansvarlige å bringe frem nye opplysninger. § 49 om opplysningsplikt gjelder opplysninger den ansvarlige kjenner til på forhånd.

Etter forvaltningsloven § 11 har forvaltningsorganene innenfor sitt område en alminnelig veiledningsplikt. Formålet med veiledningen skal være å gi parter og andre interesserte adgang til å vareta sitt tarv i bestemte saker på best mulig måte. Omfanget av veiledningen

må likevel tilpasses det enkelte forvaltningsorgans situasjon og kapasitet til å påta seg slik virksomhet.

Kommunen har myndighet til å følge opp forurensningssaker og ulovlig lagring av gjenstander. Miljødirektoratet har en veileder for hvordan man skal følge opp forsøplingssaker. (Miljødirektoratet 2022) Her er det lagt opp til følgende prosess:

1. Undersøke forsøplingen
2. Pålegge å rydde opp eller fjerne avfallet
3. Kontrollere om det er ryddet – tvangsmulkt?
4. Rydde opp selv eller anmelde saken
5. Avslutte saken (Fått melding om at det er ryddet – ny befarings)

Levanger kommune har en egen forskrift om åpen brenning og brenning av avfall. Formålet med forskriften er å hindre forurensning og helseproblemer i kommunen som følge av åpen brenning og brenning av avfall. Forskriften omfatter alt næringsavfall, husholdningsavfall og hageavfall. Det er et forbud mot åpen brenning i § 4, og unntak fra forbudet i § 5.

Kommunen har en forskrift om **nedgravde oljetanker**. (Levanger kommunestyre 2018) Det er fastsatt særlige bestemmelser, jf. forurensningsforskriften § 1-12. Det er fastsatt i § 4 at det skal gjennomføres periodiske tilstandskontroller etter forurensningsforskriften § 1-6. Dokumentasjon på tilstanden skal sendes til det ansvarlige brann- og redningsvesenet for kommunen. Nedgravde oljetanker som ikke er i bruk, skal behandles i henhold til sentral forskrift § 1-8. Nedgravde tanker som ikke er i bruk og som ligger vanskelig til, kan søkes om å rengjøres og fylles med sand/grus i stedet for å graves opp. Slike godkjenninger skal dokumenteres av utførende både skriftlig og med billedmateriale.

Plan- og bygningsloven stiller krav til byggetomter. § 28-1 fastsetter at grunn bare kan bebygges, eller eiendom opprettes eller endres, dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Det samme gjelder grunn som utsettes for fare eller vesentlig ulempe som følge av tiltak. For grunn som ikke er tilstrekkelig sikker, skal kommunen om nødvendig nedlegge forbud mot opprettelse eller endring av eiendom eller oppføring av byggverk, eller stille særlige krav til byggegrunn, bebyggelse og uteareal.

Utlede kriterier:

- Kommunen må ha etablert nødvendige rutiner for oppfølging av forurensningssaker

- Kommunen skal drive tilsyn og pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen må veilede parter og interessenter til å ivareta sine behov
- Kommunen skal følge opp forsøplingssaker, og avslutte disse
- Kommunen skal pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen skal ha oversikt over og føre kontroll med nedgravde oljetanker
- Kommunen skal følge opp åpen brenning og åpen brenning av avfall
- Kommunen må sikre at bygging eller deling av grunn ikke må skje dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

VS: Uttalelse: Forvaltningsrevisjon om kommunen som forurensningsmyndighet

Bævre, Ingrid Okkenhaug <ingrid.baevr

Til Sunniva Tusvik Sæter

Kopi Johannes Nestvold; Ardon, Peter

Du svarte på meldingen 25.05.2023 10:04.

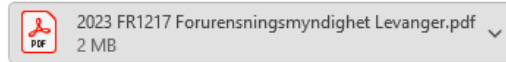
Svar

Svar til alle

Videre send

tor. 25.05.2023 10:02

Levanger kommune har mottatt utkast til forvaltningsrevisjonsrapport om Levanger kommune som forurensningsmyndighet. Kommunen har ingen merknader til utkastet.

Vennlig hilsen
Ingrid Okkenhaug Bævre

[Ingrid Okkenhaug Bævre](#)
Klima- og miljørådgiver
tlf.: 47 45 39 35

www.levanger.kommune.no
sentralbord: (+47) 74 05 25 00
postboks 130, 7601 Levanger

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

23/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/160 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Vedlegg

Orientering til kontrollutvalget på bakgrunn av spørsmål om bestillerkompetanse

Saksopplysninger

I sak 04/24 vedtok kontrollutvalget:

Kommunedirektøren bes om en orientering om

- Hva slags bestillerkompetanse kommunen har og hvordan den brukes.
- Hvordan etableres kommunens bestillerkompetanse ved forskjellige typer kjøp.
- Hvordan Levanger kommunes tilbud om avlastning og omsorgsstønning til foreldre som har særlig tyngende omsorgsarbeid er, og om det gir likebehandling.

Skriftlig redegjørelse ble mottatt av sekretariatet den 10. mars 2024. Det gis ingen muntlig redegjørelse i tillegg.

Så langt sekretær kan bedømme redegjørelsen, så svarere den ut utvalgets spørsmål. Utvalget foreslås å ta redegjørelsen til orientering.

Dato: 10.03.2024

Notat

Orientering til kontrollutvalget på bakgrunn av spørsmål om bestillerkompetanse

Henviser til sak 4/24, behandlet i kontrollutvalget, hvor det ble fattet følgende vedtak:

Kommunedirektøren bes om en orientering om

- Hva slags bestillerkompetanse kommunen har og hvordan den brukes.
- Hvordan etableres kommunens bestillerkompetanse ved forskjellige typer kjøp.
- Hvordan Levanger kommunes tilbud om avlastning og omsorgsstønning til foreldre som har særlig tyngende omsorgsarbeid er, og om det gir likebehandling.

Videre framkommer det av protokollen følgende:

Det ble stilt spørsmål ved om kontraktsinnholdet i de kontraktene som brukes ved en del anskaffelser i kommunen er så konkret og godt, at anskaffelsene dekker det reelle behovet på best mulig måte. Hva slags bestillerkompetanse har kommunen og hvordan brukes den? Og hvordan etableres kommunens bestillerkompetanse på forskjellige områder? Et omforent utvalg ønsker en redegjørelse fra kommunedirektøren om dette på et senere møte.

Etter nærmere samtale med leder for kontrollutvalget, har kommunedirektøren forstått det slik at spørsmålene i all hovedsak skal relateres til investeringer i form av bygging av kommunale formålsbygg. Det er med utgangspunkt i dette at kommunedirektøren svarer ut spørsmålene.

Spørsmålet, formulert under tredje strekpunkt svares ut for seg.

Hva slags bestillerkompetanse kommunen har og hvordan den brukes.

På generelt grunnlag har Levanger kommune tilfredsstillende bestillerkompetanse. Det er behovseierne ute i enhetene som bidrar i behovskartleggingen og evalueringen av de innkomne tilbudene. Det er disse som kjenner behovene og som kan vurdere om tilbudte vare/tjeneste er av god kvalitet. Nå skal det sies at det er ikke ALLE som er med i alle konkurransene, men alle sektorer og fagområder får tilbud om å stille med 1-2 personer, vurdert ut fra hva som skal anskaffes. I tillegg benyttes kompetansen som Innherred Anskaffelser besitter og som er med å ivareta behov som er knyttet til administrative og – økonomisk kapasitet. I tillegg gjennomfører IA oppfølging av leverandør og kontrakt i kontraktsperioden.

Hvordan etableres kommunens bestillerkompetanse ved forskjellige typer kjøp.

Det sendes ut informasjon om konkurransene til berørte sektorer/enheter og ber om innspill til hvem som har skal delta i faggruppen som skal bidra i konkurransen. Deretter inviteres det til et oppstartsmøte hvor man går gjennom forventninger til deltakernes engasjement og deres oppgaver. Det er de som er med i denne faggruppen som representerer kommunen og sitt fagområde.

Særlig om bestillerkompetanse i byggeprosjekter:

Prosjektorganisering:

Sikre en tydelig definering av roller og ansvar ved større investeringsprosjekter, samt at det er tilstrekkelig kapasitet i prosjektstrukturen.

- Vi har utviklet prosjekthåndboka på teknisk. Den er etablert i 2017, men ikke videreutviklet siden da, siden det kapasitetsmessig har vært fokus på å få gjennomført prosjekt som er vedtatt. I dag består investering/utvikling bygg av 1 fagansvarlig prosjekt på avdelingen, 1 prosjektleder (ansatt 05.09.22) og en på pensjonistavtale (timer) som tar mindre prosjekter. Det sier seg selv at man har begrenset kapasitet til å følge opp ivaretagelsen av bestillerkompetanse på systemnivå.

- Roller og ansvar er definert i Prosjekt-Håndboka.
- Ved oppstart i større prosjekter har man et internt oppstartsmøte. I dette interne oppstartsmøte vil man tydeliggjøre de forskjellige roller og ansvar.
- Videre vil man skriftlig formalisere brukergruppens rolle, ansvar og rettigheter i større byggeprosjekter.
 - Mulig måte å gjøre dette på er en avtale som signeres av deltakerne, som en bekreftelse på at dette er lest og forstått. Arkiveres på prosjektet. Har ikke utarbeidet forslag pr. dato. Mål om å ta det i bruk ved etablering av nye brukergrupper/prosjekter.
 - I alle prosjekt med brukergrupper fra 2012 til i dag er det kommunisert muntlig hvilken rolle de har.
- Prosjektleder/prosjektansvarlig har det totale ansvaret for økonomien i prosjektet, og har det siste ordet med tanke på økonomi.

- Brukermedvirkning:

Behovsanalyser og målsettinger utarbeides sammen med de som har ett behov. Riktig nivå på behovet er viktig og bestandig en kilde til diskusjon. Befaringer og sammenligninger med andre kommuner/prosjekter hjelper i prosessen.

Dersom det er stor uenighet blant ansatte i brukergruppen på prioritet, løftes saken opp i prosjektorganisasjonen for å få en avklaring. Men vi prøver så langt det lar seg gjøre å løse dette på laveste mulig nivå i organisasjonen.

Brukergruppen er involvert fra oppstart av et prosjekt til ferdig bygg.

- Ekstern kompetanse:

I de større byggeprosjektene er det som regel flere eksterne rådgivere og arkitekt. De er jo med å lage underlag og kostnadsoverslag. Men de får ikke med seg alle punktene vi som offentlig byggherre har i mange sammenhenger. Vi må som regel bruke vår erfaring på prisstigning, byggherrekostnader etc. for å få overslag som mest mulig riktig. Spesielt i dagens situasjon med krig og uroligheter.

- Regler/interne bestemmelser:

Det pågår for tiden et arbeid for å få ferdigstilt investeringsreglementet for kommunen. Det er viktig at vi i det arbeidet utarbeider/definerer retningslinjer som er tilpasset vår kommune, organisasjon og de entreprisemodeller vi benytter. Et godt praktisk reglement vil være til god hjelp i byggeprosjektene. Økonomiteamet sammen med Teknisk skal utarbeide et nytt investeringsreglement som skal utdype det som står i økonomireglementet om investeringer.

- Teknisk:

I større byggeprosjekter har teknisk enhet prosjektledelsen. Renhold, drift og driftsteknikere involveres i arbeidet for å få med seg prioriteringer/løsninger som påvirker dem.

- Involvert personell:

En stor fordel med minst mulig utskifting av personell på brukersiden og prosjektledelses siden før, under og etter gjennomføringen av byggeprosjektet. Det er sjelden flere personer har lik tankemåte på hvordan målet skal nås. Omforente behov og målsettinger.

Hvordan Levanger kommunes tilbud om avlastning og omsorgsstønad til foreldre som har særlig tyngende omsorgsarbeid er, og om det gir likebehandling.

Rettslig grunnlag:

Avlastning og omsorgsstønning er lovpålagte tjenester som følger av Helse og omsorgstjenesteloven § 3-6, hhv. Nr. 2 og 3. Bestemmelsen pålegger kommunen å tilby «nødvendig pårørendestøtte» til personer med «særlig tyngende omsorgsarbeid». Lovgiver har utarbeidet relativt detaljerte retningslinjer for hva som menes med særlig tyngende omsorgsarbeid. Hva som er nødvendig å yte og i hvilket omfang må imidlertid vurderes konkret.

Et sentralt moment for vurdering av kriteriet «særlig tyngende omsorgsarbeid» er foreldrenes omsorgsplikt, slik dette følger av bestemmelsen om foreldreansvar i barneloven § 30 andre ledd og ulovfestede normer.

Det blir i utgangspunktet forventet at foreldre selv yter nødvendig omsorg for sine barn, selv om omsorgsbehovet varierer mye fra barn til barn etter omstendighetene og individuelle forutsetninger. Før man vurderer å yte pårørendestøtte til foreldre, må det altså gjøres et betydelig fradrag for omsorgsplikten. Pårørendestøtte ytes som regel til foreldre med barn som har avvik i sin utvikling og læring, og derfor krever mer omsorg enn sine jevnaldrende. Omfanget av pårørendestøtten fastsettes ut fra en tenkt «normalsituasjon», hvor man anslår hvor mye omsorgsarbeid som foreldrene ville kunne forventes å yte på grunnlag av omsorgsplikten. Avviket fra denne normalsituasjonen vil typisk bli større etter hvert som barnet blir eldre, siden omsorgsbehovet i normalsituasjonen blir mindre. Ved 18 års alder opphører omsorgsplikten fullstendig, og kommunen forventes å overta alle nødvendige omsorgsoppgaver. Foreldre har rett nok en plikt til å «syte for at barnet får utdanning etter evne og givnad» - vanligvis forstått som en utvidet økonomisk forsørgerplikt som gjelder til fullført videregående skole, men dette medfører sannsynligvis ingen forventning om at foreldrene skal yte omsorgsarbeid.

I tilfeller hvor man finner at foreldrenes omsorgsarbeid er «særlig tyngende» i den forstand at det vesentlig overskrider rekkevidden av foreldreansvaret, ytes derfor pårørendestøtte ofte i økende grad etter hvert som barnet blir eldre.

Om de ulike ordningene:

Avlastning ytes ved kommunens avlastningsbolig: Regnbuen Barne- og Avlastningsbolig. Avlastning kan også ytes ved bruk av private avlastere, hvis dette vurderes som hensiktsmessig. Private avlastere skal godkjennes av kommunens koordinator for avlastningstjenester før de kan engasjeres som avlastere.

Omsorgsstønning lønnes med kr 108,- per time. Stønningen regnes som inntekt, og er gjenstand for alminnelig inntektsbeskatning. Pårørende som mottar omsorgsstønning regnes imidlertid ikke som ansatte i kommunen. Omsorgsstønning ytes etter hvordan særlig tyngende omsorgsarbeid er beskrevet konkret,

Likebehandling:

Forvaltning Helse og omsorg har som en sentral målsetning å sikre størst mulig grad av likebehandling av kommunens innbyggere i forhold til lovpålagte helse og omsorgstjenester. Ved forvaltning helse og omsorg er det ansatt saksbehandlere med ulik fagbakgrunn. Saksbehandlerne jobber individuelt, men samarbeider tett for å tilstrebe at de normene det arbeides ut fra skal forstås og anvendes mest mulig ensartet. Utfordringen er at vurderingene og saksforholdene har et individuelt preg, slik at det er krevende å sammenligne dem direkte. Fagansvarlig ved avdelingen har blant annet som oppgave å veilede den enkelte saksbehandler, også med henblikk på likebehandling. Leder ved forvaltning helse og omsorg gjennomgår og godkjenner alle vedtak som fattes, og har det overordnede ansvaret for at lovpålagte tjenester utmåles riktig. Hver uke avholdes det et fagmøte, hvor alle saksbehandlerne deltar. Under fagmøtet er det anledning til å drøfte aktuelle saker under behandling anonymt der det er tvil om vurderinger og utmåling av tjenester. Det er ofte saker om pårørendestøtte opp til drøfting på fagmøter.

Peter Ardon
kommunedirektør

Plan for forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroll 2024-2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

24/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold**Arkivkode** FE-217, TI-&30**Arkivsaknr** 24/49 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028. Kontrollutvalget legger fram plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen:

1. Økonomisk bærekraft: Økonomistyring i kommunen (FR)
2. IKT-sårbarhet: (FR) Hvordan jobber kommunen med IKT-sikkerhet (forebyggende og oppdragende), og hvordan ivaretas vern av personopplysninger
3. Oppvekst og utdanning: Dekkes behovet for tidlig innsats for barn og brukes kommunens ressurser til spesialundervisning i samsvar med regelverket (FR)
4. Helse og velferd: Er omsorgstilbudet til demente tilpasset den enkeltes behov og bruker kommunen ressursene effektivt på dette området (FR)
5. Bemanningssituasjonen: Hvordan arbeider kommunen med rekruttering, å beholde kompetanse og minske sykefraværet (FR)
6. Klima og miljø: Klimahensyn i arealplaner og byggesaker (FR)
7. Utenforskap: Hvordan jobber kommunen med å avdekke utenforskap hos barn og unge, og hvilke tiltak kan kommunen gjøre
8. Generell eierskapskontroll (EK) Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
9. Digitale Innherred KO (EK) Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
10. Nord-Trøndelag elektrisitetsverk AS (EK/FR) Hvordan drives virksomheten med datterselskaper, og er kommunens eierstyring i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
11. LevaFro Holding AS (EK/FR) Hvordan drives virksomheten med datterselskaper, og er kommunens eierstyring i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
- 12.

Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Utkast - plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper, eierskapskontroll, se kommuneloven § 23-2 c og d.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert. Utkast til plan angir forslag til hvilke tjenesteområder og selskaper som skal undersøkes i planperioden. Planen bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kommunens revisor, Revisjon Midt-Norge SA.

Revisors vurderinger er supplert med innspill til risikoområder fra kommunens politiske og administrative ledelse og fra hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet.

Tjenesteområder og selskaper som vurderes å være av størst vesentlighet er prioritert og nærmere beskrevet i de vedlagte planene.

Kommunen har årlig ca. 550 timer til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette ca. 2200 timer. Gjennomsnittlig timeforbruk pr forvaltningsrevisjon er ca. 300 timer, og eierskapskontroller ca. 100 timer. Kommunen kan på bakgrunn av dette forvente til sammen 6-7 forvaltningsrevisjoner og 1-3 eierskapskontroller i perioden, avhengig av omfang.

I planene er det listet opp og prioritert 11 forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller samt en generell kontroll av kommunens eierstyring. Det vil ikke være mulig å gjennomføre alle disse i planperioden. Erfaringsmessig vil enkelte av forslagene i planene bli uaktuelle.

Sekretariatet har utarbeidet det vedlagte forslaget til planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene er basert på kontrollutvalgets vedtak i sak 11/24 og bygger på revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra politisk og administrativ ledelse samt hovedtillitsvalgte og hovedverneombud.

Plan for forvaltningsrevisjon inneholder forslag til vinkling for hver enkelt undersøkelse.

Forslagene er ikke bindende, kontrollutvalget kan vurdere dem i forbindelse med bestilling av hver enkelt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

I forslag til vedtak er det foreslått at kontrollutvalget får fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen, slik det står i kommuneloven § 23-3.

Vurdering

Planene for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er satt opp i ett dokument for å gi en bedre oversikt over det langsiktige kontrollarbeidet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget får fullmakt til å gjøre endringer innenfor planen. Dette er ressursbesparende ved endringer i risikobildet. Kontrollutvalget kan bli invitert til å delta i felles forvaltningsrevisjon av selskaper med flere eierkommuner. Også i slike tilfeller er det mest effektivt at kontrollutvalget kan gjøre endringer innenfor planen.

Planene inneholder forslag til flere undersøkelser enn kontrollutvalget har ressurser til å gjennomføre. Det er hensiktsmessig at kontrollutvalget har et visst antall undersøkelser å velge i, om noen av forslagene i planen blir uaktuelle.

Endringer i risikobildet kan gjøre det nødvendig å endre prioriteringsrekkefølgen, og det vil være tidsbesparende om kontrollutvalget kan gjøre endringene selv. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som ikke er beskrevet i den vedlagte planen, vil utvalget holde kommunestyret orientert.

Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig vedtak

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Levanger kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Levanger kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Internkontroll
Økonomisk bærekraft	HMS og sykefravær
Tidlig innsats i barnehage og skole	Åpenhet i forvaltningen
Barnehagemyndighet og tilsyn	Realistisk økonomiplanlegging
Barnevernstjenesten	Offentlige anskaffelser
Demensomsorg	Taushetsplikt og personvern
Utenforskap	Læringsresultat
Klima og miljø	Omfang av spesialundervisning
	Tildeling av tjenester
	Bruk av tvang
	Helseplattformen
	Legetjenester
	Integrering av flyktninger
	Vedlikeholdsetterslep
	Brannvesen
	Næring, skog- og landbruk
	Generell eierstyring
	Leva-Fro AS
	Proneo AS
	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
	Nord-Trøndelag Krisesenter IKS

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst og utdanning
- Helse og velferd
- Samfunnsutvikling
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Internkontroll
	HMS og sykefravær
	Åpenhet i forvaltningen

Rekruttering og vikarbruk

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta, og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. Levanger kommune har betydelige vikarkostnader. En annen konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen står i fare for å mangle kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom, og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet kanskje ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie.

ROS og beredskap

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Ifølge avviksmærknad i Statsforvalterens tilsyn med Levanger kommunes beredskapsarbeid i 2022 hadde ikke kommunen en oppdatert ROS-analyse. Loven stiller også krav til

beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Revisor erfarer at Levanger er blant flere kommuner som ikke har implementert et tilfredsstillende internkontrollsystem, noe som øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og sykefravær

Sykefraværet i Levanger kommune har over tid vært på nesten 10 prosent. Sykefravær medfører en stor kostnad, og i tillegg gir det en risiko for at tjenestene ikke vil bli bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Sykefravær som kan relateres til arbeidsmiljøet er særlig kritisk i denne sammenhengen, og hvor arbeidsgiver har et særskilt ansvar. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Åpenhet i forvaltningen

En åpen forvaltning bidrar til å styrke lokaldemokratiet, gir mulighet til å kontrollere hva forvaltningen driver med, gir den enkelte innsyn i egne saker, og kan bidra til mer kostnadseffektiv saksbehandling. Levanger kommune har prestert svakt i Kommunal Rapport og Pressens offentlighetsutvalg sine undersøkelser om åpenhet. Kommunens egen borgerundersøkelse viste at innbyggernes opplevelse av å bli lyttet til ble vurdert som lav. Det er en generell risiko i kommunene at reglene for journalføring ikke følges når korrespondanse skjer via epost, SMS og andre digitale kanaler. Konsekvensene av manglende journalføring og høye terskler for innsyn kan bli at innbyggerne får svekket muligheten til å ivareta sine rettigheter, og at kommunens rolle som demokratisk arena ikke fungerer godt nok. I tillegg kan ressurser som medgår til håndtering av innsynsbegjæringer vært løst mer kostnadseffektivt.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Realistisk økonomiplanlegging
	Offentlige anskaffelser

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi betyr at kommunen må evne å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond i forhold til inntektene. De tre indikatorene viser at Levanger kommune ikke tilfredsstillende betingelsene for en økonomisk bærekraftig utvikling. Dersom økonomistyringen fortsetter i samme retning, må kommunen før eller siden foreta kraftige kutt i bevilgningene til tjenesteproduksjon. En høy lånegjeld øker i tillegg risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser. Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre øker dersom det ikke er fastsatt tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Realistisk økonomiplanlegging

Økonomiplanen skal ifølge kommuneloven vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp, og være realistisk og fullstendig. Realisme innebærer at det er samsvar mellom mål, behov, aktivitet og ressurser. I dette ligger det at bevilgningsplanene må reflektere forventede endringer i utgiftsbehov, eksempelvis som følge av endret alderssammensetning hos befolkningen. Prognosene for Levanger tyder på en kraftig økning i de eldste aldersgruppene i årene som kommer, samtidig som antallet i de yngste gruppene avtar. Dersom det skal bli mulig å frigjøre midler fra sektorer med avtakende behov, vil det kreve strukturelle endringer. I økonomiplanen for 2024-2027 er det lagt inn betydelige rammereduksjoner innen oppvekst, men det er ikke laget noen forpliktende plan for hvilke strukturelle endringer som skal utløse besparelsene. Det er dermed en risiko for at økonomiplanen ikke har en realistisk finansiering av utgiftsøkningene til eldreomsorgen.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplekse, noe som krever kompetanse og internkontroll ved kjøp av varer og tjenester. Dersom dette ikke er på plass, er det risiko for at det blir foretatt ulovlige direkteanskaffelser eller andre brudd på regelverket. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge kommunen for slike brudd. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale, og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Det har også som konsekvens at tilbyderne ikke får oppdrag fordi regelverket

ikke er fulgt. Steinkjer er med i samarbeidet Innherred Anskaffelser. Det er effektivt og mindre sårbarhet i å samarbeide, samtidig som det fordrer god kommunikasjon og opplæring mellom samarbeidet og kommuneorganisasjonen.

4 OPPVEKST OG UTDANNING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Tidlig innsats i barnehage og skole	Taushetsplikt og personvern
Barnehagemyndighet og tilsyn	Læringsresultat
Barnevernstjenesten	Omfang av spesialundervisning

Tidlig innsats i barnehage og skole

Det er generell sannsynlighet for at barn med særlige behov i barnehager og skoler ikke fanges opp tidlig, eller at avdekkede utfordringer ikke følges opp med tilpassede tiltak. PP-tjenesten rapporterer om høyt antall henvisninger med påfølgende kapasitetsproblem, hvor mange barn blir stående på venteliste¹. Dersom det fattes enkeltvedtak, har skoler og barnehager plikt til å yte tjenester i samsvar med vedtaket. Manglende avdekking og oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelte barn sin videre utvikling og muligheter i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Barnehagemyndighet og tilsyn

I Levanger er det mange private barnehager. § 11 i barnehageloven krever likebehandling mellom private og kommunale barnehager, og stiller krav om å organisere oppgavene kommunen har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Det er sannsynlig at oppgavene som barnehageeier og barnehagemyndighet ikke er tilstrekkelig adskilt, med den konsekvens at kommunale og private barnehager ikke likebehandles. Dette kan ha konsekvenser for barnehagemyndighetens tilsyn med barnehageeier. Ifølge Utdanningsdirektoratet sin statistikkbank gjennomførte ikke Levanger kommune noen barnehagetilsyn i treårsperioden 2021-2023. Dette tilsier at det er en risiko for at kommunens ikke ivaretar sitt lovpålagte tilsynsansvar for å sikre barnehager med høy kvalitet, og konsekvensen kan bli at avvik ved den enkelte barnehage ikke blir avdekket.

Barnevernstjenesten

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landsgjennomsnittet har Levanger stor andel barn både med meldinger og tiltak. Samtidig er antall barn per årsverk i barnevernet vesentlig

¹ Kilde: Levanger kommune, årsberetning 2022.

høyere enn gjennomsnittet. Barnevernstjenesten rapporterer² om stort omfang av bekymringsmeldinger, og at det er en svært høy andel fristoverskridelser på undersøkelser. «*Rapporten beskriver en situasjon der alle barn i Levanger som har behov for det, ikke får rett hjelp eller oppfølging av barnevernstjenesten til rett tid*», heter det. Eksterne tilsyn har avdekket lovbrudd for oppfølging av barn i fosterhjem. Kombinert med høyt sykefravær, tilsier dette høy risiko for at oppgavene ikke blir løst tilfredsstillende. Svikt i barnevernstjenesten kan få alvorlige konsekvenser for sårbare barn, og kan også få store økonomiske konsekvenser for kommunen.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og ungdom. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte, og kan påføre kommunen tap av omdømme og erstatningsansvar.

Læringsresultat

Kommunen skal etter § 17-12 i ny opplæringslov «*arbeide for å halde ved lag og heve kvaliteten på grunnskoleopplæringa*». Elevresultatene ved slutten av skoleforløpet er sentrale indikatorer for hvilken læringseffekt opplæringen har gitt. Sammenligninger for nasjonale prøver på 8. trinn, samt grunnskolepoeng og standpunktkarakterer for 10. trinn viser at Levanger gjennomgående ligger noe under lands- og fylkesgjennomsnittet³. Selv om en stor del av resultatforskjellene mellom kommuner og skoler kan forklares med forskjeller i elevgrunnlaget, utgjør skolens bidrag en viktig forklaringsfaktor. Mangelfullt fokus og systematisk arbeid rundt læringseffekten til opplæringstilbudet innebærer en risiko for at elever som kommer ut fra grunnskolen i Levanger stiller svakere ved overgangen til videregående skole enn elever fra andre kommuner. Dette kan få konsekvenser for frafall og den enkeltes forutsetninger i sitt videre utdanningsløp.

Omfang av spesialundervisning

Spesialundervisning er en form for tilpasset opplæring der elever med særskilte behov gis en individuell rett gjennom enkeltvedtak om ekstra tilrettelegging. I skoleåret 2023-2024 har 295 av 2.510 elever i grunnskolen i Levanger spesialundervisning. En andel på nesten 12 prosent er svært høyt sammenlignet med andre kommuner. Forskjellene har vedvart over flere år, noe

² Tilstandsrapport for perioden andre halvår 2022 og første halvår 2023. Enhet barn og familie, Barnevernstjenesten

³ Kilde: www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole

som kan indikere at det ikke er egenskaper med elevgrunnet som er årsaken. Sammenligningene viser også at det gjennomsnittlige timetallet per elev som får spesialundervisning er relativt lavt. Tallene kan tyde på en lav terskel for å sette inn tiltak gjennom enkeltvedtak om spesialundervisning, og at det er en risiko for at andre former for tilpasset undervisning ikke blir tilstrekkelig vurdert. Dette kan både påvirke kommunens kostnadseffektivitet og den enkelte elevs opplevelse av utenforskap.

5 HELSE OG VELFERD

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Demensomsorg	Tildeling av tjenester
Utenforskap	Bruk av tvang
	Helseplattformen
	Legetjenester

Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon, og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. Kultur- og idrettstilbud i samarbeid med frivillig sektor kan være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Tildeling av tjenester

Det er sannsynlig at det kan oppstå konflikt mellom den enkeltes rett til forsvarlige tjenester og hensynet til å overholde knappe budsjettammer, og at saksbehandlingen ikke tilfredsstill

kravene etter Forvaltningsloven. Tildeling av tjenester skal skje som enkeltvedtak, hvor det på grunnlag av behovskartlegging, brukermedvirkning og forsvarlighetsvurderinger gis en individuell rett til tjenester. Selv om det skal gjøres individuelle vurderinger, må tjenestetildelingen være likeverdig. Dersom behovene ikke blir vurdert opp mot kommunale tildelingskriterier, er det risiko for usaklig forskjellsbehandling. Det er også risiko for at rutinene under saksbehandlingen ikke tilfredsstillende forvaltningskravene, noe som kan få konsekvenser for den enkeltes rettssikkerhet og livskvalitet.

Bruk av tvang

Tvangsbruk er regulert av en rekke lover, og skal sikre forsvarlige tjenester innenfor lovlige grenser. Tvang forekommer relativt hyppig i helse- og omsorgstjenestene, og det skal fattes enkeltvedtak om planlagt tvangsbruk. Bruk av tvang i nødsituasjon skal dokumenteres og meldes til Statsforvalteren umiddelbart. Dette stiller særskilt høye krav til kommunens interne kontrollsystem. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang.

Helseplattformen

Levanger kommune tok i bruk Helseplattformen i februar 2023. Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser for tjenestemottakere og pasienter. Ifølge statusrapportering til kommunestyret i oktober 2023 har innføringen vært mer krevende og kompleks enn forventet. Det ble blant annet pekt på feil i selve løsningen, store muligheter for feilregistreringer, samt mangelfull opplæring og oppfølging. Legemiddelhåndtering og problem med den elektroniske meldingsflyten ble trukket frem. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene, og kan innebære brudd på forsvarlighetskravet i helse- og omsorgstjenesteloven. Evnen hos Helseplattformen AS til å sikre sikker og stabil drift er en betydelig risikofaktor, og det er også stor risiko for at fremtidige driftskostnader kommer på et høyere nivå enn forutsatt.

Legetjenester

Det er stor knapphet på allmennpraktiserende leger i kommunesektoren, og på samme måte som mange andre kommuner sliter Levanger med å få stabil legebemanning. Kommunen har ansvaret for å sikre at alle innbyggere har plass på fastlegeliste, og å sørge for at tilbudet ivaretas av vikarer dersom legehjemler står uten fast bemanning. Innleie av legevikarer er særdeles kostnadskrevenende. Hovedvekten av legene i Levanger er private næringsdrivende med kommunalt driftstilskudd, og de skal i utgangspunktet dekke alle kostnader med praksisen

selv. I kampen om leger har kommunene uthulet dette prinsippet gjennom ulike former for subsidiering. Konsekvensen av dette kan bli en ukontrollert kostnadsspiral. Til tross for ulike stimuleringsordninger har Levanger tidvis hatt fastlegelister uten lege, noe som kan få helsekonsekvenser for de som blir berørt.

6 SAMFUNNSUTVIKLING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Integrering av flyktninger
	Vedlikeholdsetterslep
	Brannvesen
	Næring, skog- og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. På den andre siden kan kommunen få gunstigere lånefinansiering dersom kriteriene for grønne lån blir innfridd.

Integrering av flyktninger

De siste årene har kommunen tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Egne regler og krav for ukrainske flyktninger kompliserer arbeidet for de som skal ivareta introduksjon og opplæring. Høyt mottak av flyktninger setter press på en rekke tjenester hvor det er risiko for at kapasiteten blir sprengt. Tilbudet av egnede boliger i Levanger er begrenset, og det samme er muligheten for å finne egnede arbeidsplasser. Hvis kommunen ikke lykkes med integreringsarbeidet, kan flyktningene ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold innen vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende, og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye

veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnettet, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnettet, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning. Manglende systematikk i verdibevarende vedlikehold kan få store økonomiske konsekvenser på lengre sikt.

Brannvesen

Brann- og redningstjenesten har ansvar for å ivareta både forebyggende og akutte oppgaver, noe som krever tilstrekkelig internkontroll, rutiner for forebyggende arbeid, HMS og kompetanseheving. Etter at samarbeidet med Verdal om tjenesten opphørte, har det blitt utredet løsninger for regionalt samarbeid. Konklusjonen ble at Levanger brann- og redningstjeneste fortsatt skal være organisert som en enhet i kommunen. Små fagmiljø med utstrakt bruk av deltidsmannskap kan være sårbart både innen kompetansekrav, forebyggende arbeid og større hendelser. Konsekvenser av svikt innenfor brann og redning kan være stor dersom liv og verdier ikke blir tilstrekkelig sikret.

Næring, skogbruk og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom miljøhensyn, jordvern og utbygging er sannsynlig. Slik interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Generell eierstyring
	Leva-Fro Holding AS
	Proneo AS
	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
	Nord-Trøndelag Krisesenter IKS

Levanger kommunes eierskap

Aksjeselskap	Andre selskapsformer
Leva-Fro Holding AS	Konsek Trøndelag IKS
Levanger Camping Drift AS	Innherred interkommunale legevakt IKS
Levanger Rådhus AS	Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS
Proneo AS	Innherred renovasjon IKS
Fiborgtangen Vekst AS	Trondheim Havn IKS
Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS	Nord-Trøndelag Krisesenter IKS
Torsbustaden Skisenter AS	Levanger kommuneskoger BA
Regionalt Pilgrimssenter Stiklestad AS	Levanger arena KF
Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	Revisjon Midt-Norge SA
Trøndelag reiseliv AS	Digitale Innherred KO
Vulusjøen Løypekjøring AS	LL Biblioteksentralen
Innherred Biovarme AS	Coop Midt-Norge SA
Oi Mat og Drikke AS	Coop Frosta BA
Helseplattformen AS	Markabygda Vassverk SA
	AL Ekne Vassverk
	Boligbyggelaget Midt
	Innherred Seniorforum BA
	Paul Okkenhaug-selskapet SA

Kilder: Note 6 i Levanger kommunes regnskap for 2023 og Levanger kommunes eierskapsmelding 2021

Generell eierstyring

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold, hvor det blant annet skal fremgå hva som er kommunens formål med å eie det enkelte eierskap og hvilke generelle styringsprinsipper som er gjeldende. Det overordnede ansvaret for eierstyring ligger hos kommunestyret, og eierskapsmeldingen er det viktigste styringsverktøyet. Gjeldende eierskapsmelding for Levanger kommune ble vedtatt av kommunestyret i februar 2022. Det er en risiko for at styringsprinsippene ikke er tilstrekkelig forankret hos dagens representanter. Det er også en risiko for at bestemmelsene i eierskapsmeldingen ikke følges opp av de som er oppnevnt som eierrepresentanter. Konsekvensene av dette kan bli at kommunens eierinteresser ikke blir underlagt tilfredsstillende folkevalgt styring og kontroll, og at kommunestyret ikke holdes oppdatert og informert om hva som foregår i selskapene kommunen eier.

Leva-Fro Holding AS

Holdingselskapet eies med 80 prosent av Levanger kommune og 20 prosent av Frosta kommune, og virksomheten skjer gjennom fire datterselskaper. Selskapet er organisert i en konsernstruktur for å tilfredsstille NAV sine betingelser til attføringsbedrifter. Primærformålet med selskapet er å skape varige arbeidsplasser for yrkeshemmede, og fungerer dermed som et viktig sosialpolitisk verktøy for kommunen. Dette betyr at selskapsforvaltningen og samhandlingen med kommunen er av kritisk betydning for hvordan denne målgruppen ivaretas. For selskaper hvor kommunen både er eier og oppdragsgiver for tjenester kan det være utfordrende å holde de to rollene klart adskilt fra hverandre. Eierstyring gjennom et holdingsselskap har et svært indirekte preg, hvor eierens mulighet til å styre virksomhet som ligger i datterselskap er sterkt begrenset. Dette kan komme i konflikt med hva som er politisk ønskelig. Kommunestyret fastsatte i oktober 2023 en egen eierstrategi for selskapet. I en eierskapskontroll kan det blant annet undersøkes om strategien blir fulgt opp i den løpende eierstyringen. Med tanke på den store betydningen selskapet har for kommunens tjenesteapparat, kan en eierskapskontroll kombineres med en forvaltningsrevisjon av selskapet.

Proneo AS

Levanger kommune eier 13 prosent av aksjene i selskapet, som har til formål å bidra til nyskaping, utvikling og vekst for næringslivet i regionen. Selskapet fungerer dermed som et ledd i kommunens næringsarbeid. Det kommunale perspektivet blir også ivaretatt gjennom Verdal og Stjørdal kommune sitt eierskap, men Siva og store næringsaktører har til sammen aksjemajoriteten. I kommunens eierskapsmelding er det fremhevet at selskapet er av de største innovasjonsselskapene i landet, og at dette gir fordeler ved lokalisering av nye bedrifter på Innherred. Med en liten eierandel i et aksjonærfelleskap med store, profesjonelle aktører, er det risiko for at kommunen ikke utøver tilstrekkelig aktiv eierstyring i forhold til selskapets betydning for lokalsamfunnet. Det er også risiko for at kommunestyret ikke får tilstrekkelig informasjon og innsikt i selskapets virksomhet, eller at mandatet til eierrepresentanten i generalforsamlinger ikke er godt nok forankret. Kommunen må følge anskaffelsesreglene når det kjøpes tjenester fra selskapet, og det er risiko for at dette ikke etterleves. Dette er aktuelle tema som kan bli undersøkt i en eierskapskontroll.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS

Levanger kommune eier 11,34 prosent av selskapet sammen med 18 andre kommuner i tidligere Nord-Trøndelag fylke. Som følge av fylkessammenslåingen, ble eierskapet overdratt til kommunene. Selskapet er organisert som konsern, hvor de ulike virksomhetene er lagt til datterselskap. Kommunene eier morselskapet, som utøver eirollen overfor datterselskapene og leverer konserntjenester. En konsernorganisering innebærer en generell risiko for at den

store graden av indirekte styring går utover hensynet til folkevalgt styring og kontroll over eierinteressene. De kommunale eierne har laget en felles Eiermelding for selskapet. Dokumentet klargjør overordnede formål med eierskapet, og gir eiersignaler som skal være førende for strategiske valg og videre utvikling. Kommunene har også inngått en gjensidig avtale om utbyttepolitikk. I eierskapsmeldingen til Levanger kommune er det i den strategiske vurderingen lagt vekt på utviklingen av de kritiske samfunnstjenestene som selskapet leverer. «Det er viktig med tett kontakt mellom eierne slik at den felles Eierpolicyen vedlikeholdes og utvikles», heter det. Gjennom en eierskapskontroll kan det bli undersøkt om kommunen utøver en Eierstyring som harmonerer med de føringene som er gitt.

IKA Trøndelag IKS (Interkommunalt Arkiv Trøndelag)

Selskapet eies av 36 trønderske kommuner og fylkeskommunen, og ivaretar oppgavene med å oppfylle arkivlovens krav og regler. IKA Trøndelag har funksjon som depot for eiernes papirbaserte og elektroniske dokumenter, og skal sørge for at materiellet blir gjort tilgjengelig. Selv om arbeidet er satt bort til et frittstående selskap, har kommunen fremdeles det overordnede arkivansvaret. Ansvar for egne arkiver gjelder også etter at de er overført til depot. Dette tilsier at selskapsforvaltningen og internkontrollen hos IKA Trøndelag IKS er en risikofaktor som Eierkommunene bør ha bevissthet om. En forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet er mest aktuell dersom dette kan utføres i samarbeid med andre eiere. En forvaltningsrevisjon kan eventuelt kombineres med eierskapskontroller for den enkelte kommune.

Nord-Trøndelag Krisesenter IKS

Kommunene skal sørge for at det finnes et krisesentertilbud for personer som er utsatt for vold og trusler i nære relasjoner. Levanger har valgt å legge tjenesten til et interkommunalt selskap. Selskapet eies av 22 kommuner, hvor Levanger kommune har en andel på 13,5 prosent. Å legge virksomhet til selvstendige selskaper, kan gå på bekostning av hensynet til overordnet styring og kontroll med sårbare velferdstjenester. Konsekvensen av mangelfull Eierstyring kan bli at kommunen ikke får tilstrekkelig informasjon om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at selskapet utvikler seg i en retning som ikke er i Levanger kommunes interesse. En eierskapskontroll kan eventuelt kombineres med en forvaltningsrevisjon av selskapet i samarbeid med andre eiere.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll
2024-2028
Levanger kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget har våren 2024 laget planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planene midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planene bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av virksomheten i kommunen og selskapene som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planene basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, samt innspill fra hovedtillitsvalgte og fra hovedverneombudet. I sum gir dette et godt grunnlag for planene.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser, 550 timer

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge SA, som er kommunens revisor, leverer rapporter etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter arbeidet med rapporten er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Etter en forvaltningsrevisjon får kommunedirektøren rapporten på høring før den behandles i kontrollutvalget. Etter selskapskontroller får selskapets ledelse og/eller eierrepresentanten rapporten på høring før behandling i kontrollutvalget. Dersom eierskapskontrollen angår kommunedirektørens ansvarsområde, skal også kommunedirektøren høres før behandling i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra forvaltningsrevisjon fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Forslag til tema/vinkling/innretning
1. Økonomisk bærekraft	Økonomistyringen i kommunen
2. IKT- sårbarhet	Hvordan jobber kommunen med IKT-sikkerhet (forebyggende, oppdragende og korrigerende) , og hvordan ivaretas vern av personopplysninger
3. Oppvekt og utdanning	Dekkes behovet for tidlig innsats for barn og brukes kommunens ressurser til spesialundervisning i samsvar med regelverket
4. Helse og velferd	Er omsorgstilbudet til demente tilpasset den enkeltes behov, og bruker kommunen ressursene effektivt på dette området
5. Bemanningssituasjonen	Hvordan arbeider kommunen med rekruttering, å beholde kompetanse, og minske sykefraværet
6. Klima og miljø	Klimahensyn i arealplaner og byggesaker
7. Utenforskap	Hvordan jobber kommunen med å avdekke utenforskap hos barn og unge, og hvilke tiltak kan kommunen gjøre
8. <Tittel>	
9. <Tittel>	
10. <Tittel>	

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. Rus og psykisk helse
2. Kommunen som forurensningsmyndighet
3. Internkontroll
4. Evaluering av byggeprosjekter i Levanger, delrapport 1
5. FR og eierskapskontroll – Innherred legevakt IKS

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Forslag til spørsmål/vinkling/innretning
1. Kommunens eierstyring (generell eierskapskontroll)	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
2. Digitale Innherred KO	
3. Nord-Trøndelag elektrisitetsverk AS (EK og FR)	Hvordan drives virksomheten i NTE AS med datterselskaper, og er kommunens eierstyring i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
4. LevaFro Holding AS	Oppfyller virksomheten med datterselskaper sitt samfunnsansvar og er kommunens eierstyring i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
5. <Tittel>	

Gjennomførte eierskapskontroller i perioden 2019-2023

Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon - Innherred legevakt IKS

Reglement for perioden 2023-2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

25/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/357 - 12

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget oversender sitt reglement til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret vedtar reglement for kontrollutvalget i Levanger kommune.

Vedlegg

Levanger - Reglement for kontrollutvalget

Saksopplysninger

Folkevalgte organer skal ha et reglement som fastsetter organets virkeområde og eventuell vedtaksmyndighet, tidsperioden som organet er opprettet for samt eventuelle andre sentrale bestemmelser om organets virksomhet (jf. kommuneloven § 5-13). Dette gjelder også for kontrollutvalget.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt ut en veileder om kontrollutvalgets rolle og oppgaver, sist revidert i januar 2022. Her sier departementet noe om aktuelle punkter å ha med i et reglement for kontrollutvalg. Der nevnes bl.a. retningslinjer for sammensetning av utvalget, saksbehandlingen i utvalget, en angivelse av utvalgets oppgaver, krav til møtehyppighet og retningslinjer for evaluering av kontrollutvalgets virksomhet. Dette fremgår av side 12 i kontrollutvalgsboka.

Mange av disse punktene er innarbeidet i utkast til reglement for kontrollutvalget i Levanger kommune.

Reglementet kan ikke inneholde bestemmelser som begrenser, eller som er i strid med, gjeldende regelverk for kontrollutvalg.

Reglement for kontrollutvalget skal vedtas i kommunestyret på tilsvarende måte som reglement for andre politiske utvalg. For å sikre at reglementet holdes oppdatert bør det gjennomgås, og eventuelt revideres, minimum en gang i valgperioden. Det legges opp til at kontrollutvalget diskuterer utkast til reglement og mediestrategi i møtet. I tillegg til det som er nevnt over, peker sekretariatet på muligheten til å ta inn ytterligere møteavviklingsregler i reglementet, hvis utvalget ser behov for det. Det kan for eksempel være regler om taletid, strek og voteringsregler.

Sekretariatet viser til at det uavhengig av om dette er vedtatt i reglements form eller ikke, så forventes det at alle folkevalgte organ praktiserer god møteskikk. KS har laget en veileder om dette, som utvalget for eksempel kan slutte seg til. Det er sekretariatets syn at det ikke behov for å ta inn møteavviklingsregler i reglementet for kontrollutvalget ut over det som står i punkt 5 i forslaget.

Det er også gitt ut en veileder fra Forum for kontroll og tilsyn (FKT) om "Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget". Kontrollutvalget ble orientert om denne i det siste møtet i 2023. I tillegg til "Trafikklysmodellen", er det gitt eksempel på retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget i vedlegg 1.

Reglement for kontrollutvalget - Levanger

1. Formål

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan og utøver kontroll på dets vegne. Kontrollutvalget skal bidra til at innbyggerne har tillit til den kommunale forvaltningen.

2. Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget kan ta opp alle forhold ved kommunens virksomhet så lenge de faller inn under utvalgets arbeidsområde. Kontrollutvalget skal ikke vurdere den politiske hensiktsmessigheten av vedtak som er truffet av andre politiske organer. Kontrollutvalget kan ikke instruere administrasjonen, men kan be om enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la et av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

3. Organisering av kontrollarbeidet

Kontrollutvalget består av fem medlemmer. Funksjonstiden følger valgperioden. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Minst et av utvalgets medlemmer velges blant kommunestyrets medlemmer.

Til å bistå seg i arbeidet har kontrollutvalget et uavhengig sekretariat, Konsek Trøndelag IKS, som forbereder saksbehandlingen i utvalget, ivaretar sekretariatsfunksjonen i utvalgets møter og følger opp saker på vegne av utvalget. Kommunens revisor er Revisjon Midt-Norge SA.

4. Kontrollutvalgets oppgaver

Kontrollutvalgets oppgaver er gitt i kommuneloven og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Kommunestyret kan be utvalget utføre særskilte kontrolloppgaver på sine vegne.

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunen og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal se til at kommunens årsregnskap og kommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og se til at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks, eller avtaler med revisor. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret om kommunens årsregnskap og årsberetning. Formannskapet skal ta hensyn til uttalelsen ved sin innstilling om årsregnskapet og årsberetningen til kommunestyret.

Når revisor påpeker forhold i årsregnskapet, skal kontrollutvalget se til at dette blir fulgt opp. Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader er blitt fulgt opp.

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal se til at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper, og vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalget kan gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret om resultatet av forvaltningsrevisjonene. Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjonene følges opp og skal rapportere til kommunestyret om dette.

Kontrollutvalgets oppgaver ved eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap, og vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalget kan gjøre endringer i planen.

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om hvilke kontroller som er gjennomført og om resultatene av disse.

5. Kontrollutvalgets møter - adgang til fjernmøter

Innkalling til møter skjer normalt med minst sju dagers varsel. Innkalling sendes ordfører, kommunedirektør og revisor.

Utvalgets leder er møteleder. Ved forfall fungerer nestleder som møteleder. Har både leder og nestleder forfall, velges møteleder blant utvalgets medlemmer.

Utvalget er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene deltar i forhandlingene og avgjørelsene. Vedtak fattes med flertall av de stemmer som er avgitt.

Sekretariatet fører møtebok over forhandlingene. Kopi sendes utvalgets medlemmer, ordfører, kommunedirektør og revisor.

Kontrollutvalgets møter er åpne. Hvis deler av et møte skal holdes for lukkede dører, skal avgjørelsen føres i møteboka. Lovgrunnlaget for lukkingen skal gå fram av møteboka. Spørsmål om habilitet skal sendes til sekretariatet i god tid før møtet. Kontrollutvalget tar stilling til spørsmål om habilitet. Avgjørelsen og lovgrunnlaget føres i møteboka.

Kontrollutvalget kan i spesielle tilfeller bestemme at utvalgets møte skal holdes som fjernmøte.

6. Kontrollutvalgets arbeidsmåte

Kontrollutvalget skal holde seg orientert om den administrative og politiske virksomheten i Levanger kommune. Gjennom sitt arbeid skal utvalget legge vekt på samarbeid og opptre på en uavhengig og politisk nøytral måte.

Kontrollutvalget vil særlig legge vekt på å følge opp kommunens beslutningssystemer, rutiner og organisasjonens egen kvalitetssikring. Gjennom en aktiv og synlig arbeidsmåte vil kontrollutvalget bidra til at feil og uregelmessigheter forebygges. Hvis det likevel avdekkes feil og uregelmessigheter, vil utvalget påpeke dette.

Kontrollutvalget arbeid skal bidra til å sikre god kvalitet i kommunens tjenester, god produktivitet og en effektiv ressursutnyttelse. I tillegg skal kontrollutvalget ivareta innbyggernes rettssikkerhet

i kontakt med den kommunale forvaltningen, samt sikre at politiske vedtak i Levanger kommune følges opp.

7. Kontrollutvalgets budsjett

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontrollarbeidet; kontrollutvalgets egen aktivitet, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontrollarbeidet skal følge formannskapetets innstilling om budsjett til kommunestyret.

8. Taushetsplikt

Kontrollutvalgets medlemmer har taushetsplikt der dette følger av forvaltningsloven eller annen lovbestemmelse. Taushetsplikten gjelder også etter at vervet i kontrollutvalget er avsluttet.

9. Informasjon, rapportering og forholdet til media

Som et ledd i sitt forebyggende arbeid skal kontrollutvalget prioritere veiledning og informasjon. Utvalget skal legge vekt på å være løsningsorientert og bidra til læring i organisasjonen. Kontrollutvalget skal ha en aktiv og nær dialog med kommunestyret som kommunens øverste kontrollorgan, og vil fremme aktuelle saker og rapportere til kommunestyret.

Kontrollutvalgets leder uttaler seg til media på vegne av kontrollutvalget.

Opplæring 30.04.2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

26/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/451 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar sakene til orientering.

Vedlegg

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Saksopplysninger

Utvalget har fått fremlagt følgende som en del av sin opplæring:

- Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper
- Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet
- Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet
- Utenforskap og mangle på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Samfunnsbedriftene 26.03.2024, Agnete B. Sommerset, juridisk direktør

Trange kommunebudsjetter er ikke et argument for å forsømme sine forpliktelser til egne selskaper. Kommunene må være forutsigbare og gode eiere.

Tenk deg en kommune som inngår en avtale med et privat selskap om rengjøring. Pris og tjenester er avtalt, kontrakt undertegnet, og alle er fornøyde. Men så sier kommunen at de ikke lenger vil stå inne for avtalen, og at de bare vil betale halvparten av kostnadene på grunn av stramme budsjetter. Det hadde selvsagt vært uakseptabelt, ulovlig og utenkelig.

Løper fra ansvar

Når det kommer til selskaper som kommunen selv eier, er det likevel noen som tror at man kan løpe fra ansvar, kontrakter og vedtatte budsjetter når man oppdager røde tall i eget budsjett.

- Et interkommunalt selskap (IKS) med 37 eiere fikk vedtatt sitt budsjett i april 2023. Nå vil det nye kommunestyret i to av eierkommunene redusere sitt tilskudd til selskapet.
- Et annet IKS trenger å endre selskapsavtalen etter endringer i IKS-loven og uttreden av enkelteiere. En av kommunene nekter å vedta endringene fordi kommunen vil «vente og se» hvordan det går med selskapet.
- Et tredje IKS opplever at én av deltakerkommunene ikke vil betale det som det vedtatte budsjett innebærer, og ønsker heller færre tjenester fra selskapet.

Kommuner som velger å organisere tjenester i selskaper, forplikter seg også til å følge rettslige rammer for selskapene. Her er det ingen «bør» eller «kan», her **må** man følge styringslinjer og myndighet som er regulert gjennom kommuneloven og selskapslover.

Som alle andre selskaper, trenger også kommunalt eide bedrifter forutsigbare rammer. Kortsiktig budsjettgevinst for enkeltkommuner er et veldig dårlig argument for å utarme egne selskaper. Det blir en umulig driftssituasjon for selskapene hvis vedtatte budsjetter blir reversert av noen eierkommuner – i opposisjon til egne eierrepresentanter.

Eierstyring er ikke spesielt vanskelig, men krever opplæring. Med mange nye representanter i kommunestyresalene, er det spesielt viktig at kommunene nå setter av tid til dette. Hvis eierne drar selskapet i samme retning, vil det resultere i bedre demokratisk kontroll, forutsigbar drift, effektive tjenester, og dermed bedre mulighet for å oppnå målet med opprettelse av selskapet.

Lag eierstrategier!

Den siste valgperioden var første gang kommunene ble pålagt å lage en eierskapsmelding. Det har gitt god oversikt over hvilke selskaper kommunene har interesser i, og som de må følge opp.

Neste steg må være bedre kunnskap om eierstyring. Her kan utarbeiding av eierstrategier være en god start. Da vil eierne delta mer aktivt i utvikling av egne selskaper, forstå hvilke rettslige forpliktelser eierskap innebærer, og få mulighet til å hente ut de gevinstene som ligger i å etablere selskapene.

Gjennom en eierstrategi vil man oppdage at god eierstyring, rutiner for politisk forankring og løpende dialog med selskapene er nøkkelen til best mulig resultat. Hvis kommuner er uenige i sitt eget selskaps beslutninger, må de se på egen eierstyring og gå via formelle kanaler, slik det fungerer for alle andre selskaper i Norge.

Da kan de ikke stille selskapene sjakk matt ved ikke å følge opp vedtatte budsjetter eller nekte å vedta endringer i selskapsavtaler som deres egen representant har stemt for. Da dømmer man sine egne selskaper til å mislykkes, og det var neppe intensjonen ved opprettelsen av dem.

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Statsforvalteren i Trøndelag, 02.04.2024

Planlegging for et trygt hjem for alle. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, kalt boligsosial lov, ble vedtatt av Stortinget 20. desember 2022. Loven gjelder fra 1. juli 2023. Den gir innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet rett til å få vedtak om bistand ut fra sitt behov.

Loven stiller krav til ledere og beslutningstakerne i kommunene. Loven tydeliggjør ansvaret kommunene har til å planlegge og ha oversikt over boliger i kommunen.

Loven pålegger også kommunen å fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen. Ved å innlemme boligsosiale hensyn i samfunns- og arealplanleggingen, kan kommunene bidra til gode botilbud for vanskeligstilte og til at flere kan eie egen bolig.

Det er den enkelte kommune som må organisere arbeidet med å oppfylle loven. Det er ingen enkelt etat i kommunen som alene kan gjøre det, og loven legger opp til at flere fagfelt må samarbeide for å gi innbyggere som har behov for det den nødvendige bistanden.

[Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet \[boligsosialloven\]](#)

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#)

[Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken \(2021-2024\)](#)

[Boligsosialt arbeid](#)

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

Kommunal Rapport 08.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Gjorde lederen av kontrollutvalget feil, da han hadde et eget formøte med utvalgets sekretær for å diskutere utvalgets arbeid fremover?

SPØRSMÅL: Flertallet i kommunestyret har vedtatt nyvalg av kontrollutvalget som følge av mistillit til utvalgsleder. Slik jeg forstår det, begrunnes mistilliten blant annet ved at utvalgsleder i forkant av første møte i det nyvalgte kontrollutvalget hadde et eget møte med utvalgssekretæren. Hensikten med møtet skal ha vært at utvalgsleder og utvalgssekretær ville avklare noen praktiske forhold og diskutere utvalgets rolle og arbeid fremover. Det ble skrevet et referat fra formøtet.

En etterfølgende debatt reiser noen spørsmål om slike forberedende møter mellom utvalgsleder og utvalgssekretær. Blant annet har noen oppfattet at referatet inneholdt beslutninger som bare et samlet kontrollutvalg kan ta, blant annet med tanke på hvem som skal representere utvalget utad og at leder og sekretær forsøkte å etablere en maktstruktur ved å sette agendaen for utvalget.

Ifølge kommuneloven er det vel utvalgsleder som skal sette opp sakslisten for møter og det følger vel også av loven at det er utvalgsleder som har møte- og talerett i kommunestyret?

Sier kommuneloven noe om slike formøter mellom utvalgsleder og sekretær? Hva slags status har et slikt «møte»? Er det krav om, eller bør det skrives referat fra slike formøter? Vil da et slikt referat være et offentlig dokument etter offentlighetslovens bestemmelser?

SVAR: I [kommuneloven § 23-2](#) siste avsnitt er det fastsatt at kommunestyret «kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt», og at da «skal alle medlemmene velges på nytt». Det er en rent politisk beslutning, og kommunestyret behøver ikke oppgi noen særlig grunn for dette. Et lovlig foretatt nyvalg av kontrollutvalget kan ikke overprøves, heller ikke om det er basert på uriktig eller urimelig forståelse av utvalgslederens rolle og myndighet. Bakgrunnen for denne konflikten er imidlertid interessant, og vi skal derfor se nærmere på forholdet mellom utvalgsleder, sekretariat og utvalg.

Kontrollutvalget er et «folkevalgt organ» etter kommuneloven, se [§ 5-1 andre avsnitt, bokstav d](#). Det betyr at reglene i kapittel 11 gjelder for utvalgets virksomhet, se [§ 11-1 første avsnitt](#). Dette gjelder da også bestemmelsen i [§ 11-3 første setning](#), om at «Lederen av et folkevalgt organ setter opp sakliste for hvert enkelt møte». I tillegg kan etter [§ 11-3 første avsnitt, siste setning](#), en tredel av medlemmene av et folkevalgt organ kreve at en sak «skal settes på sakslisten» i et kommende møte.

Sekretariatet til kontrollutvalget er et særskilt administrativt organ som etter [§ 23-7 tredje avsnitt](#) skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunene. Det er, sies det i femte avsnitt, «direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir», og skal, sies det i andre avsnitt, «påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt». Sekretariatet har altså ingen formell myndighet verken til å sette en sak opp til behandling i det enkelte møte, eller til å nekte dette. Lederen setter opp saklisten, og når den er sendt ut, er det bare utvalget som kan endre på denne, ved formelt vedtak i møtet.

I praksis vil det imidlertid måtte være løpende kontakt mellom leder og sekretariat, både ved forslag fra sekretariatet om saker som det mener må eller bør behandles, og ved beskjed fra leder om hvilke saker sekretariatet må ha gjort klar til behandling på et bestemt tidspunkt. Begge deler er administrative meddelelser som ikke krever noen form for formalisert saksbehandling eller dokumentasjon, men det vil selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for utvalgets virksomhet som man har som utgangspunkt i det videre arbeidet.

Denne planen er ikke bindende verken for utvalgsleder eller utvalget. Den er må anses som et internt arbeidsdokument for kontrollutvalgssekretariatet, men hvis utvalget ønsker informasjon om det som her er avtalt, kan det be om å bli orientert og gi uttrykk for sitt syn på dette. Og hvis det foreligger et notat eller referat fra disse samtalene, kan utvalget kreve å få det, og da blir det som alminnelig utgangspunkt et offentlig dokument.

Det er klart nok ikke en feil at utvalgsleder og sekretariatsleder organiserer virksomheten på denne måten. Men hvis kommunestyret er misfornøyd med måten dette gjøres på, kan det altså skifte ut hele utvalget.

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Samfunnsbedriftene 27.03.2024, styreleder Gunn Marit Helgesen i KS og styreleder Pål Smits i Samfunnsbedriftene

Tett samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriftene bidrar til løsning på begge utfordringene samtidig.

Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelutfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig. En enda mer aktiv kommunal bruk av egne arbeidsinkluderingsbedrifter vil bidra positivt til å redusere begge utfordringene. Hvis flere hender kommer i arbeid, vil det også gi en betydelig avlastning for kommuneøkonomien.

Norge har 320 arbeidsinkluderingsbedrifter fordelt på 95 prosent av kommunene. Felles for dem alle er at de hjelper folk å komme i aktivitet eller arbeid, enten det er uføretrygdede, personer på arbeidsavklaringspenger og sosial stønad, innvandrere, ungdom i utenforskap, sykemeldte, folk med rusutfordringer, eller andre grupper som står utenfor arbeidslivet.

Gjennom sitt virke i de fleste av landets kommuner, har arbeidsinkluderingsbedriftene en unik forståelse av lokale forhold og behov. De kjenner til kommunens utfordringer, det lokale næringslivet og arbeidsmarkedet. Dermed kan de tilpasse tiltak og løsninger som passer for den enkelte kommune. I tillegg er bedriftene fleksible og har god tilpasningsevne. De kan utvikle skreddersydde programmer og tiltak for å inkludere personer som står utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene fleksibilitet i møtet med lokale utfordringer.

Et tettere partnerskap mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter har en rekke fordeler:

- **Økt tilgang til arbeidskraft.** Arbeidsinkluderingsbedrifter kan bidra til å rekruttere og inkludere personer som ellers ville stått utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene tilgang til en bredere arbeidsstyrke og reduserer mangel på arbeidskraft.
- **Et mer inkluderende samfunn.** Kommunene og kommunale bedrifter har en sterk forpliktelse til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, langtidsledige og andre sårbare grupper. Dette bidrar til et mer inkluderende samfunn der alle får muligheten til å delta. Vi skal heller ikke undervurdere hvilken enorm effekt inkluderingen har for den enkeltes selvbilde og egenverdi.
- **Flere statlige arbeidsmarkedstiltak.** Gjennom et samarbeid kan kommunene trekke veksler på arbeidsinkluderingsbedriftenes kompetanse om effektiv bruk av de statlige arbeidsmarkedstiltakene. Det gir flere i varig tilrettelagt arbeid, flere ansettelser med lønnstilskudd og tiltaksplasser i arbeidsforberedende trening.
- **Bidrag til kommuneøkonomien.** Flere statlige arbeidsmarkedstiltaksplasser og prosjektmidler lokalt vil virke direkte på både utenforskap og mangel på arbeidskraft. I tillegg til å sikre nok hender til å gjøre alle oppgavene kommunen skal utføre, avlaster det kommuneøkonomien og gir rom for å investere i andre viktige områder.

Et tett samarbeid mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter kan gjøre inkluderingsarbeidet mer effektivt og profesjonelt i hver enkelt kommune. Det vil være en kraftig ressurs for å bidra til å løse utfordringene knyttet til utenforskap og arbeidskraftmangel. Og ikke minst bygger det opp om den type bærekraftige lokalsamfunn vi ønsker å ha i Norge – hvor alle får bidra gjennom deltakelse i et inkluderende arbeidsliv.

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

27/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/275 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Pr nå har ikke sekretariatet mottatt noen innspill. Det er anledning til å komme med innspill i møtet.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

30.04.2024

Saknr

28/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/275 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra dagens møte

Saksopplysninger

Protokollen fra dagens møte vil bli opplest for godkjenning i møtet